

Inhoud

Extra bijlagen Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (www.rijksbegroting.nl)

	Blz.
Bijlage 1: Budgettaire kernegevens	2
Bijlage 2: De uitgaven en niet-belastingontvangsten	3
Bijlage 3: EMU-saldo en EMU-schuld	9
Bijlage 4: Belastinguitgaven	11
Bijlage 5: Verticale toelichting	13
Bijlage 6: Staatsbalans 2010 en toelichting op de afzonderlijke balansposten	117

Bijlage 1. Budgettaire kerngegevens

Tabel 1.1 Budgettaire kerngegevens (in miljarden euro)

	MN 2010	FJR 2010	Vershil
Inkomsten (belastingen en sociale premies)	211,8	216,0	4,2
Netto uitgaven onder de kaders¹	231,0	229,1	- 1,9
vv. Rijksbegroting in enge zin	112,0	109,4	- 2,6
vv. Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt	62,3	61,1	- 1,2
vv. Budgettair Kader Zorg	56,8	58,7	1,9
Overige netto uitgaven	13,1	14,2	1,1
vv. Rentelasten	10,9	9,6	- 1,3
vv. Stimuleringspakket (excl. inkomstenkant)	2,5	2,2	- 0,3
vv. Gasbaten (inclusief ktv)	- 8,2	- 8,9	- 0,7
vv. Overig (ktv, FES, zorgtoeslag, etc.)	7,9	11,3	3,5
Totale netto uitgaven	244,1	243,4	- 0,7
EMU-saldo centrale overheid	- 32,2	- 27,3	4,9
EMU-saldo lokale overheden	- 4,3	- 4,7	- 0,4
Feitelijk EMU-saldo	- 36,5	- 32,0	4,6
Feitelijk EMU-saldo (in % bbp)	- 6,3%	- 5,4%	0,9%
EMU-schuld	381,1	371,0	- 10,1
EMU-schuld (in % bbp)	65,7%	62,7%	- 2,9%
bbp	580,5	591,5	11,0

¹ Inclusief mutaties in werkloosheidsuitgaven en nominale ontwikkeling.

Bijlage 2. De uitgaven en niet-belastingontvangsten

Tabel 2.1 Uitgaven begrotingen (in miljoenen euro)

		MN 2010	FJR 2010	Vershil
1	De Koning	39,6	39,6	0,0
2A	Staten-Generaal	136,7	145,7	9,0
2B	Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten	108,2	114,2	6,0
3	Algemene Zaken	75,5	75,5	0,0
4	Koninkrijksrelaties	323,4	1 744,0	1 420,6
5	Buitenlandse Zaken	11 873,4	10 983,5	- 889,9
6	Justitie	5 968,3	6 098,9	130,6
7	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	5 883,2	6 055,6	172,4
8	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	36 542,2	37 172,7	630,5
9A	Nationale Schuld (Transactiebasis)	22 118,1	15 877,3	- 6 240,8
9B	Financiën	7 281,7	12 094,7	4 813,0
10	Defensie	8 460,9	8 471,6	10,7
11	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	1 409,1	1 110,5	- 298,6
12	Verkeer en Waterstaat	9 732,1	9 441,4	- 290,7
13	Economische Zaken	2 959,9	2 809,9	- 150,0
14	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	2 488,7	2 637,1	148,4
15	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	27 283,7	29 136,3	1 852,6
16	Volksgesondheid, Welzijn en Sport	15 217,0	21 747,4	6 530,4
17	Jeugd en Gezin	6 509,9	6 730,3	220,4
18	Wonen, Wijken en Integratie	3 717,3	3 832,9	115,6
40	Sociale Verzekeringen ¹	102,9	71,3	- 31,6
41	Premiegefinancierd Budgettair Kader Zorg ¹	320,0	320,0	0,0
50	Gemeentefonds	18 046,6	18 381,1	334,5
51	Provinciefonds	1302,5	1 482,6	180,1
55	Infrastructuurfonds	8 629,6	8782,7	153,1
56	Fonds Economische Structuurversterking	3 138,6	2 313,8	- 824,8
58	Diergezondheidsfonds	8,7	55,3	46,6
59	BTW-compensatiefonds	2670,4	2 789,4	119,0
63	Waddenfonds	40,5	6,3	- 34,2
AP	Aanvullende Posten	2 283,2	0,0	- 2 283,2
90	Consolidatie	- 9 894,1	- 8 787,0	1 107,1
HGIS	Internationale Samenwerking ²	(5 739,2)	(5 487,9)	(- 251,3)
Totaal		194 777,8	201 734,6	6 956,8

¹ De uitgaven van hoofdstuk 40 en 41 betreffen de maatregelen uit het stimuleringspakket. Deze zijn buiten het kader SZA respectievelijk BKZ geplaatst en worden daarom in bovenstaande tabel opgenomen en niet in tabellen 2.4 en 2.5.

² In deze tabel zijn de uitgaven voor Internationale Samenwerking toegerekend aan de begrotingen waarop deze worden verantwoord. De totale uitgaven voor Internationale Samenwerking zijn tussen haakjes vermeld en lopen niet mee in de totaalstelling.

Tabel 2.2 Niet-belastingontvangsten begrotingen (in miljoenen euro)

	MN 2010	FJR 2010	Vershil
1 De Koning	0,0	0,1	0,1
2A Staten-Generaal	2,5	3,5	1,0
2B Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten	3,2	4,7	1,5
3 Algemene Zaken	5,9	6,0	0,1
4 Koninkrijksrelaties	16,1	1 173,0	1 156,9
5 Buitenlandse Zaken	709,3	706,5	- 2,8
6 Justitie	1 335,2	1 064,8	- 270,4
7 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	530,1	413,0	- 117,1
8 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	2 047,9	2 550,9	503,0
9A Nationale Schuld (Transactiebasis)	1 871,1	4 860,9	2 989,8
9B Financiën	6 705,5	9 932,0	3 226,5
10 Defensie	420,0	446,4	26,4
11 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	412,5	408,2	- 4,3
12 Verkeer en Waterstaat	71,9	84,7	12,8
13 Economische Zaken	5 798,7	6 158,0	359,3
14 Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	536,1	498,9	- 37,2
15 Sociale Zaken en Werkgelegenheid	1 119,8	1 143,3	23,5
16 Volksgezondheid, Welzijn en Sport	108,0	848,9	740,9
17 Jeugd en Gezin	14,9	239,7	224,8
18 Wonen, Wijken en Integratie	485,8	560,6	74,8
50 Gemeentefonds	0,0	0,1	0,1
55 Infrastructuurfonds	8 629,6	8 765,2	135,6
56 Fonds Economische Structuurversterking	3 138,6	2 313,8	- 824,8
57 AOW-spaarfonds	5 087,8	5 083,5	- 4,3
58 Diergezondheidsfonds	8,7	60,0	51,3
63 Waddenfonds	33,9	4,5	- 29,4
AP Aanvullende Posten	12,3	0,0	- 12,1
90 Consolidatie	- 9 894,1	- 8 787,0	1 107,1
HGIS Internationale Samenwerking ¹	(133,3)	(152,8)	(19,5)
Totaal	29 211,3	38 544,4	9 333,1

¹ In deze tabel zijn de niet-belastingontvangsten voor Internationale Samenwerking toegerekend aan de begrotingen waarop deze worden verantwoord. De totale niet-belastingontvangsten voor Internationale Samenwerking zijn tussen haakjes vermeld en lopen niet mee in de totaalstelling.

In het Nederlandse begrotingsbeleid wordt bij de start van een kabinetsperiode een uitgavenkader vastgesteld. Het uitgavenkader bevat de maximale jaarlijkse netto uitgaven gedurende de kabinetsperiode. Het totaal kader is verdeeld in drie dealkaders: het kader Rijksbegroting in enge zin (RBG-eng), het kader Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt (SZA) en het Budgettair Kader Zorg (BKZ). De tabellen 2.3 tot en met 2.5 geven de opbouw weer van het verschil tussen de uitgavenraming bij Miljoenennota 2010 en de realisatie bij het Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 voor de drie verschillende dealkaders.

Tabel 2.3 Opbouw kader RBG-eng (in miljoenen euro)

	MN 2010	FJR 2010	Vershil
Totale uitgaven Rijksbegroting	194 778	201 735	6 957
Niet-belastingontvangsten Rijksbegroting	29 211	38 544	9 333
Netto Rijksuitgaven	165 566	163 190	- 2376
Af: Begrotingsgefinancierde uitgaven SZA	12 101	11 657	- 444
Af: Begrotingsgefinancierde uitgaven BKZ	3 003	2 795	- 208
Af: Niet-kaderrelevante uitgaven	35 948	37 135	1 188
Af: Stimuleringspakket (excl fiscale stimulering)	2 542	2 227	- 315
Netto uitgaven kader RBG-eng	111 973	109 377	- 2 597

Tabel 2.4 Netto uitgaven kader SZA (in miljoenen euro)

		MN 2010	FJR 2010	Vershil
15	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	11 871	11 657	- 214
AP	Aanvullende Posten	231	0	- 231
	Netto begrotingsgefinancierde uitgaven	12 101	11 657	- 444
40	Sociale Verzekeringen	50 191	49 448	- 743
	Netto premie-uitgaven	50 191	49 448	- 743
	Netto uitgaven kader SZA	62 292	61 104	- 1 188

Tabel 2.5 Netto uitgaven BKZ (in miljoenen euro)

		MN 2010	FJR 2010	Vershil
16	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	1 339	1 254	- 86
50	Gemeentefonds (WMO)	1 627	1 541	- 86
AP	Aanvullende Posten	37	0	- 37
	Netto begrotingsgefinancierde uitgaven	3 003	2 795	- 208
41	Premiegefinancierde uitgaven zorg	53 757	55 873	2 116
	Netto premie-uitgaven	53 757	55 873	2 116
	Netto uitgaven kader Zorg	56 759	58 667	1 908

De tabellen 2.6 tot en met 2.9 tonen per budgetdisciplinesector het verschil in uitgaventoetsing tussen de raming bij Miljoenennota 2010 en de realisatie van het Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010. De tabellen tonen eerst de bepaling van de reële uitgavenkaders. De reële uitgavenkaders worden bepaald door de ramingen ten tijde van het Coalitieakkoord te defleren met de prijsontwikkeling van de Nationale Bestedingen (NB-deflator). Vervolgens wordt weergegeven hoe de uitgaven zich verhouden tot het uitgavenkader in lopende prijzen. Het uitgavenkader in lopende prijzen wordt bepaald door het reële uitgaven te corrigeren voor de deflator. Daarnaast wordt gecorrigeerd voor overboekingen tussen het kader Rijksbegroting in enge zin enerzijds, en de sector Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt en de sector Zorg anderzijds. Ook wordt gecorrigeerd voor statistische factoren. Zo is in het Aanvullend Beleidsakkoord besloten de mutatie in de uitgaven aan de werkloosheidsuitkeringen en de ruilvoet ten opzichte van de Miljoenennota 2009 op het kader te corrigeren.

Tabel 2.6 Uitgaventoetsing Rijksbegroting in enge zin (in miljoenen euro; min betekent onderschrijding)

	MN 2010	FJR 2010	Vershil
1. Raming uitgaven bij Coalitieakkoord 2007	111 247	111 247	0
2. pNB ten tijde van MLT 2007	1,0601	1,0601	0
3. Reële ijklijn	104 936	104 936	0
4. NB-deflator	1,0562	1,0558	0,0004
5. Overboekingen	392	540	149
6. Statistisch	155	720	565
7. Uitgavenkader RBG-eng in lopende prijzen	111 377	112 052	675
8. Actuele ramingen uitgaven	111 973	109 377	- 2 597
9. Over/onderschrijding kader RBG-eng (9=8-7)	596	- 2 675	- 3 272

Tabel 2.7 Uitgaventoetsing Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt (in miljoenen euro; min betekent overschrijding)

	MN 2010	FJR 2010	Vershil
1. Raming uitgaven bij Coalitieakkoord 2007	57 635	57 635	0
2. pNB ten tijde van MLT 2007	1,0601	1,0601	0
3. Reële ijklijn	54 365	54 365	0
4. NB-deflator	1,0562	1,0558	0,0004
5. Overboekingen	- 154	- 172	- 18
6. Statistisch	5 006	3 599	- 1 406
7. Uitgavenkader SZA in lopende prijzen	62 270	60 826	- 1 444
8. Actuele ramingen uitgaven	62 292	61 104	- 1 188
vv. Begrotingsgefinancierd	12 101	11 657	- 445
vv. Premiegefinancierd	50 191	49 447	- 743
9. Over/overschrijding kader SZA (9=8-7)	22	278	257

Tabel 2.8 Uitgaventoetsing Budgettair Kader Zorg (in miljoenen euro; min betekent overschrijding)

	MN 2010	FJR 2010	Vershil
1. Raming uitgaven bij Coalitieakkoord 2007	58 681	58 681	0
2. pNB ten tijde van MLT 2007	1,0601	1,0601	0
3. Reële ijklijn	55 352	55 352	0
4. NB-deflator	1,0562	1,0558	0,0004
5. Overboekingen	- 237	- 368	- 131
6. Statistisch	- 809	- 1 011	- 202
7. BKZ in lopende prijzen	57 415	57 062	- 353
8. Actuele ramingen uitgaven	56 759	58 667	1 908
vv. Begrotingsgefinancierd	3 002	2 794	- 208
vv. Premiegefinancierd	53 757	55 872	2 116
9. Over/overschrijding BKZ (9=8-7)	- 656	1 605	2 261

Tabel 2.9 Uitgaventoetsing totaal kader (in miljoenen euro; min betekent overschrijding)

	MN 2010	FJR 2010	Vershil
1. Reële ijklijn	214 654	214 654	0
2. NB-deflator	1,0562	1,0558	0,0004
3. Overboekingen	0	0	0
4. Statistisch	4 351	3 309	- 1 042
5. Uitgaven in lopende prijzen	231 063	229 940	- 1 123
6. Actuele ramingen uitgaven	231 024	229 147	- 1 877
7. Over/overschrijding totaal kader (7=6-5)	- 39	- 793	- 754

Tabel 2.10 Uitgaven en niet-belastingontvangsten niet relevant voor enig kader (in miljoenen euro)

	MN 2010	FJR 2010	Vershil
Rentelasten	10 753	9 577	- 1 176
Rijksbijdrage aan de Sociale fondsen	17 484	25 436	7 952
Zorgtoeslag	3 963	4 585	621
BTW-compensatiefonds	2 670	2 789	119
Studieleningen	1 548	1 501	- 47
Gasbaten (kasbasis, exclusief VPB)	- 8 150	- 7 658	492
FES-uitgaven (incl in=uit taakstelling ABK)	1 944	1 905	- 39
Doorstroming huurmarkt	0	- 157	- 157
Kasbeheer	7 906	53	- 7 853
Netto-verkoop staatsbezit	0	- 897	- 897
Netto-opbrengsten interventies financiële sector (excl. rente lening Fortis/ABN)	- 829	- 550	279
Saldo-relevante kapitaalversterking FBN/ABN			
AMRO	0	731	731
Diverse leningen	- 300	1 179	1 479
Landbouwheffingen	- 303	- 246	57
Werkgeversbijdrage kinderopvang	- 698	- 705	- 7
Overig	- 40	- 407	- 367
Totaal netto niet relevante uitgaven	35 948	37 135	1 188

Tabel 2.11 Kas-transverschillen en financiële transacties (in miljoenen euro)

	MN 2010	FJR 2010	Vershil
Ktv aardgas	50	1 250	1 200
Ktv belastingen	- 136	1 224	1 361
Kasbeheer	- 1 012	- 3 791	- 2 779
Verkoop staatsbezit	0	- 897	- 897
Studieleningen	- 288	- 338	- 49
Agentschaprekening en overige centrale overheid	0	1 624	1 624
Ktv's en financiële transacties inkomsten	- 1 386	- 927	459
Overige ktv's	- 242	1 349	1 590
Kasbeheer	- 8 918	- 3 844	5 073
Aankoop staatsbezit	0	0	0
Lening VUT-fonds	300	- 1 379	- 1 679
Studieleningen	- 1 838	- 1 840	- 1
Overig	- 62	1 302	1 364
Ktv's en financiële transacties uitgaven	- 10 760	- 4 412	6 348
Totaal ktv's en financiële transacties	9 374	3 485	- 5 889

De aardgasbaten worden met name beïnvloed door de productie van aardgas, de hoogte van de olieprijs en de euro/dollarkoers. De olieprijs is van belang, omdat de prijs van aardgas is gerelateerd aan de prijs van olie in dollars.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de aardgasbaten. De tabel laat zien dat de aardgasbaten niet alleen op kasbasis, maar ook op transactiebasis worden geregistreerd. Dit wordt gedaan omdat het EMU-saldo – volgens Europese systematiek – wordt berekend op transactiebasis, terwijl de Rijksbegroting in enge zin op kasbasis wordt opgesteld¹.

Tabel 2.12 Aardgasbaten (in miljoenen euro)

	MN 2010	FJR 2010	Vershil
Olieprijs (in dollars per vat)	65	80	15
Euro/dollarkoers (in dollars)	1,40	1,33	- 0,07
Productie (x miljard kubieke meter)	75	84	9
Kas			
Niet-belastingontvangsten	8 150	7 650	- 500
Vennootschapsbelasting	1 600	1 500	- 100
Totaal	9 750	9 150	- 600
Kas-transverschil (KTV)			
Niet-belastingontvangsten	- 50	- 1 250	- 1 200
Vennootschapsbelasting	0	50	50
Totaal	- 50	- 1 200	- 1 150
Trans			
Niet-belastingontvangsten	8 200	8 900	700
Vennootschapsbelasting	1 600	1 450	- 150
Totaal	9 800	10 350	550

Conform het trendmatig begrotingsbeleid hebben mee- of tegenvallende gasbaten geen effect op uitgaven of lasten, maar leiden ertoe dat het begrotingssaldo (EMU-saldo en EMU-schuld) verbetert dan wel verslechtert.

¹ In een begroting op kasbasis worden transacties geboekt in de periode waarin de betaling plaatsvindt, in een begroting op transactiebasis worden transacties geboekt in de periode waarin de rechten en verplichtingen zijn ontstaan.

Bijlage 3. EMU-saldo en EMU-schuld

Tabel 3.1 Opbouw EMU-schuld collectieve sector (in miljoenen euro)

	MN 2010	FJR 2010
EMU-schuld primo	343 223	347 610
EMU-saldo collectieve sector (- is overschot)	36 533	31 979
EMU-saldo sociale fondsen ¹	- 7 689	- 2 104
Ktv's en financiële transacties	9 374	3 485
Derdenrekening en overig ²	- 323	- 3 919
Overbruggingskrediet FBN/ABN	0	- 3 250
ING back-up faciliteit	0	- 2 773
EMU-schuld ultimo	381 118	371 028
EMU-schuldquote (in procenten bbp)	65,7%	62,7%

¹ Het EMU-saldo sociale fondsen loopt mee via de post ktv's en financiële transacties (kasbeheer).

² Dit is een post die bestaat uit mutaties die alleen relevant zijn voor de EMU-schuld en dus niet voor het EMU-saldo.

Tabel 3.2 Opbouw EMU-schuldquote (in procenten bbp; min betekent schuldverbeterend)

	MN 2010	FJR 2010
EMU-schuld 1 januari 2010	59,7%	60,8%
Noemereffect	- 0,5%	- 2,0%
Effect EMU-saldo	6,3%	5,4%
Interventies in de financiële sector	0,0%	- 1,1%
Overige financiële transacties	0,2%	- 0,3%
EMU-schuld ultimo 2010	65,7%	62,7%

Tabel 3.3 Staatsschuld (in miljarden euro)

	MN 2010	FJR 2010
Gevestigde schuld	247	238
Overige schuld	81	81
Staatsschuld conform EMU-definitie¹	328	321

¹ De staatsschuld is onderdeel van de EMU-schuld. De EMU-schuld omvat daarnaast de schuld van de sociale fondsen en de medeoverheden.

Tabel 3.4 Historisch overzicht EMU-saldo collectieve sector (in miljoenen euro)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EMU-saldo centrale overheid	- 4 887	- 7 069	- 4 167	- 3 357	1 656	- 935	- 5 376	- 13 456	- 8 347	268	4 640	2 832	2 703	- 19 668	- 25 224
EMU-saldo sociale fondsen	- 1 740	- 54	990	4 653	6 525	235	- 2 079	106	729	- 753	- 1 465	- 626	3 320	- 8 194	- 2 104
EMU-saldo medeoverheden	583	2 851	13	304	63	- 379	- 2 255	- 1 548	- 966	- 874	- 256	- 1 158	- 2 634	- 3 456	- 4 651
EMU-saldo collectieve sector	- 6 044	- 4 272	- 3 164	1 600	8 244	- 1 079	- 9 710	- 14 898	- 8 584	- 1 359	2 919	1 048	3 389	- 31 318	- 31 979
EMU- saldo collectieve sector (in % bbp)	- 1,9%	- 1,2%	- 0,9%	0,4%	2,0%	- 0,2%	- 2,1%	- 3,1%	- 1,7%	- 0,3%	0,5%	0,2%	0,6%	- 5,5%	- 5,4%

Tabel 3.5 Historisch overzicht EMU-schuld collectieve sector (in miljarden euro)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EMU-schuld collectieve sector	237,0	233,3	238,2	236,1	224,8	227,1	235,1	248,0	257,6	266,1	255,9	259,0	347,1	347,6	371,0
EMU-schuld collectieve sector (in % bbp)	74,1%	68,2%	65,7%	61,1%	53,8%	50,7%	50,5%	52,0%	52,4%	51,8%	47,4%	45,3%	58,2%	60,8%	62,7%

Bijlage 4: Belastinguitgaven

De informatieverstrekking van belastinguitgaven is met ingang van het begrotingsjaar 2002 geïntegreerd in de VBTB-verantwoordingsstelselmatiek. Dit houdt in dat de budgettaire en meer algemene informatie over de belastinguitgaven wordt opgenomen in de Miljoenennota en het Financieel Jaarverslag van het Rijk. Meer specifieke informatie over belastinguitgaven wordt opgenomen in de begrotingen en jaarverslagen van de verscheidene vakdepartementen. Van een aantal belastinguitgaven zijn op dit moment voorlopige realisatiegegevens beschikbaar over 2010, namelijk van afdrachtverminderingen in de loonbelasting en van de investeringsfaciliteiten in de inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting waarvoor een aanmeldingsverplichting geldt. Deze realisaties worden vermeld in het Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010. Voor de overige belastinguitgaven zal in de Miljoenennota 2012 een aangepaste raming 2010 worden opgenomen op basis van de meest recente gegevens van dat moment.

4.1 Afdrachtverminderingen in de loonbelasting

Tabel 4.1 laat de voorlopige realisaties van de afdrachtverminderingen 2010 zien. De realisaties zijn gebaseerd op geaggregeerde informatie vanuit loonaangiften.

Tabel 4.1 Voorlopige realisaties afdrachtverminderingen 2010 (in miljoenen euro)

Afdrachtvermindering	Raming 2010 (MN 2010)	Voorlopige realisatie 2010
Onderwijs (incl WVA starters)	420	372
Zeevaart	100	102
Speur- en ontwikkelingswerk	692	845

4.2 Investeringsfaciliteiten

Tabel 4.2 bevat voorlopige realisatiegegevens over het jaar 2010 voor de investeringsfaciliteiten waarvoor een aanmeldingsverplichting geldt.

Tabel 4.2 Gegevens investeringsfaciliteiten 2010, (stand februari 2010 in miljoenen euro)

Regeling	Gemeld investerings- bedrag (2010)	Budget 2010 (MN 2011)	Realisatie 2010
Willekeurige afschrijving milieu- investerings (VAMIL)	600	44	29
Energie-investeringsaftrek (EIA)	957	150	103
Milieu-investeringsaftrek (MIA)	721	113	77

VAMIL

Op basis van deze regeling mag willekeurig worden afgeschreven op aangewezen milieu-investeringen. Deze regeling leidt in principe, evenals de andere regelingen voor vervroegde afschrijving, voor de belastingplichtige tot een liquiditeits- en rentevoordeel. Het budgettaire beslag wordt berekend met de Netto-Contante Waarde-methode gebaseerd op het gemelde investeringsbedrag.

EIA/MIA

De budgettaire derving wordt gebaseerd op gemelde investeringbedragen, in principe volgens de volgende formule: derving = (investeringsbedrag –/– correctiepercentage) * aftrekpercentage faciliteit * gemiddeld belastingtarief.

Onderschrijding

Volgens deze realisatiecijfers kennen zowel de VAMIL, MIA als EIA een onderschrijding in verband met minder investeringen als gevolg van de kredietcrisis.

Bijlage 5: Verticale toelichting

De verticale toelichting bevat een cijfermatig overzicht voor alle begrotingen van budgettaire veranderingen die zich hebben voorgedaan sinds de Ontwerpbegroting 2010. Er wordt per begroting een cijfermatig overzicht gepresenteerd, gevolgd door een toelichting op de voornaamste veranderingen. Voor een meer gedetailleerde toelichting op de veranderingen wordt verwezen naar de afzonderlijke begrotingen.

De verticale toelichting onderscheidt drie categorieën mutaties:

1. mee- en tegenvallers;
2. beleidsmatige mutaties;
3. technische mutaties.

Alle overboekingen, desalderingen, statistische correcties en mutaties die niet tot een ijklijn behoren, zijn in de laatste categorie «technische mutaties» geclusterd. Overigens hebben vrijwel alle overboekingen en desalderingen wél een beleidsmatig karakter. Dit komt tot uitdrukking in de toelichtingen. Ingeval samenhangende mutaties in meerdere categorieën voorkomen, worden deze eenmaal toegelicht.

De totalen per begroting worden in eerste instantie gepresenteerd exclusief de bedragen die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen. Door middel van een aansluitregel wordt het deel van de begroting dat onder HGIS valt, zichtbaar gemaakt. De veranderingen die optreden binnen het HGIS-deel van de begroting worden gepresenteerd en toegelicht in de verticale toelichting van alle HGIS-uitgaven.

Tevens worden de totalen per begroting gepresenteerd exclusief de bedragen die onder het stimuleringspakket, afgesproken in het Aanvullend Beleidsakkoord, vallen. Door middel van een aansluitregel wordt het deel van de begroting dat onder het stimuleringspakket valt, zichtbaar gemaakt. De stimuleringsmiddelen zijn apart toegelicht in bijlage 3 van de Voorlopige Rekening 2010.

De laatste regel geeft per begroting de totaalstand inclusief HGIS en het stimuleringspakket aan.

De ondergrens is afhankelijk van de omvang van de begroting en verschilt voor de verschillende categorieën mutaties. De post diversen bevat de mutaties die onder de ondergrens vallen en wordt in principe alleen toegelicht, indien zich bijzonderheden voordoen.

De Koning

I DE KONING: UITGAVEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	39,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	0,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	0,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	0,0
	0,0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	39,6
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	39,6

I DE KONING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	0,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,1
	0,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	0,1
	0,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	0,1
Totaal Internationale samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	0,1

Diversen

Deze diversenpost bestaat uit een afrekening met drie ministeries (BZK, WWI en I&M) van de voorschotten over 2009. Vanaf de begroting 2010 zijn alle budgetten samenhangend met de functionele uitgaven van de begroting van deze drie ministeries overgeheveld naar de begroting van de Koning. In dat kader is besloten om de budgettaire consequenties van de afwikkeling van het jaar 2009 ten gunste te brengen van de begroting van de Koning, hetgeen hierbij is geschied.

Staten-Generaal

IIA STATEN-GENERAAL: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	136,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 0,3
	- 0,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	8,6
	8,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,6
	0,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	8,9
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	145,7
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	145,7

IIA STATEN-GENERAAL: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	2,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	1,1
	1,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	1,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	3,5
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	3,5

Diversen – beleidsmatige mutaties

Dit betreft voornamelijk middelen die in 2009 niet tot besteding zijn gekomen en die via de eindejaarsmarge beschikbaar zijn gesteld voor 2010. Ook zijn er hogere uitgaven aan beeldregistratie (0,5 mln.) en de personele omvang van de Eerste Kamer (0,3 mln.).

Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	108,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 1,6
	- 1,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	3,5
	3,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	4,0
	4,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	6,0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	114,0
Totaal Internationale Samenwerking	0,1
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	114,2

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	3,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	1,0
	1,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,3
	0,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,2
	0,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	1,5
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	4,7
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	4,7

Diversen – beleidsmatige mutaties

Deze post betreft ondermeer de compensatie van 2,7 mln. voor de toename van het aantal Hoger Beroepszaken Vreemdelingen bij de Raad van State. Tevens is er 0,5 mln. meer uitgegeven aan de behandeling van klachten over medeoverheden bij de Nationale Ombudsman. Hier staat een gelijke stijging van de ontvangsten tegenover.

Algemene Zaken

III ALGEMENE ZAKEN: UITGAVEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	75,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	0,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	0,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	75,5
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	75,5
III ALGEMENE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	5,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,1
	0,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	0,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	0,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	6,0
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	6,0

Koninkrijksrelaties

IV KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	323,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Samenwerkingsmiddelen	- 8,9
Diversen	- 4,6
	- 13,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
BES-uitgaven 2010	14,4
BES-uitgaven 2010: dekking uit kasschuif	- 6,4
BES-uitgaven 2010: kasschuif	6,4
BES-uitgaven 2010: onderuitputting + J&G	- 8,0
Eindejaarsmarge	9,1
Pensioenfonds BES: aanvulling vermogen	50,4
Pensioenfonds BES: betalingsachterstanden	- 25,4
Pensioenfonds BES: dekking uit boedel BNA	- 25,0
Pensioenfonds BES: kasschuif boedel BNA	25,0
Samenwerkingsmiddelen	- 14,7
Schuldsanering	481,5
Schuldsanering Antillen rente	43,8
Diversen	0,0
	551,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Betalingsachterstanden	105,6
Diversen	- 7,4
Niet tot een ijklijn behorend	
Lopende inschrijving	782,7
Diversen	2,1
	883,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	1 420,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	1 744,0
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	1 744,0

IV KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	16,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Kustwacht	5,2
Diversen	1,3
	6,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Schuldsanering	254,7
	254,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Betalingsachterstanden	105,6
Niet tot een ijklijn behorend	
Schuldsanering Antillen: aflossing vordering	790,0
	895,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	1 156,9
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	1 173,0
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	1 173,0

Samenwerkingsmiddelen

Verschillende projecten zijn vertraagd in de uitvoering. Hierdoor zijn de beschikbare samenwerkingsmiddelen voor SONA (Stichting ontwikkeling-samenwerking Nederlandse Antillen) en SEI (Sociaal Economisch Initiatief) in 2010 niet volledig tot besteding gekomen (8,9 mln.). Daarnaast is een deel van het vermogen van SONA aangewend. Derhalve kon een deel in de begroting gereserveerde middelen vrijvallen (14,7 mln.).

BES-uitgaven 2010 (diverse mutaties)

Via dit begrotingshoofdstuk zijn uitgaven van departementen op de BES-eilanden tussen 10 oktober en 31 december gefinancierd. Bij Miljoenennota is hiertoe een reservering getroffen, welke is gedekt middels een verwachte (en taakstellend ingeboekte) onderuitputting, met middelen die gereserveerd stonden voor J&G en een kasschuif uit 2011.

Eindejaarsmarge

De eindejaarsmarge 2009 is aan de begroting 2010 toegevoegd.

Pensioenfonds BES (diverse mutaties)

In verband met de nieuwe staatkundige verhoudingen per 10 oktober 2010, zijn de verplichtingen van het Algemeen Pensioenfonds Nederlandse Antillen gedekt. Dekking wordt (via een kasschuif uit 2011) geleverd middels een ontvangst (op begroting IXB) samenhangend met de boedelscheiding van de Bank Nederlandse Antillen (BNA) alsmede middels de nog resterende middelen voor betalingsachterstanden 2010.

Afronding Schuldsanering Antillen (algemeen)

Per 10 oktober is de nieuwe staatkundige verhouding met de Nederlandse Antillen afgerond. Hiermee is de schuldsanering voltooid. De restantschuld bedraagt 1,3 mld. plus rente 0,6 mld. (cumulatief over 20 jaar), tezamen 1,9 mld. In de Najaarsnota is de totale verplichting van 1,9 mld. opgenomen. Dit bedrag wordt als verplichting verwerkt en wordt de komende 20 jaar afgehandeld via de begroting van Koninkrijksrelaties. De minister van BZK is verantwoordelijk voor de gehele schuldsanering van de Nederlandse Antillen en uit dien hoofde ook verantwoordelijk voor de rente- en aflossingsverplichting van Curaçao en St. Maarten. De rentebetalingen en aflossingen worden via een bijdrageconstructie jaarlijks overgeboekt naar het Agentschap. Er blijft dus geen restschuld achter op het hoofdstuk Koninkrijksrelaties. De overheveling van rente en aflossing naar de Nationale Schuld heeft voor de BZK begroting geen (toekomstige) budgettaire risico's. Voor 2010 is de overboeking 43,8 mln. aan rente (zie post schuldsanering Antillen rente) en 2 mln. aan aflossing. De staatschuld zelf wordt verantwoord op de saldibalans van de Nationale Schuld (IX A), omdat de schuldtitels integraal onderdeel uitmaken van de staatsschuld.

Schuldsanering

Tot aan de transitie naar nieuwe staatkundige verhoudingen op 10 oktober 2010 werd de sanering van de schuld van de Nederlandse Antillen gefinancierd vanuit de op dit begrotingshoofdstuk beschikbare middelen. In 2010 is op deze wijze nog 481,5 mln. extra gesaneerd. Het totaalbedrag aan in 2010 gesaneerde schulden komt daarmee op 614 mln. Een gedeelte hiervan (254,7 mln) wordt tevens als ontvangst geboekt, daar het een schuld van de eilanden aan Nederland betrof. Vanaf transitiedatum is de schuld opgenomen in de Nationale Schuld en worden de rente en aflossingen via een bijdrageconstructie verantwoord.

Schuldsanering Antillen rente

De uitgaven aan rente en aflossing over de vordering op Curaçao en St. Maarten worden tot 2030 verantwoord via een bijdrageconstructie van dit begrotingshoofdstuk naar het hoofdstuk van de Nationale Schuld (IX A). In 2010 is reeds 43,8 mln. aan rente uitgegeven.

Betalingsachterstanden

Dit jaar zijn de betalingsachterstanden van Bonaire, St. Eustatius en Saba (BES), het land Nederlandse Antillen, Curaçao en St. Maarten tot en met 2005 afgehandeld. Daarnaast is het laatste gedeelte van de afwikkeling van de achterstanden BES voor de periode 2006 en 2007 tot uitbetaling gekomen. Tegenover deze uitgaven staan gelijke ontvangsten aangezien deze middelen uit de daarvoor bestemde begrotingsreserve zijn gefinancierd.

Lopende inschrijving (uitgaven) en aflossing vordering (ontvangsten)

Met de eilanden was eerder afgesproken om 70 procent van de schuld van de Antillen te saneren. Overname van slechts 70 procent van de schuld zou er echter toe leiden dat onderscheid gemaakt zou moeten worden tussen de verschillende crediteuren. Daarom is afgesproken dat Nederland de volledige schuld van rechtswege overneemt, maar voor het restant (100 procent – 70 procent) een vordering op St. Maarten en Curaçao zou krijgen. De hoogte van de vordering in euro's is afhankelijk van rentestand en valutastand en bedroeg op 10 oktober 2010 790,1 mln.

Aan de vordering is door de eilanden reeds voldaan. De eilanden hebben dit kunnen financieren door op de geld/kapitaalmarkt geld te lenen. Nederland heeft zich verplicht om bij voorrang op deze nieuwe schuld-titels in te schrijven (lopende inschrijving). Het grootste deel van de veiling is aan Nederland toegewezen. Deze lopende inschrijving is verantwoord op het begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (783 mln.).

Kustwacht

Het voormalig land Nederlandse Antillen heeft in 2010 zowel haar bijdrage voor 2009 als voor 2010 aan de kustwacht voldaan. Dit leidt tot hoger dan geraamde ontvangsten.

Buitenlandse Zaken

V BUITENLANDSE ZAKEN: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	7 003,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
EU-afdrachten	- 981,0
	- 981,0
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Begrotingslening NIO	200,0
	200,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 781,0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	6 222,1
Totaal Internationale Samenwerking	4 761,4
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	10 983,5

V BUITENLANDSE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	599,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Perceptiekostenvergoedingen	- 22,7
	- 22,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 22,7
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	576,5
Totaal Internationale Samenwerking	130,0
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	706,5

Relatie begroting Buitenlandse Zaken en de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS)

Er zijn twee soorten uitgaven op de begroting van Buitenlandse Zaken: HGIS en niet-HGIS. Niet-HGIS uitgaven zijn de afdrachten aan de Europese Unie en incidenteel technische mutaties. HGIS-uitgaven zijn alle andere buitenlanduitgaven. De HGIS-uitgaven staan op diverse begrotingen en worden elders toegelicht.

EU-Afdrachten

De EU-afdrachten laten een meevaller in 2010 zien als gevolg van onderuitputting van de EU-begroting in 2009. Dit leidt in 2010 tot lagere afdrachten, omdat de aanpassing van de EU-begroting 2009 pas in 2010 heeft plaatsgevonden. Een andere reden voor de lagere Nederlandse afdrachten in 2010 is het afgenomen Nederlandse BNI-aandeel; doordat

het Nederlandse BNI relatief minder is gegroeid dan het totale BNI van alle lidstaten tezamen, zijn de Nederlandse BNI-afdrachten lager uitgevallen.

Begrotingslening NIO

De mutatie betreft de verstrekking van het eerste deel van een niet-kaderrelevante begrotingslening aan de Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden (NIO) ter herfinanciering van aflopende kapitaalmarktleningen. De Tweede Kamer is hierover in een brief uitgebreid geïnformeerd. Met Voorjaarsnota 2011 zal de meerjarige rente- en aflossingsreeks in de begroting worden verwerkt.

Perceptiekostenvergoedingen

Perceptiekostenvergoedingen zijn vergoedingen die Nederland ontvangt voor het innen van landbouwheffingen en invoerrechten. De vergoeding bedraagt 25 procent van de geïnde middelen. Door gedaalde landbouwheffingen en invoerrechten daalden de perceptiekostenvergoedingen.

Justitie

VI JUSTITIE: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	5 939,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Meevaller Spekman Medisch	- 15,0
Tegenvaller RANOV	15,1
Diversen	30,4
	30,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Herschikkingen uitgavenkader	- 113,1
Structurele aanpassing asielramingen	96,2
Dekking voor negatieve eindejaarsmarge Najaarsnota 2010	20,7
Eenmalige wijziging afrekening rechtsbijstand	- 15,2
Herberekening ODA-toerekening	- 15,4
Inzet personeel ten behoeve van brandveiligheid	15,0
Kasschuif tbv herberekening ODA-toerekening	15,4
Oplossen overschrijding 2010	- 20,7
PMJ civiel rechtsbijstand	22,0
Taakstelling B&T 2009	15,3
Diversen	60,9
	81,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	19,7
	19,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	131,2
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	6 070,4
Totaal Internationale Samenwerking	28,5
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	6 098,9

VI JUSTITIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	1 335,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	3,4
	3,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing ODA ontvangsten agv nieuwe systematiek	- 253,9
B&T: aanpassing ramingen	- 80,5
Diversen	29,6
	- 304,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	31,0
	31,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 270,4
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	1 064,8
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	1 064,8

Uitgaven*Meevaller Spekman Medisch*

Op 1 januari 2010 is een pilot gestart voor de opvang van asielzoekers die een vervolgaanvraag op medische gronden doen. Het aantal vreemdelingen dat gebruik heeft gemaakt van de regeling is lager dan eerder geraamd. Dit leidt tot een meevaller van 15 mln.

Tegenvaller RANOV (Regeling Afwikkeling Nalatenschap Oude Vreemdelingenwet)

Dit betreft een bijdrage ter grootte van 15,1 mln. in het kader van de Regeling Afwikkeling Nalatenschap Oude Vreemdelingenwet (pardonregeling) voor huisvesting door gemeenten. De bijdrage was begroot in 2008 en 2009. De betalingen hebben vertraging opgelopen. In 2010 hebben de betalingen aan gemeenten alsnog plaats gevonden.

Diversen Mee- en tegenvallers

Onderdeel van de post diversen is een tegenvaller ter grootte van 12 mln. bij de taskforce Thuisgeven. Deze taskforce is in het leven geroepen om de verblijfsduur van statushouders bij het COA, ontstaan door het niet-voldoende of niet-tijdig beschikbaar stellen van woonruimte door gemeenten, terug te dringen. De taskforce is later dan gepland van start gegaan. Dit heeft een tegenvaller tot gevolg. Een andere tegenvaller doet zich voor bij het CJIB en hangt samen met een liquiditeitstekort dat o.a. wordt veroorzaakt door het niet-volledig vooraf financieren van productie en een openstaande vordering als gevolg van de afrekening over 2009. Hier staat o.a. een meevaller tegenover bij het Slachtofferbeleid, waar de implementatie van de uitvoering van de nieuwe voorschotregeling is vertraagd. Deze voorschotregeling is onderdeel van de Wet versterking Positie Slachtoffers die pas vanaf 1 januari 2011 in werking is getreden.

Herschikkingen uitgavenkader

Bij Voorjaarsnota heeft Justitie algemene problematiek organisatiebreed verdeeld. De drie grootste posten waren de toen nog door te verdelen negatieve eindejaarsmarge 2009, het resterende tekort bij de Boeten & Transacties en Vernieuwing HRM (samen circa 68 mln.). Om de Justitiebegroting meerjarig te laten sluiten, heeft Justitie daarnaast een algehele korting aan alle budgethouders binnen Justitie uitgedeeld.

Structurele aanpassing asielramingen

De ramingen ten aanzien van de instroom van het aantal asielzoekers voor de periode 2011 en verder zijn structureel aangepast aan een meer realistisch niveau. Dit niveau is vastgesteld op 17 000 asielzoekers en komt overeen met de gerealiseerde instroom in 2009. In het kader van deze aanpassing van de ramingen is een éénmalige mutatie doorgevoerd ten aanzien van de reeds geboekte budgetten. Conform de huidige systematiek worden de kosten van het eerstejaarsopvang voor asielzoekers uit de DAC-landen toegerekend aan ODA.

Dekking voor negatieve eindejaarsmarge Najaarsnota 2010

Om de overschrijding op de Justitiebegroting in 2010 te compenseren, is de begroting in 2011 met hetzelfde bedrag verlaagd worden door middel van intertemporele compensatie.

Eenmalige wijziging afrekening rechtsbijstand

Een deel van de eindafrekening over de periode 1 september 2009 t/m 31 augustus 2010 is pas begin 2011 uitbetaald aan de Rechtsbijstand.

Herberekening ODA-toerekening

De toerekening van de kosten van de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit de DAC-landen is door een lagere instroom, lager uitgevallen dan geraamd. De eerder beschikbaar gestelde middelen ter grootte van 15,4 mln. zijn overgeboekt naar het budget voor Ontwikkelingssamenwerking.

Inzet personeel t.b.v. brandveiligheid

De uitvoering van het project Brandwerendheid in het gevangeniswezen is duurder uitgevallen dan oorspronkelijk geraamd. Dit werd veroorzaakt door meerkosten als gevolg van extra personeel dat 's nachts aanwezig moet zijn conform voorschriften van de plaatselijke brandweer.

Kasschuif tbv herberekening ODA-toerekening

De overboeking van middelen ter grootte van 15,4 mln. naar het budget voor Ontwikkelingssamenwerking heeft betrekking op de uitgaven in 2010. De dekking van hiervan dient in 2011 plaats te vinden. Om dit te faciliteren heeft intertemporele compensatie plaatsgevonden tussen 2010 en 2011 ter grootte van 15,4 mln.

Oplossen overschrijding 2010

De Justitiebegroting heeft in 2010 een overschrijding laten zien. De overschrijding wordt door Justitie in 2011 opgelost.

Prognose Model Justitiële Ketens: toename civiele toevoegingen rechtsbijstand

Volgens het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ) is het aantal civiele toevoegingen in 2010 flink toe genomen. Deze toename is vooral veroorzaakt door het aantal faillissementen van bedrijven en arbeidsconflicten (n.a.v. een gedwongen ontslag) als gevolg van de economische crisis.

Taakstelling Boeten & Transacties 2009

Als gevolg van het tekort op de ontvangsten van de Boeten & Transacties in 2009, is in 2010 het resterende tekort taakstellend ingeboekt.

Diversen – beleidsmatige mutaties

Het saldo van deze diversenpost is veroorzaakt door een aantal posten waarvan de grootste worden toegelicht. Er zijn meer kosten gemaakt voor de projecten Vernieuwing HRM en P-Direkt dan eerder geraamd. Daarnaast zijn er extra uitgaven voor biometrie geweest. Als gevolg van een Europese verordening is Nederland gehouden tot het voorzien van verblijfsdocumenten van onderdanen van derde landen van een opslag-medium met biometrische gegevens.

Technische mutaties Diversen

De Justitiële informatiedienst (Just-ID) heeft opdrachten uitgevoerd voor derden, zoals het beheer van ICT-systemen. De vergoedingen voor deze opdrachten worden jaarlijks door middel van een desaldering gemuteerd, waarbij ontvangsten worden ingezet voor de bijbehorende kosten. Deze mutatie is ook aan de ontvangstenkant zichtbaar.

Ontvangsten

Aanpassing ODA ontvangsten a.g.v. nieuwe systematiek

In verband met de boeking ten behoeve van de structurele aanpassing van de asielramingen, is ook een mutatie doorgevoerd ten aanzien van de reeds geboekte bedragen in het kader van de ODA-toerekening. De definitieve afrekening blijft op jaarbasis plaatsvinden en kan dan gecorrigeerd worden voor de daadwerkelijk gerealiseerde instroom.

Boeten en Transacties: aanpassing ramingen

Om de verkeersveiligheid verder te verbeteren zijn in 2010 diverse maatregelen aangekondigd. Zo zullen aanvullend op de in 2010 in gang gezette optimalisering van de verkeershandhaving de boetetarieven in twee fasen worden verhoogd; 15 procent in 2011 en 20 procent in 2012. Ook de procentuele opslag op de boete bij de eerste en tweede aanmaning zal vanaf 2012 worden verhoogd. Met deze maatregelen kunnen ook de tegenvallende ontvangsten uit hoofde van Boeten en Transacties vanaf 2012 worden gedekt. De opbrengsten uit Boeten en Transacties vallen namelijk tegen ten opzichte van de raming van Miljoenennota 2010.

Diversen – beleidsmatige mutaties

Onder deze diversenpost vallen o.a. hogere ontvangsten uit de Pluk-Ze-regeling en meer verbeurd verklaringen dan oorspronkelijk geraamd.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJSRELATIES: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	5 882,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 15,1
	- 15,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Arbeidsvoorwaarden	27,2
Diversen	64,5
	91,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	45,7
Niet tot een ijklijn behorend	
Liquiditeitsbehoefte	50,0
	95,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	172,4
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	6 055,1
Totaal Internationale Samenwerking	0,5
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	6 055,6

**VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES:
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN**

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	530,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	4,0
	4,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	7,1
	7,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	56,6
Niet tot een ijklijn behorend	
VUT-fonds aflossing	- 180,0
Diversen	- 4,7
	- 128,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 117,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	413,0
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	413,0

Arbeidsvoorwaarden

De loonbijstelling tranche 2010 is niet uitgekeerd. Om de politiekorpsen en de AIVD in de gelegenheid te stellen zich aan de in de CAO vastgelegde verplichtingen te voldoen, is de raming in 2010 verhoogd ten laste van het budget van latere jaren.

Liquiditeitsbehoefte VUT-fonds

Door exogene factoren is een groter beroep gedaan op het VUT-fonds, hierdoor is de leenbehoefte van het VUT-fonds gewijzigd. In 2010 werd door het VUT-fonds een hogere aanspraak gedaan op het leenplafond dan eerder werd voorzien. De uitgavenraming is hiervoor aangepast. Dit heeft een mutatie van 50 mln. tot gevolg.

Diversen – beleidsmatige mutaties

De post diversen onder beleidsmatige mutaties bestaat onder meer uit een verhoging van de uitgaven met 14 mln. voor de instroom van 1600 aspiranten bij de politie. Om op termijn de operationele sterkte van de politie te handhaven, is de komende drie jaar een minimale instroom van 1600 aspiranten per jaar nodig. De uitgaven zijn met 8,8 mln. verhoogd ten behoeve van de convenanten met de veiligheidsregio's, met 6,2 mln. voor de landelijke uitrol van Burgernet in 50 gemeenten en met 8,4 mln. voor vertraagde uitgaven uit 2009 voor de programma's modernisering Gemeentelijke Basis Administratie (mGBA) en Online Registratie Reisdocumenten Administratie (ORRA).

Diversen – technische mutaties

De post diversen onder technische mutaties heeft onder andere betrekking op de bijdragen á 8,6 mln. van de verschillende gebruikers van C2000, zoals de Douane, de ambulancediensten en de Marechaussee, voor de exploitatiekosten van C2000. Daarnaast heeft de post diversen betrekking op een overheveling van 12,7 mln. naar het Gemeentefonds voor de financiering van de programma's modernisering Gemeentelijke Basis Administratie (mGBA) en Online Registratie Reisdocumenten Administratie (ORRA) als gevolg van de aangepaste kasritmes van beide programma's. De uitgaven voor de dienstverlening aan de baten-lastendiensten P-Direkt en de Werkmaatschappij (16,4 mln.) zijn verhoogd. Tegenover deze hogere uitgaven staan even hoge ontvangsten van de deelnemende departementen.

VUT-fonds aflossing

De financieringsbehoefte van het VUT-fonds is gewijzigd. In 2010 heeft het fonds minder afgelost dan eerder werd voorzien. De ontvangstenraming is hiervoor aangepast.

Diversen

De post diversen betreft onder andere de verhoging van de ontvangstenraming in verband met doorbelasting van de dienstverlening aan de baten-lastendiensten P-direkt en de Werkmaatschappij (zie ook de toelichting onder diversen bij technische mutaties uitgaven). Daarnaast is de raming voor de renteontvangsten gewijzigd als gevolg van de bijgestelde ramingen bij de uitgaven van het VUT-fonds.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	36 063,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijstelling autonome raming studiefinanciering	- 266,4
Diversen ramingsbijstelling Wet kinderopvang	330,3
Gastouderopvang	31,0
Kinderopvangtoeslag	370,0
Leerlingen volume	172,0
Diversen	- 54,8
	582,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Beelden voor de Toekomst afbouwen project	25,0
Eindejaarsmarge	203,0
Eindejaarsmarge: intertemporele compensatie	- 102,6
Eindejaarsmarge: inzet ter dekking problematiek 2010	- 90,6
Incidentele prijsbijstelling tranche 2010	30,0
Intertemporele compensatie	102,6
Intertemporele compensatie loonbijstelling tranche 2011	56,0
Intertemporele compensatie OV-jaarkaart 2010	- 165,0
Intertemporele compensatie OV-jaarkaart 2011	205,9
Kosten gastouderopvang	- 26,1
Leerlingen volume 2010 dekking	- 172,0
Diversen	- 120,3
	- 54,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 118,1
Niet tot een ijklijn behorend	
Bijstelling autonome raming studiefinanciering	86,5
Diversen	- 60,3
	- 91,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	436,0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	36 499,1
Totaal Internationale Samenwerking	74,1
Totaal Stimuleringspakket	599,5
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	37 172,7

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	2 047,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen meerontvangsten kortlopende schulden	27,5
Kinderopvangtoeslag	351,7
Diversen	68,9
	448,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	0,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	4,5
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	50,4
	54,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	503,0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	2 550,9
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	2 550,9

Bijstelling autonome raming studiefinanciering

De ramingbijstelling studiefinanciering bestond uit een tegenvaller samenhangend met de ontwikkeling in de aantallen studenten en een meevaller die werd veroorzaakt door minder omzettingen van prestatiebeurs naar gift en een lager dan geraamd gebruik van de aanvullende beurs.

Diversen Ramingsbijstelling Wet kinderopvang

De uitgaven aan kinderopvang waren hoger dan geraamd. Deze extra uitgaven kwamen grotendeels door een groter aantal kinderen in de opvang dan geraamd, zowel in de buitenschoolse opvang als in de dagopvang. Daarnaast waren er hogere uitgaven dan geraamd bij de afrekening door de Belastingdienst van in eerdere jaren als voorschot verstrekte toeslagen.

Gastouderopvang

Veel meer gastouders voldeden aan de eisen voor vooropleiding dan oorspronkelijk geraamd. Hierdoor vielen de subsidies aan gastouders bij het halen van een certificaat, alsmede de kosten van het toezicht, hoger uit.

Kinderopvangtoeslag

Binnen de kinderopvangtoeslag werd het grootste deel van de tegenvaller veroorzaakt door tegenvallende opbrengsten van de aanpassingen in de gastouderopvang die per 1 januari 2010 zijn doorgevoerd. In plaats van een reductie van het aantal gastouders met circa tweederde, kwam de

reductie op circa een derde van de omvang van de gastouderopvang van 2009 uit. Daarnaast was er sprake van een tegenvallende opbrengst van de tabelaanpassing die per 1 januari 2009 is doorgevoerd. Tenslotte is de raming van de uitgaven (en de ontvangsten) omhoog bijgesteld, omdat er meer nabetalings (en terugontvangsten) voortvloeien uit de afrekening van oude toeslagjaren door de Belastingdienst.

Leerlingen volume

De raming 2010 wees uit dat de leerlingenaantallen in totaal de komende jaren hoger zullen uitvallen dan in 2009 geraamd was. De grootste groei deed zich voor in het Hoger Onderwijs en het MBO. Vanwege de onzekerheid over met name de ontwikkeling van de aantallen leerlingen is besloten de stijging van de onderwijsdeelname vanaf 2012 op het niveau van 2011 te houden.

Diversen mee- en tegenvallers

De diversenpost bevat de mutaties die vanwege hun beperktere omvang (minder dan 25 mln.) niet apart worden vermeld. De grootste posten betreffen een aantal meevallers van in totaal 13,9 mln. op de subsidies voor de kinderopvang, een meevaller van 7,4 mln. op het budget van de regeling conciërges in het Primair Onderwijs, en een meevaller van 6,1 mln. op het vangnet zwangerschapsverlof in de reguliere bekostiging van het PO. In het MBO valt 6,2 mln. vrij vanwege het niet-herinvesteren van terugbetaalde prestatiesubsidies voor het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Deze terugbetaling vindt plaats als instellingen de beoogde reductie in het aantal voortijdig schoolverlaters niet realiseren.

Beelden voor de Toekomst afbouwen project

Het project Beelden voor de Toekomst is in 2010 geëvalueerd. De evaluatie wees uit dat de terugverdienverplichting niet haalbaar was. Om het project te kunnen afbouwen op een manier die aan reeds aangegane verplichtingen voldoet, werd incidenteel een bedrag van 25 mln. beschikbaar gesteld.

Eindejaarsmarge + eindejaarsmarge: intertemporele compensatie + eindejaarsmarge: inzet ter dekking problematiek 2010

In 2009 zijn diverse budgetten niet volledig tot besteding gekomen. Deze middelen zijn via de eindejaarsmarge overgegaan naar 2010. Circa de helft daarvan werd in 2010 ingezet voor overlopende verplichtingen (intertemporele compensatie). De resterende middelen zijn ingezet voor dekking van de uitvoeringsproblematiek in 2010.

Incidentele prijsbijstelling tranche 2010

De prijsbijstelling tranche 2010 werd in 2010 niet uitgekeerd. OCW is wettelijk verplicht om aan een aantal sectoren wel prijsbijstelling uit te keren. Om aan deze verplichting te kunnen voldoen, heeft OCW in 2010 incidenteel 30 mln. ontvangen.

Intertemporele compensatie

Verschillende budgetten die in 2009 niet tot besteding zijn gekomen door onder meer vertragingen, werden in 2010 alsnog ingezet. Het betreft bijvoorbeeld de einddeclaraties voor versterking van de beroepsbegeleidende leerweg en de bestrijding van voortijdig schoolverlaten die niet in 2009 maar in 2010 binnenkwamen.

Intertemporele compensatie loonbijstelling tranche 2011

De loonbijstelling tranche 2010 werd niet uitgekeerd. De hierdoor ontstane liquiditeitsproblematiek in het Voortgezet Onderwijs is verlicht door een kasschuif van 2011 naar 2010.

Intertemporele compensatie OV-jaarkaart 2010

Om het kasritme van de Staat te optimaliseren, werd in 2009 al voldaan aan een deel van de verplichtingen aan de vervoersbedrijven voor de OV-studentenkaart 2010.

Intertemporele compensatie OV-jaarkaart 2011

Om het kasritme van de Staat te optimaliseren, werd in 2010 al voldaan aan een deel van de verplichtingen aan de vervoersbedrijven voor de OV-studentenkaart 2011.

Kosten gastouderopvang

Van de gastouders die in 2010 gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om met een subsidie van de overheid aan de kwalificatie-eis te voldoen, heeft een deel dit gedaan via het behalen van één van de daarvoor benoemde diploma's in het beroepsonderwijs. Vanwege de t-2 bekostiging van de ROC's zijn de middelen hiervoor doorgeschoven naar 2012.

Leerlingen volume 2010 dekking

Middelen uit de stimuleringsenveloppe MBO en Jeugdwerkloosheid zijn ingezet voor de dekking van de uitvoeringsproblematiek in 2010.

Diversen – Beleidsmatige mutaties

De diversenpost bevat de mutaties die vanwege hun beperktere omvang (minder dan 25 mln.) niet apart worden vermeld. Deze post omvat onder andere een aantal beleidsmatige mutaties om de ICT-systemen studiefinanciering toekomstbestendig, klantvriendelijker en flexibel te maken (7,3 mln.) en voor het wegwerken van achterstallig onderhoud bij schoolgebouwen op de BES-eilanden (7,5 mln.). Daarnaast omvat deze post diverse verplichtingen die in 2010 niet tot uitgaven hebben geleid. De grootste bedragen zijn: een reservering in het passend onderwijs voor het stijgende aantal zorgleerlingen voor 2011 van 18,9 mln., overlopende verplichtingen naar 2011 voor de betaling van de Vsv-convenanten (14,2 mln.) en een overlopende verplichting naar 2011 voor einddeclaraties voor het ESF (t.b.v. versterking Beroeps Begeleidende Leerweg en bestrijding Voortijdig Schoolverlaten) van 12,9 mln.

Diversen – Technische mutaties

Voor de technische mutaties geldt dat alleen mutaties groter dan 50 mln. apart worden toegelicht. Mutaties met een omvang van minder dan 50 mln. vallen onder de diversen. Hieronder vallen overboekingen van en naar begrotingen van andere departementen. Per saldo werd er in 2010 126,5 mln. overgeboekt naar andere begrotingshoofdstukken/ departementen; daarvan ging 110 mln. naar het Gemeentefonds en het Provinciefonds dat o.a. werd ingezet voor voortijdig schoolverlaten, voor het versterken van de kwaliteit van peuterspeelzalen en voor Monumentenzorg.

Daarnaast betreft deze post een aantal desalderingen met de ontvangsten. Voor diverse projecten (waaronder BSIK, Beroepsonderwijs in bedrijf en Rendement en Excellentie) kwam een deel van de FES-middelen niet in 2010 tot besteding; deze middelen worden doorgeschoven naar 2011.

Bijstelling autonome raming studiefinanciering

De raming van de niet-relevante uitgaven is verhoogd, omdat uit realisatiecijfers is gebleken dat er in 2010 minder omzettingen van prestatiebeurs naar gift zijn dan geraamd. Er werd daarom minder aan prestatiebeurs afgeboekt. Daarnaast was er een toename van het aantal studerende met studiefinanciering (op basis van de meest recente referentieraming) en een stijging van het gebruik van de leenfaciliteiten, met name het collegegeldkrediet.

Diversen meerontvangsten kortlopende schulden

De ontvangsten op kortlopende schulden, die zijn ontstaan door achterstallig lager recht (ALR), waren hoger dan geraamd.

Kinderopvangtoeslag

De raming van de ontvangsten (en de uitgaven) is omhoog bijgesteld, omdat er naar verwachting meer terugontvangsten (en nabetalings) voortvloeien uit de afrekening van oude toeslagjaren door de Belastingdienst.

Diversen mee- en tegenvallers

De ontvangsten vielen hoger uit, omdat o.a. de ontvangsten aan les gelden 8,7 mln. hoger waren dan geraamd en omdat scholen in het Primair Onderwijs minder gebruik maakten van middelen die voor specifieke doelen ter beschikking waren gesteld (19 mln.). Verder werd de raming voor de studiefinanciering verhoogd door hogere renteontvangsten en waren er hogere ontvangsten uit de regeling dagarrangementen; omdat een deel van de eindafrekening is verschoven van 2009 naar 2010, komt een deel van de ontvangsten in 2010 binnen.

Diversen – technische mutaties niet-belastingontvangsten

Naast de bovengenoemde ontvangsten voor FES-projecten op het OCW terrein, bevat deze post ook de verlaging van de bijdrage van Defensie aan TNO.

Diversen – niet tot een ijklijn behorend

Deze diversenpost betreft o.a. de verlaging van de geraamde werkgeversbijdrage in de kinderopvangsector (lagere ontvangsten van 21 mln.) en het betreft extra ontvangsten, doordat er in 2010 voor 44,9 mln. meer afgelost is op studieschulden dan vooraf is geraamd.

Nationale Schuld

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): UITGAVEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	22 118,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Rentelasten kasbeheer	- 222,9
	- 222,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	10,5
	10,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,7
Niet tot een ijklijn behorend	
Leningen kasbeheer	2 556,6
Mutaties rekening courant	- 7 396,1
Rentelasten kasbeheer	66,1
Wijziging geldmarktberoep en rente	- 988,7
Wijziging kapitaalmarktberoep en rente	- 278,2
Diversen	11,1
	- 6 028,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 6 240,9
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	15 877,3
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	15 877,3

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	1 871,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Rentebaten kasbeheer	- 57,0
	- 57,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Rentebaten kasbeheer	38,6
Diversen	0,1
	38,7
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Leningen kasbeheer	1 716,7
Mutaties rekening courant	1 375,0
Rente sociale fondsen	- 116,7
Diversen	33,0
	3 008,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	2 989,7
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	4 860,9
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	4 860,9

Rentelasten en rentebaten kasbeheer

De rentelasten en rentebaten zijn lager dan geraamd, omdat de gerealiseerde rentetarieven lager zijn dan de rekenrente.

Leningen kasbeheer

De ontvangsten en uitgaven voor leningen kasbeheer waren in 2010 hoger dan geraamd. De belangrijkste oorzaak hiervoor is de lening aan BZK vanwege de overname van de Antilliaanse schuld van de en de aflossingen door Prorail.

Mutaties rekening courant

De mutaties van de saldi rekening courant en deposito's werden gedomineerd door de ontwikkeling van de rekening-courant saldi van de sociale fondsen. Deze saldi zijn nagenoeg gelijk gebleven terwijl een daling verwacht werd.

Rente sociale fondsen

De rentebaten sociale fondsen zijn lager dan geraamd, omdat de saldi minder laag zijn dan geraamd. Daarnaast zijn ook de gerealiseerde rentetarieven lager dan de rekenrente.

Wijziging geldmarktberoep en rente

Wijzigingen in de ontwikkeling van het begrotingssaldo alsmede aanpassing van de korte rente hebben voor 2010 tot aanpassingen in de rentebaten en rentelasten over de vlottende schuld geleid.

Wijziging kapitaalmarktberoep en rente

Gewijzigde inzichten in de ontwikkeling van het tekort alsmede de veronderstelde lange rente leiden tot aanpassingen in de rentebaten en rentelasten op de vaste schuld.

Diversen – Technische ontvangstenmutaties

Deze diversenpost bestaat uit wijzigingen in geldmarktberoep en rente.

Financiën

IXB FINANCIEN: UITGAVEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	7 179,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Heffings- en invorderingsrente	- 334,0
Diversen	- 46,2
	- 380,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Advieskosten	20,0
Kasschuif bedrijfsvoering BD	- 34,9
Problematiek loon- en prijsbijstelling BD	31,1
Schade EKV	- 40,0
Diversen	43,9
	20,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Uitkering superdividend NS	1 400,0
Diversen	51,1
Niet tot een ijklijn behorend	
Back-up faciliteit ING	1 392,6
Kapitaalstorting coupon MCN's	103,0
Kasschuif tweede herkapitalisatie ABN AMRO	- 302,0
Lening Griekenland	1 800,0
Lening Griekenland en deelname EFSF	- 553,1
Separatiekosten ABN AMRO	740,0
Tweede herkapitalisatie ABN AMRO	490,0
Voorfinanciering DNB	93,2
Diversen	1,7
	5 216,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	4 856,5
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	12 036,4
Totaal Internationale Samenwerking	58,4
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	12 094,7

IXB FINANCIEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	6 695,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Afdrachten Staatsloterij	48,2
Boeteontvangsten	- 24,0
Dividend staatsdeelnemingen	203,5
Heffings- en invorderingsrente	- 226,1
Proventus EKV	15,8
Taakstelling dividend	- 51,0
Verkoop onroerende zaken	16,1
Winstafdracht DNB	820,7
Diversen	- 3,9
	799,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Dividend staatsdeelnemingen	51,6
Provenu's EKV	40,2
Verkoop onroerende zaken	19,7
Diversen	15,7
	127,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	40,1
Niet tot een ijklijn behorend	
Activering Valkenburg	150,0
Back-up faciliteit ING	1 163,6
Fonds Financiële structuurversterking	562,8
ING en SNS Reaal restitutie div bel	91,9
Opbrengst vermogenstitels	154,7
Premieontvangsten garantieregeling bancaire leningen	56,1
Diversen	81,6
	2 300,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	3 227,5
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	9 922,9
Totaal Internationale Samenwerking	9,1
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	9 932,0

Heffings- en invorderingsrente

Als gevolg van een laag rentetarief, zijn zowel uitgaven als de ontvangsten bij de heffings- en invorderingsrente lager dan geraamd.

Diversen – Meevallers uitgaven

Deze diversenpost bestaat o.a. uit meevallers bij het RVOB, lagere uitgaven aan muntcirculatie en lagere uitvoeringskosten staatsdeelnemingen.

Advieskosten

Er waren in 2010 extra middelen nodig voor strategisch, juridisch en financieel advies voor het beheer van o.a. de door de kredietcrisis verworven deelnemingen.

Kasschuif bedrijfsvoering Belastingdienst (BD)

Enkele in 2010 voorziene uitgaven zijn niet gerealiseerd. Deze middelen zijn doorgeschoven naar 2012 t/m 2014. Het gaat o.a. om middelen in het kader van het programma complexiteitsreductie.

Problematiek loon- en prijsbijstelling Belastingdienst (BD)

Dit betreft de problematiek die ontstond als gevolg van het inhouden van de loon- en prijsbijstelling in 2010.

Schade Exportkredietverzekeringen (EKV)

Doordat de getroffen betalingsregelingen, mede gezien de economisch onzekere tijden, boven verwachting worden nagekomen is de raming voor de recuperaties opwaarts bijgesteld.

Diversen – Beleidsmatige uitgavenmutaties

Deze diversenenpost bevat onder meer de hogere toezichtskosten van DNB, de uitvoeringskosten van de Belastingdienst i.v.m. de BES eilanden en hogere onderhouds- en beheerskosten van het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB).

Uitkering superdividend NS

In 2009 heeft de NS een superdividend van 1,4 mld. uitgekeerd aan de Staat. Hiermee heeft in 2010 een schuldaflossing ten aanzien van Prorail plaatsgevonden.

Diversen – Technische ontvangstenmutaties

Deze diversenenpost bestaat o.a. uit een desaldering bij vervolgingskosten (zie ook ontvangstenmutatie), een correctie op de BTW portokosten n.a.v. het liberaliseren van de postmarkt, een toevoeging aan de begrotingsreserve van Tennet en uitgaven in het kader van de SENO-GOM regeling.

Back-up faciliteit ING

Deze mutatie bestaat uit drie posten:

- *Funding fee – uitgaven.* De funding fee is hoger dan geraamd in de begroting voor 2010. Dit is in de eerste plaats het gevolg van de hogere ontvangsten op de Illiquid Asset Back-up Faciliteit (zie ook toelichting bij ontvangsten). Doordat meer dollars binnen zijn gekomen dan geraamd kon versneld worden voldaan aan de betalingsverplichting aan ING. In de tweede plaats is de waarde van de euro uitgedrukt in dollars in 2010 gemiddeld lager geweest dan de rekenkoers die is gebruikt in de begroting voor 2010. Als gevolg daarvan zijn de gerealiseerde uitgaven uitgedrukt in euro hoger.
- *Portefeuille ontvangsten.* De ontvangsten uit de portefeuille zijn in 2010 hoger dan geraamd. Dit is gevolg van vervroegde aflossingen. Daarnaast is de waarde van de euro uitgedrukt in dollars in 2010 gemiddeld lager geweest dan de rekenkoers die is gebruikt in de begroting voor 2010, waardoor de ontvangsten omgerekend naar euro hoger zijn dan geraamd.
- *Additionele betalingen.* In oktober 2009, na het opstellen van de begroting voor 2010, is een aanvullende betalingsovereenkomst tot stand gekomen tussen de Staat en ING. Deze additionele betalingen komen overeen met een verhoging van de garantie fee en een verlaging van de funding fee. Het effect van deze betalingen is niet verwerkt in de begroting, maar wel zichtbaar in de realisatie voor 2010.

Kapitaalstorting coupon MCN's

De mandatory convertible notes van 2,6 mld. zijn inclusief de niet-ontvangen couponbetalingen van 103 mln. bij separatie geconverteerd in aandelenkapitaal. Op basis van de regeling niet geldelijke betalingen en ontvangsten zijn deze coupons als een uitgave verwerkt in de departementale begrotingsadministratie.

Lening Griekenland

Omdat dit noodzakelijk was met het oog op de financiële stabiliteit in de eurozone, is een leningenprogramma gestart voor Griekenland. Het programma betreft een gezamenlijk programma van het IMF en de lidstaten van de eurozone. Op 7 mei jongstleden heeft de Tweede Kamer ingestemd met de Nederlandse deelname. Voor Nederland gaat het om een aandeel in dit programma van maximaal 4,7 mld. over de gehele periode 2010–2013. Voor het ritme waarmee op dit bedrag getrokken zal worden was een raming gemaakt die voor 2010 uitkomt op 1,8 mld.

Lening Griekenland en deelname EFSF

Dit betreft programma uitgaven bij Buitenlandse Financiële Betrekkingen. Doordat de derde tranche van de lening aan Griekenland niet in 2010 maar in 2011 wordt uitgekeerd, is de uitgave lager dan begroot. Ook is een kleiner deel van het kapitaal van het European Financial Stability Facility opgevraagd.

(Kasschuif) Tweede herkapitalisatie ABN AMRO en Separatiekosten ABN AMRO

In het kader van de tweede herkapitalisatie van ABN AMRO was in 2010 een uitgave van 1,23 mld. voorzien. In 2010 is er 928 mln. uitgegeven. Het verschil van 302 mln. is doorgeschoven naar 2011.

Voorfinanciering DNB

DNB heeft als uitvoerder van het Depositogarantiestelsel (DGS) de uitkeringen i.v.m. de betalingsonmacht van de DSB bank voorgesloten. In 2010 heeft DNB het voorgesloten bedrag teruggevorderd van de banken. De Wet financieel toezicht maximeert echter de bijdrage die per kalenderjaar van een bank gevraagd mag worden, gerekend naar de solvabiliteits- en liquiditeitspositie van de bank. Voor een deel van de banken werd dit maximum overschreden. Dit excedent diende te worden voorgefinancierd. De ECB stond echter niet langer toe dat DNB dit bedrag voorfinanciert. Derhalve heeft de minister van Financiën het van deze banken terug te vorderen bedrag aan DNB voorgefinancierd. Het bedrag van deze voorfinanciering is 93,2 mln.

Afdrachten Staatsloterij

Hoger dan verwachte verkoop van (oudejaars)loten heeft tot een hogere omzet bij de Staatsloterij geleid.

Boeteontvangsten

Bij de boeteontvangsten wordt een tegenvaller gemeld die grotendeels het gevolg is van lagere ontvangsten bij de motorrijtuigenbelasting.

Dividend staatsdeelname

Er is meer dividend ontvangen dan in eerste instantie geraamd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door meevallende dividenden van de Gasunie en de Bank Nederlandse Gemeente (BNG).

Provenu's EKV

Doordat de getroffen betalingsregelingen, mede gezien de economisch onzekere tijden, boven verwachting worden nagekomen, is de raming voor de recuperaties opwaarts bijgesteld.

Taakstelling dividend

Deze taakstelling (motie van Geel, 2008) zou ingevuld worden met frequentieveilingopbrengsten van 2,6 GHz band. De veilingopbrengsten bedragen slechts 1,6 mln. Hierdoor kon deze taakstelling niet ingevuld worden.

Verkoop onroerende zaken

Een aantal verkopen van onroerende zaken is gerealiseerd in 2010 in plaats van 2011.

Winstafdracht DNB

Vanwege rente effecten op de kapitaal- en geldmarkt wordt de winst-raming bijgesteld.

Activering Valkenburg

Deze mutatie betreft de technische verwerking van de activering van een ontwikkelingsproject op de balans van het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB).

Fonds Financiële structuurversterking

Aegon heeft dit jaar een gedeelte (500 mln.) van de in 2008 verstrekte securities vervroegd teruggekocht. Deze mutatie betreft de nominale waarde van de securities (aflossing). De couponbetalingen (62,8 mln.) betreffen zowel de verschuldigde rente (11,2 mln.) alsook een premie voor vervroegde terugbetaling (51,6 mln.), de zogenaamde repurchase fee. Een deel van de couponbetalingen (15 procent) zal indirect via de Belastingdienst ontvangen worden.

ING en SNS Reaal restitutie dividend belasting

ING en SNS Reaal hebben in 2009 gebruikt gemaakt van de mogelijkheid om vervroegd securities terug te kopen. Hierbij is ook dividendbelasting teruggevorderd, maar deze is pas in 2010 ontvangen.

Opbrengst vermogenstitels

De NS heeft Strukton verkocht en de middelen aan de Staat uitgekeerd.

Premieontvangsten garantieregeling bancaire leningen

Deze mutatie betreft de premieontvangsten van de eind 2009 verstrekte en geëffectueerde garanties uit hoofde van de garantielening bancaire leningen.

Diversen – Technische ontvangstenmutaties

Deze twee diversenposten bestaan o.a. uit een desaldering bij vervolgingskosten (zie ook uitgavenmutatie), renteontvangsten MCN en renteontvangsten Griekenland.

Defensie

X DEFENSIE: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8 116,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijstelling ABP	40,6
Personele en materiele exploitatie	60,2
Vrijval investeringen	- 21,7
Diversen	1,3
	80,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Doorwerking aanpassing ontvangsten	17,6
Overheveling van Buitenlandse Zaken	36,1
Uitdeling eindejaarsmarge	- 106,1
Verhoging exploitatiebudget ten laste van investeringen	193,2
Verlaging investeringen tbv exploitatie	- 193,2
Diversen	0,7
	- 51,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	4,5
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 18,7
	- 14,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	14,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	8 131,4
Totaal Internationale Samenwerking	340,3
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	8 471,6

X DEFENSIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	418,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,9
	0,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing ontvangsten	17,6
	17,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	18,5
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	437,1
Totaal Internationale Samenwerking	9,3
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	446,4

Bijstelling ABP

De pensioenbijdragen zijn in 2010 met 40 mln. tegengevallen als gevolg van overlopende verplichtingen uit 2009.

Personele en materiële exploitatie

Ondanks de verhoging van de exploitatiebudgetten in de loop van 2010 om overschrijding te voorkomen, viel de realisatie alsnog 60 mln. tegen. Zie voor nadere toelichting van de oorzaken van de overschrijding de mutatie «verhoging exploitatiebudget ten laste van investeringen».

Vrijval investeringen

Ondanks dat in de loop van 2010 op verschillende momenten investeringsbudget is beschikbaar ten behoeve van de exploitatie bleek bij afsluiting van het jaar 2010 nog een onderuitputting van 21,7 mln. op het investeringsbudget te zijn gerealiseerd. De meevallers bij de investeringen kwamen o.a. voort uit de verplichtingenstop en vertraging bij de projecten NH-90 en vervanging F-16. Zie voor nadere toelichting de mutatie «verlaging investeringen ten behoeve van exploitatie».

Doorwerking aanpassing ontvangsten

Volgens de middelenafpraak mag Defensie meerontvangsten benutten voor uitgaven. In 2010 is 17,6 mln. meer ontvangen dan oorspronkelijk geraamd. Deze middelen zijn voor diverse uitgaven ingezet.

Overheveling van Buitenlandse Zaken

Deze overheveling bestaat voornamelijk uit twee elementen. De Koninklijke Marechaussee heeft in 2010 de beveiliging van ambassades verzorgd. Hiervoor leverde Buitenlandse Zaken een bijdrage van 16,1 mln. Het tweede element is de bijdrage van Buitenlandse Zaken t.b.v. het Strategic Airlift Capacity C-17 NAVO initiatief om de strategische luchttransportcapaciteit te vergroten. Deze bijdrage bedroeg voor 2010 12 mln. Ook de bijdrage voor 2011, 8 mln., is reeds in 2010 voldaan.

Uitdeling eindejaarsmarge

In 2009 heeft Defensie het budget met 106,1 mln. overschreden. Deze overschrijding is in 2010 gecompenseerd door het Defensie budget te verlagen.

Verhoging exploitatiebudget ten laste van investeringen

In de loop van 2010 werd duidelijk dat verscheidene uitgaven in de exploitatiesfeer niet binnen het geraamde budget zouden blijven. Dit had ondermeer te maken met:

- hogere energie-uitgaven,
- hogere uitgaven aan munitie,
- toegenomen onderhoudsuitgaven,
- hogere afstotingsuitgaven als gevolg van hogere verkopen in 2010,
- hogere personele uitgaven door de toegenomen vulling van de organisatie,
- hogere uitgaven voor telefonie- en werkplekdiensten aangezien de ingeboekte efficiëncyslag vertraagde.

Om deze verwachte overschrijding te dekken is het investeringsbudget in een aantal stappen verlaagd. Aan het budget voor materiële exploitatie is in totaal 193 mln. toegevoegd in 2010.

Verlaging investeringen ten behoeve van exploitatie

Om de toevoeging aan het budget voor materiële exploitatie te dekken, is het investeringsbudget in de loop van 2010 op verschillende momenten verlaagd met in totaal 193 mln. Dat er ruimte beschikbaar was binnen het investeringsbudget had een aantal oorzaken:

- a) De verplichtingenstop die Defensie in de loop van 2010 afkondigde.
- b) De vertraging van een aantal investeringsprojecten (NH-90, vervanging F-16).
- c) Maatregelen ter beheersing van de materiële exploitatie, zoals een stop op de aanschaf van dienstprijzenauto's, hadden ook een drukkend effect op de totale som van de investeringen.

Diversen – Niet tot een ijklijn behorend

Door meevallende rentelasten vallen er gelden vrij binnen het niet-kaderrelevante deel van de pensioenuitgaven.

Aanpassing ontvangsten

Hier is de aanpassing van de verkoopopbrengstenraming zichtbaar. Op verschillende moment zijn in 2010 aanpassingen van de verkoopopbrengsten verwerkt. Per saldo is in 2010, 17,6 mln. meer verkocht dan in de oorspronkelijke raming werd verwacht. Dit bedrag is het saldo van meer- en minderontvangsten.

Zo leidde het doorschuiven van betalingen die oorspronkelijk in 2009 stonden geraamd tot meerontvangsten. Bv. een in 2010 ontvangen betaling n.a.v. de verkoop van Orion's aan Portugal die oorspronkelijk in 2009 stond geraamd. Daartegenover stonden tegenvallende verkopen van bv. tanks, pantserhouwitsers en onroerend goed.

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu

XI VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	1 304,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Onderuitputting personele en materiele uitgaven	- 18,4
Diversen	5,4
	- 13,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Besparingsverlies taakstelling personeel	16,0
Bijdrage RGD dekking overschrijding 2009	- 17,8
Bijdrage VI dekking overschrijding 2009	- 6,8
Bijdrage VROM dekking overschrijding 2009	- 12,6
Bijdrage WWI dekking overschrijding 2009 en centrale problematiek	- 10,6
Dekking overschrijding 2009	53,5
Kasschuif asbestwegen	35,0
Kasschuif bodemsanering	- 13,3
Kasschuif WABO	- 9,0
Kasschuif Waddenfonds	- 29,4
Kostenoverschrijding WABO	8,2
Overschrijding 2009	- 53,5
WABO	10,0
Diversen	20,3
	- 10,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing kasritme FES: Almere Weerwaterzone (nota ruimte)	- 14,0
Aanpassing kasritme FES: BIRK	- 64,0
Aanpassing kasritme FES: IJsseldelta Kampen (nota ruimte)	14,3
Aanpassing kasritme FES: kennis voor klimaat	- 10,3
Aanpassing kasritme FES: luchtkwaliteit	- 65,8
Aanpassing kasritme FES: Noordelijke IJ-oeveren (nota ruimte)	- 15,9
Aanpassing kasritme FES: NSP	- 172,5
Aanpassing kasritme FES: Oude Rijnzone (nota ruimte)	- 21,0
Aanpassing kasritme FES: Stadshavens Rotterdam (nota ruimte)	- 19,0
Aanpassing kasritme FES: Waterdunen (nota ruimte)	- 12,6
Aanpassing kasritme FES: Zuidplaspolder (nota ruimte)	- 10,0
Bijdrage RGD dekking overschrijding 2009	17,8
Bijdrage WWI dekking interne personele en materiele problematiek	32,2
Bijdrage WWI dekking overschrijding 2009 en centrale problematiek	10,6
Bodemsanering	- 117,2
Centraliseren budget WWI Agentschap nl	20,5
FES BIRK + saneringsregeling	41,7
FES Nota Ruimtebudget	51,9
FES Sleutelprojecten	85,3
Herstructurering bedrijventerreinen (motie Van Heugten)	- 25,0
Sloopregeling	18,3
Diversen	- 1,2
	- 255,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 279,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	1 025,5
Totaal Internationale Samenwerking	18,8
Totaal Stimuleringspakket	66,3
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	1 110,5

**XI VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER:
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN**

	2010
Stand Miljoenennota 210 (excl. IS & Stim. Pakket)	412,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 0,5
	- 0,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Inflatieresultaat RGD	9,9
Diversen	2,9
	12,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing kasritme FES: Almere Weerwaterzone (nota ruimte)	- 14,0
Aanpassing kasritme FES: BIRK	- 64,0
Aanpassing kasritme FES: IJsseldelta (nota ruimte)	14,3
Aanpassing kasritme FES: kennis voor klimaat	- 10,3
Aanpassing kasritme FES: luchtkwaliteit	- 65,8
Aanpassing kasritme FES: Noordelijke IJ-oeveren (nota ruimte)	- 15,9
Aanpassing kasritme FES: NSP	- 172,5
Aanpassing kasritme FES: Oude Rijnzone (nota ruimte)	- 21,0
Aanpassing kasritme FES: Stadshavens Rotterdam (nota ruimte)	- 19,0
Aanpassing kasritme FES: Waterdunen (nota ruimte)	- 12,6
Aanpassing kasritme FES: Zuidplaspolder (nota ruimte)	- 10,0
Bijdrage RGD dekking overschrijding 2009	17,8
FES BIRK + saneringsregeling	41,7
FES Nota Ruimtebudget	51,9
FES sleutelprojecten	85,3
Sloopregeling	18,3
Diversen	2,0
Niet tot een ijklijn behorend	
Ontvangst conversielening RGD	157,3
	- 16,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 4,3
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	408,2
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	408,2

Onderuitputting personele en materiële uitgaven

Eind 2010 is gebleken dat er minder uitgegeven is dan geraamd op het budget voor sociaal flankerend beleid. Daarnaast is er sprake van onderuitputting op de budgetten van woon-werk verkeer, ICT-beheer en personeelskosten. Tenslotte zijn uitgaven vertraagd als gevolg van de departementale herindeling.

Besparingsverlies taakstelling personeel

VROM had in 2009 een hogere personele bezetting dan het interne streefcijfer. Dit cijfer was ambitieuzer dan het gewenste tempo vanuit de Vernieuwing Rijksdienst. De te hoge bezetting ten opzichte van het interne streefcijfer heeft geleid tot een bijstelling van de raming.

Bijdrage dekking overschrijding 2009: De Rijksgebouwendienst, Vrom-Inspectie, VROM en WWI

De Rijksgebouwendienst (RGD) heeft als dekkingsbijdrage de neerwaartse bijstelling van het eigen vermogen (de voorziening leegstand) ingezet. Ook de VROM-Inspectie leverde een bijdrage. De bijdrage van VROM bestond uit diverse ombuigingen, zoals op verkeersmaatregelen luchtkwaliteit, uitvoering door Agentschap NL en onderzoek en subsidies (o.a. ruimtelijk instrumentarium). Omdat de apparaatskosten van WWI (programmabegroting) op de VROM-begroting worden geregistreerd, heeft ook WWI een dekkingsbijdrage geleverd.

Overschrijding 2009 en Dekking overschrijding 2009

De overschrijding op de VROM-begroting in 2009 van 53,5 mln. was voor een groot gedeelte veroorzaakt op de gemeenschappelijke voorzieningen. Deze overschrijding is in 2010 gecompenseerd.

Kasschuif asbestwegen

VROM heeft middelen uit de derde fase sanering asbestwegen 2013–2014 naar voren gehaald voor een versnelde sanering van asbestwegen.

Kasschuif bodemsanering

VROM heeft het ritme van de decentralisatie-uitkering naar de medeoverheden voor bodemsanering beperkt aangepast. Middelen uit 2010 zijn naar de jaren 2012–2014 geschoven.

Kasschuif WABO

In 2009 is een decentralisatie-uitkering via het Gemeentefonds verstrekt aan medeoverheden ten behoeve van de invoering van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO). Om deze betaling mogelijk te maken, heeft VROM gebruik gemaakt van een kasschuif van 2010 naar 2009.

Kasschuif Waddenfonds

Om problematiek te dekken in 2010 is gebruik gemaakt van een kasschuif bij het Waddenfonds. In 2010 is de toekenning van middelen aan het Waddenfonds verlaagd. Het Waddenfonds wordt hiervoor in de periode 2013–2015 gecompenseerd. Deze kasschuif komt overeen met de liquiditeitsbehoefte van het Waddenfonds.

Kostenoverschrijding WABO

Bij de invoering van de WABO was er sprake van hogere uitgaven dan geraamd op het gebied van ICT van circa 6 mln. in 2010. Daarnaast waren er structurele ICT-kosten voor het beheer en onderhoud van het ICT-systeem van circa 2,2 mln. Deze tegenvallende uitgaven ten behoeve van gemeenten zijn binnen de VROM-begroting gedekt.

WABO

De voor WABO gereserveerde middelen op de Aanvullende Post zijn toegevoegd aan de VROM-begroting (10 mln.). Conform de in het najaar 2009 gemaakte bestuurlijke afspraak is van die 10 mln. een bedrag van 9 mln. als eenmalige vergoeding voor de invoering van de WABO in het Provinciefonds gestort. Het restant (1 mln.) was bestemd voor proceskosten verbonden aan de oprichting van regionale uitvoeringsdiensten.

Diversen

Dit betrof voornamelijk bijdragen aan de loonmiddelsomproblematiek (3,2 mln.), de tweede tranche Vernieuwing Rijksdienst (4,0 mln.) en de voorbereiding voor aan aanvraag vergunning kernenergie (4,4 mln.).

Aanpassing kasritme FES

In 2010 heeft bij 2e suppletoire begroting (TK, vergaderjaar 2010–2011, 32 565 XI, nr. 2) een aanpassing van kasritmes bij diverse FES-projecten plaatsgevonden. Deze middelen komen in latere jaren tot besteding. Daarnaast zijn er nog enkele FES opboekingen geweest. Een deel van deze mutaties wordt veroorzaakt door de uitboeking van middelen bij het FES (vanwege de opheffing van dit fonds). FES mutaties hebben vanwege de desalderingsystematiek in principe identieke mutaties aan de ontvangstenzijde.

Bijdrage WWI dekking interne personele en materiële problematiek

Ter dekking van de personele en materiële problematiek VROM/WWI voor 2010 heeft WWI een bijdrage geleverd.

Bodemsanering

Het «Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties» wordt in de periode 2010 tot en met 2014 uitgevoerd. Met ingang van 1 januari 2010 wordt een deel van het budget uitgekeerd via de decentralisatie-uitkering Bodemsanering in het Gemeente- en Provinciefonds. Ook is met ingang van 1 januari 2010 het budget voor bodemsanering voor het stedelijk gebied overgeboekt naar WWI. Deze middelen zijn via het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing uitgekeerd.

Centraliseren budget WWI Agentschap NL

De WWI opdracht voor de uitvoering van een aantal regelingen door Agentschap NL werd, evenals de VROM opdracht, vanaf één punt op de VROM-begroting verstrekt. Door deze centralisatie verliep de uitvoering efficiënter en effectiever.

FES BIRK + saneringsregeling

Met het Budget Investerings Ruimtelijk Kwaliteit (BIRK) draagt het Rijk financieel bij aan ruimtelijke investeringsprojecten die passen binnen het nationaal ruimtelijk beleid. Een aantal investeringsprojecten dat vertraging in 2009 heeft opgelopen, is begin 2010 toegevoegd aan de begroting.

FES Nota Ruimtebudget

Het kabinet heeft in het kader van het Nota Ruimtebudget begin 2010 subsidies beschikbaar gesteld voor een 23-tal complexe projecten voor de ruimtelijke prioriteiten van dit kabinet. Deze subsidies gaan o.a. naar de projecten Noordelijke IJ-oever, Spoorzone Den Bosch, Nijmegen Waalfront, Stadshavens Rotterdam, IJsseldelta Kampen en dierenpark Emmen.

FES Sleutelprojecten

In 2009 is de realisatie van het FES Sleutelproject Zuidas vertraagd. Deze budgetten zijn begin 2010 toegevoegd aan de begroting van 2010.

Herstructurering bedrijventerreinen (motie Van Heugten)

VROM heeft incidenteel 15 mln. ten gunste van de gemeenten Soest (Soesterberg) en Veendam en 10 mln. ten gunste van de gemeenten Noordoostpolder en Oldenzaal overgeboekt naar het Gemeentefonds. Dit

conform de Motie Van Heugten (TK 31 700 XI, nummer 16 herdruk) betreffende de herstructurering van bedrijventerreinen. Deze bijdragen hebben als randvoorwaarden dat de betrokken gemeenten voor tenminste een gelijkwaardig bedrag mee investeren en dat het project binnen drie jaar tot uitvoering komt of gerealiseerd wordt.

Sloopregeling

De nationale sloopregeling was tijdelijk ingevoerd voor de jaren 2009 en 2010. De regeling voorzag in een inruilvergoeding (slooppremie) voor oude auto's. De premie varieerde per type ingeruilde auto. Er is in totaal 65 mln. vanuit het Rijk beschikbaar gesteld. Dit is aangevuld met de bijdrage vanuit de sector. Het totale budget voor de sloopregeling is in 2010 uitgeput.

Diversen

Deze post bevat onder andere overboekingen van WWI naar VROM ten behoeve van dekking voor de lagere ontvangsten DVO Huurcommissie en een bijdrage ten behoeve van sociaal flankerend beleid.

Inflatieresultaat RGD

Een deel van de kosten voor huisvesting is niet inflatiegevoelig, namelijk de kosten voor rente en afschrijving. Daarentegen zijn de opbrengsten via de gebruikersvergoedingen wel inflatiegevoelig.

Met dit verschil is rekening gehouden in de rekenmethodiek Rijksgebouwendienst, waardoor bij een jaarlijkse inflatie van 1,5 procent de gebruiksvergoeding exact gelijk is aan de kosten. De Rijksgebouwendienst heeft over 2009 een positief inflatieresultaat geboekt doordat het werkelijke inflatiepercentage hoger ligt.

Wonen, Wijken en Integratie

XVIII WONEN, WIJKEN EN INTEGRATIE: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	3 717,3
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Extra uitgaven huurtoeslag	156,9
Diversen	4,3
	161,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing fasering subsidieregelingen energiebesparing	16,0
BLS meerontvangsten en bestaande ruimte	- 51,2
Correctie boeking prijsbijstelling	23,7
Per saldo hogere uitgaven huurtoeslag	83,0
Diversen	14,8
	86,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Dekking apparaatproblematiek	- 32,2
Kwaliteitsimpuls inburgering, overboeking Rijk naar GF/BZK	- 47,5
Overboeking Rijk naar GF/PF voor krimpregio's	- 31,0
Systeemwijziging RGD	- 49,6
Uitvoeringskosten inburgering (naar Gemeentefonds)	- 60,1
Diversen	- 54,8
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	1,1
	- 274,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 26,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	3 690,7
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	142,0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	3 832,9

XVIII WONEN, WIJKEN EN INTEGRATIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	485,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Extra terugontvangsten huurtoeslag	113,5
Diversen	29,1
	142,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Lager inningstempo huurtoeslag	- 27,7
Vertraging terug te vorderen inburgeringmiddelen 2005-2009	- 100,0
Diversen	8,8
	- 118,9
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 8,5
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	0,7
	- 7,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	15,9
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	501,7
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	58,9
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	560,6

Extra uitgaven huurtoeslag

Er zijn twee redenen voor de extra uitgaven huurtoeslag. Voor zo'n 100 mln. betreft het een boekhoudkundige verschuiving. Ook de ontvangsten zijn met zo'n 100 mln. gestegen zodat dit geen effect heeft op het per saldo budget huurtoeslag. Deze verschuiving hangt samen met een andere opstelling van de jaarverantwoording door de Belastingdienst, zodat verrekeningen van vorderingen met uit te betalen toeslagen beter in beeld worden gebracht. Het verdere deel van de overschrijding hangt samen met hoger dan verwachte voorlopige toekenningen. Dit heeft voor een deel te maken met het feit dat bij het voorlopig toekennen door de Belastingdienst regelmatig meer wordt uitgekeerd dan waar de ontvangers uiteindelijk recht op hebben. Dit wordt met name veroorzaakt, doordat een hoger inkomen niet of te laat wordt doorgegeven aan de Belastingdienst.

Aanpassing fasering subsidieregelingen energiebesparing

Omdat de belangstelling voor de tijdelijke energiebesparingsregelingen voor de gebouwde omgeving (subsieregeling isolatieglas en subsidieregeling maatwerkadviezen) een trage start kenden in 2009 is het budget doorgeschoven naar 2010.

BLS meerontvangsten en bestaande ruimte

De beschikbare ruimte van 51,2 mln. op het instrument Budget Locatiegebonden Subsidies (BLS) wordt ingezet ter compensatie van de specifiek te dekken problematiek waaronder de forse overschrijding huurtoeslag.

Correctie boeking prijsbijstelling

Ten onrechte is de prijsbijstelling bij WWI niet-kaderrelevant geboekt. Dat is hierbij hersteld.

Per saldo hogere uitgaven huurtoeslag

De uitgaven van de huurtoeslag vallen deels hoger uit door een geactualiseerde verwerking van de macro-economische situatie en deels doordat bij het voorlopig toekennen in grotere mate dan eerder verwacht meer wordt uitgekeerd dan waar ontvangers uiteindelijk recht op hebben (regelmatig wordt een hoger inkomen niet of te laat doorgegeven aan de Belastingdienst).

Dekking apparaatsproblematiek

Specifieke onderuitputting bij WWI is gebruikt om apparaatsproblematiek op te lossen. Het apparaat van WWI wordt verantwoord op de VROM-begroting

Kwaliteitsimpuls inburgering, overboeking Rijk naar GF/BZK

In 2010 konden gemeenten, die meer trajecten wilden aanbieden dan hun aandeel in de 47 000 trajecten, eenmalig aanspraak maken op extra budget. Met deze middelen hebben gemeenten aanvullende maatregelen getroffen (zoals beschreven in de brief van 25 augustus 2009, TK 32 143, nr. 67) om hun doelstelling te realiseren.

Overboeking Rijk naar GF/PF voor krimpregio's

In kader van het actieplan «Krimpen met kwaliteit» heeft het Rijk geld via Gemeentefonds en Provinciefonds geld naar krimpregio's overgeboekt. Het betreft: Parkstad Limburg, Noord-Oost-Groningen en Zeeuws-Vlaanderen

Systeemwijziging RGD

Dit betreft een technische mutatie. Financiering van de huisvesting van de Hoge Colleges van Staat, Algemene Zaken en de staatspaleizen wordt niet langer gedaan op basis van kas, maar via de leenfaciliteit van Financiën.

Uitvoeringskosten inburgering (naar Gemeentefonds)

De bevoorschotting van de uitvoeringskosten die gemeenten maken voor inburgeringstrajecten verloopt via het Gemeentefonds.

Extra terugontvangsten huurtoeslag

De hogere ontvangsten betreffen een saldo van hogere ontvangsten in verband met de bij de uitgavenmutaties toegelichte wijziging in de opstelling van de jaarverantwoording door de Belastingdienst, en een kleine daling van de ontvangsten door een vertraging in het invorderingstempo.

Lager inningstempo 2010 en positief effect ingestelde vorderingen

Ten opzichte van eerdere ramingen is sprake van een groter bedrag aan in te stellen vorderingen huurtoeslag. Dit hangt samen met de hierboven beschreven mutatie in de uitgaven als gevolg van hogere voorlopige toekenningen. Daarnaast ligt het inningstempo van de ingestelde vorderingen lager dan aangenomen. In 2010 is daarom sprake van lagere ontvangsten, in latere jaren staan daar hogere ontvangsten tegenover.

Vertraging terug te vorderen inburgeringmiddelen 2005–2009

In het kader van de afrekening van de BDU-SIV 2005–2009 is 100 mln. ontvangsten begroot in 2010. Het betreft terugvordering van de inburgeringmiddelen, waarvoor geen prestatie is geleverd door gemeenten. Dat wil zeggen, van trajecten die niet zijn aangeboden, of trajecten die zijn gestart maar waarbij geen examen is afgelegd. Door vertraging in de verantwoordingsprocedure worden de middelen hoogstwaarschijnlijk begin 2011 ontvangen.

Verkeer & Waterstaat

XII VERKEER EN WATERSTAAT: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	9 386,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 9,2
	- 9,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing kasritme basispakket beheer en onderhoud hoofdwegenet	200,0
Geluidsisolatie Schiphol	- 21,6
Verschuiving voordelig saldo	- 372,3
Diversen	18,4
	- 175,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Pakket Zuiderzeelijn	- 42,5
Tweede tranche spoorse doorsnijdingen	- 37,3
Diversen	10,3
	- 69,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 254,2
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	9 132,4
Totaal Internationale Samenwerking	14,3
Totaal Stimuleringspakket	294,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	9 441,4

XII VERKEER EN WATERSTAAT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	71,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 2,3
	- 2,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	5,5
	5,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	9,5
	9,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	12,7
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	84,7
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	84,7

Aanpassing kasritme basispakket Beheer en Onderhoud Hoofdwegennet
Om het kasritme van de Staat te optimaliseren is een uitgave van 200 mln. ten behoeve van het basispakket Beheer en Onderhoud Hoofdwegennet die voorzien was voor 2011, al in 2010 voldaan.

Geluidsisolatie Schiphol

Er is om verschillende redenen minder uitgegeven aan het derde geluidsisolatieprogramma Schiphol (GIS-3). Er blijken minder woningen geïsoleerd hoeven te worden en een aantal eigenaren heeft afgezien van recht op isolatie. Ook is er sprake van vertraging van het akoestisch onderzoek en ontwerp, waardoor het aannemerswerk is vertraagd. En tenslotte vielen de kosten mee ten opzichte van de eerder geprognosticeerde prijsramingen.

Verschuiving voordelig saldo

In het Infrastructuurfonds is sprake van kasspanning in de planperiode t/m 2020. In de eerste jaren is sprake van spanning, in latere jaren van een overschot. De spanning is verlicht door het voordelig saldo 2009 niet te gebruiken in 2010, maar door te schuiven naar 2011.

Diversen (beleidsmatige mutaties uitgaven)

Dit betreft voornamelijk de verrekening van in 2010 betaalde BTW voor de aanleg van de Hogesnelheidslijn en de Betuweroute (12 mln.). De voeding van het Infrastructuurfonds op begrotingshoofdstuk XII is hiervoor verhoogd.

Pakket Zuiderzeelijn

Er zijn middelen overgeheveld naar het Provinciefonds en het Gemeentefonds voor de regio's Groningen, Drenthe, Friesland en Flevoland in het kader van het Pakket Zuiderzeelijn.

Tweede tranche Spoorse Doorsnijdingen

In 2006 en 2009 zijn subsidieregelingen in het leven geroepen, waarvoor gemeenten een aanvraag in konden dienen om de problemen rond spoorse doorsnijdingen op te lossen. Door Infrastructuur en Milieu zijn voor de jaren 2010 en verder middelen naar het Gemeentefonds overgeboekt voor de tweede tranche (totaal 142 mln.).

Diversen (technische mutaties uitgaven)

In 2010 zijn in het kader van de dienstverleningsovereenkomst SSO door andere departementen middelen toegevoegd aan de begroting van V&W. Dat is het belangrijkste onderdeel van deze diversenpost (15 mln.).

Economische Zaken

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	2 708,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
BMKB	18,6
CCS / CATO	- 15,2
Duurzame warmte	- 21,9
Groeifaciliteit	- 26,8
Pieken in Delta	27,8
Veiligheid kleine bedrijven	- 15,9
Diversen	11,3
	- 22,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Actualisatie kasramingen	- 27,0
MEP	- 61,9
SDE	- 23,5
Veiligheid kleine bedrijven	21,2
Diversen	19,4
	- 71,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
FES mutaties	33,9
GO	- 46,4
Overboeking bedrijventerreinen naar PF	- 40,0
Diversen	- 2,5
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 4,7
	- 59,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 153,4
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	2 554,8
Totaal Internationale Samenwerking	149,6
Totaal Stimuleringspakket	105,5
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	2 809,9

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	5 786,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 19,5
	- 19,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing ontvangstenraming top	- 15,0
CO ₂ veilingopbrengsten	60,3
IPR decentraal	21,2
Diversen	- 10,8
	55,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
FES mutaties	33,9
GO	- 46,4
Diversen	9,0
Niet tot een ijklijn behorend	
Aanpassing afdracht FES	824,8
Aardgasbaten	- 492,5
Diversen	1,6
	330,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	366,7
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	6 153,6
Totaal Internationale Samenwerking	4,3
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	6 158,0

BMKB

De schade-uitgaven voor de Borgstellingsregeling MKB (BMKB) zijn ten opzichte van de initiële raming hoger uitgevallen. De oorzaak van deze hogere schade-uitgaven is nog steeds gelegen in de crisis. Als gevolg hiervan hebben de banken meer verliesdeclaraties ingediend. Er is veel gebruik gemaakt van de BMKB (van het totaal beschikbare garantiebudget van 765 mln. is in 2010 742 mln. benut).

CCS / CATO

Voor het CATO-2-project, het R&D programma voor CO₂ afvang en -opslag, zijn middelen uit het FES aangewend. Daardoor is er sprake van onderuitputting op het reguliere budget voor het CATO 2-project.

Duurzame warmte

Voor de subsidieregeling Energie en Innovatie, onderdeel Duurzame Warmte voor bestaande woningen, is een totaalbedrag gepubliceerd voor een meerjarige periode. Dit betekent dat niet van te voren duidelijk is in welk jaar de verplichtingen zullen worden aangegaan en dit maakt het daarom lastig om de uitgaven van te voren goed te ramen. Er zijn in 2010 minder uitgaven gerealiseerd dan van te voren was geraamd.

Daarnaast is er beperkt gebruik gemaakt van de garantieregeling Geothermie, die eerst niet geheel aan de behoefte voldeed. Om deze reden zijn in 2010 de voorwaarden aangepast en is de regeling weer opengesteld voor de periode 1 september 2010 tot 1 april 2011.

Groefaciliteit

Bij de Groefaciliteit is ondanks de tijdelijke verruiming van de voorwaarden als gevolg van de crisis de benutting achtergebleven bij de oorspronkelijke raming. De premieontvangsten zijn daardoor ook lager uitgevallen (zie diversenpost bij ontvangstenkant / mee- en tegenvallers).

Pieken in de Delta

In 2010 heeft Pieken in de Delta meer aanvragen gekregen van kwalitatief goede projecten dan vooraf verwacht, met name uit het Noorden. Er zijn daarom meer verplichtingen aangegaan en voorschotten verstrekt dan oorspronkelijk verwacht.

Veiligheid Kleine Bedrijven

Als gevolg van het amendement Ten Hoopen resteerden er onvoldoende middelen voor de subsidieregeling Veiligheid Kleine Bedrijven. Het budget 2010 is daarom opgehoogd middels inzet van de ontvangsten uit IPR Decentraal. Daarenboven is er 4,6 mln. extra toegevoegd uit Bevorderen Ondernemerschap t.b.v. de coulanceregeling voor ondernemers die in 2009 geen subsidie kregen, maar al wel maatregelen hadden getroffen. E.e.a. is eerder gemeld in de Kamerbrief n.a.v. het spoed AO van maart 2010 (TK 2009–2010, 28 684, nr. 271). Uiteindelijk heeft een groot deel van de daadwerkelijke uitbetaling niet meer in 2010 plaatsgevonden en daardoor valt de realisatie lager uit.

Actualisatie kasramingen

In het verleden aangegane verplichtingen voor diverse regelingen en programma's zijn sneller dan wel trager tot uitbetaling gekomen dan aanvankelijk verwacht, waardoor de kasramingen in de loop van begrotingsjaar 2010 zijn aangepast.

MEP

De realisatie bij de subsidieregeling Milieukwaliteit Elektriciteitsproductie (MEP) over 2010 is achtergebleven als gevolg van een lagere subsidiabele productie dan waar in de ramingen mee was gerekend. Omdat de subsidie voor veel MEP-beschikkingen gemaximeerd is op projectniveau en niet op jaarbasis, bestaat de mogelijkheid dat er voor deze beschikkingen alsnog een beroep gedaan wordt op de in 2010 niet benutte ruimte. De in 2010 onbesteed gebleven middelen kunnen in de jaren 2011 e.v. alsnog tot uitbetaling komen.

SDE

De realisatie bij de subsidieregeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE) is over 2010 achtergebleven bij de ramingen. In de ramingen was er mee gerekend dat een deel van de incidentele subsidie voor het windpark Noord-Oost Polder nog in 2010 tot uitbetaling zou komen. Dit is niet gebeurd, maar zal in de jaren 2011 e.v. alsnog gebeuren.

FES mutaties

Deze post betreft het aanpassen van kasritmes van diverse FES-projecten gedurende het begrotingsjaar 2010. Zie ook ontvangstenkant.

Garantie ondernemingsfinanciering (GO)

Voor de GO was de uitgaven- en ontvangstenraming 2010 oorspronkelijk 56 mln. Daar is bij eerste suppletoire 2010 37,6 mln. aan toegevoegd (dit betrof het restant 2009 en de GO-Cure.) Deze raming was gebaseerd op het volledig verstrekken van 1,5 mld. aan garanties op ondernemingsfinanciering in 2009 en 2010. De regeling is echter verlengd tot en met eind 2011. Het garantiemplafond voor 2011 zal worden gevormd door het nog onbenutte deel van de in totaal beschikbare 1,5 mld. Deze mutaties betreft het naar beneden bijstellen van de geraamde schadeuitgaven en de geraamde premieontvangsten in 2010.

Overboeking bedrijventerreinen naar Provinciefonds

In december 2009 hebben Rijk, VNG en IPO het convenant bedrijventerreinen 2010–2020 ondertekend. In dit convenant zijn de afspraken tussen Rijk, provincies en gemeenten vastgelegd over o.a. de uitvoering van de herstructureringsopgave 2009–2013 (bedrijventerreinenbeleid) inclusief de afspraken over rijksfinanciering. Met betrekking tot de rijksfinanciering is in het convenant afgesproken om de Toppermiddelen t/m 2013 te decentraliseren naar de provincies via een decentralisatie-uitkering aan het Provinciefonds. Deze mutatie betreft de overheveling van een deel van deze middelen.

Diversen

Deze diversenpost bestaat onder meer uit minder dan geraamde premieontvangsten bij de Groeifaciliteit.

Aanpassing ontvangstenraming Technische Ontwikkelingsprojecten (TOP)

Dit betreft een aanpassing van de ontvangstenraming TOP. Deze raming bestaat uit rente en aflossingen op in het verleden verstrekte kredieten. Momenteel wordt circa 70 procent terugontvangen. De realisatie van de raming van de ontvangsten is onzeker vanwege de onvoorspelbaarheid van het succes van projecten en terugbetaling door bedrijven.

CO₂ veilingopbrengsten

Eind 2010 hebben twee veilingen plaatsgevonden. Er zijn in totaal 4 mln. CO₂-rechten geveild voor een totaal bedrag van 60 mln.

IPR Decentraal

Via de Investerings premieregeling (IPR) werden op decentraal niveau subsidies uitgekeerd. Het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN) voerde dit voor EZ uit. Na een uitgebreide controle is gebleken dat er door SNN minder subsidies verstrekt zijn dan waarvoor door EZ budget beschikbaar was gesteld. SNN moet daarom 15 mln. terugbetalen. Bedoeling was dat deze middelen in 2010 ontvangen zouden worden, maar dit is uiteindelijk pas begin 2011 gebeurd (zie ook bij diversen). Deze middelen zullen dan worden ingezet als dekking voor de subsidieregeling Veiligheid Kleine Bedrijven.

Aanpassing afdracht FES

Het kasritme en de omvang van de uitgavenraming binnen het FES waren leidend voor de voeding van het fonds. Dit betreft de aanpassing van de voeding van het FES die nodig is geweest om het gerealiseerde kasritme van de FES-uitgaven in 2010 te dekken.

Aardgasbaten

De aardgasbaten op kasbasis zijn lager dan geraamd door een combinatie van factoren. De belangrijkste factor was dat de gasprijzen op handelsplaatsen (gasprijzen zonder koppeling met de olieprijs) aanmerkelijk lager waren dan geraamd. Voorts is een groter aandeel gas op handelsplaatsen verkocht tegen deze lagere prijzen dan geraamd. Een andere factor is dat in de loop van het jaar de prijzen aantrokken, terwijl het positieve effect hiervan pas in 2011 zal blijken. Het positieve effect van de hogere olieprijs en de hogere gasproductie konden de negatieve factoren van de verkoop gas op handelsplaatsen niet opheffen.

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

XIV LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	2 428,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Bedrijfstoeslagregeling GLB	14,2
Beheren EHS	- 7,1
Bevord.duurz.prod.methoden	- 11,9
Dienst regelingen	5,5
Fusiekosten VWA	8,2
Knelpunten natuur en landschap	33,0
Migratiekosten outsourcing kantoorautomatisering	14,6
Ramingsbijstelling reconstructie	- 16,0
Regelingen glastuinbouw	- 12,7
Ruimte grondgebonden landbouw	7,7
Tarieven Voedsel- en Warenautoriteit	5,2
Verliesdeclaraties garantstellingen	- 5,6
Diversen	13,0
	48,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Apurement	27,1
Bijdrage vrom voor bodemsanering	- 8,8
CAO-middelen	- 6,2
Natuurprojecten Amerikaanse ambassade	5,0
Prijlsbijstelling	- 9,6
Q-koorts	48,2
Regelingen glastuinbouw	- 10,3
Diversen	18,3
	63,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Ilg Schiphol en omgeving	13,0
Mooi en vitaal Delfland	17,7
Verliesdeclaraties garantstellingen	12,5
Zandmaas (ILG)	15,0
Diversen	- 5,4
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	0,1
	52,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	164,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	2 593,1
Totaal Internationale Samenwerking	27,8
Totaal Stimuleringspakket	16,2
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	2 637,1

XIV LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	536,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Grondgebonden landbouw	10,0
Ontvangsten RGD-facturen	7,4
Recreatie in en om de stand	- 15,9
Retributies visakten + verhoging mosselpercelen	10,6
Verliesdeclaraties garantstellingen	- 5,3
Diversen	- 13,1
	- 6,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijdrage VROM voor bodemsanering	- 8,8
Diversen	1,1
	- 7,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
IIG Schiphol en omgeving	13,0
Mooi en vitaal Delfland	17,7
Verliesdeclaraties garantstellingen	12,5
Diversen	- 10,3
Niet tot een ijklijn behorend	
Landbouwheffingen	- 56,5
Diversen	0,5
	- 23,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 37,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	498,9
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	498,9

Bedrijfstoelageregeling GLB

Als basis voor de uitbetaling van de GLB-Bedrijfstoelageregeling (BTR) 2009 is in 2010 gebruik gemaakt van een referentielaag van het perceelsregistratiesysteem die niet volledig voldeed aan de EU-regelgeving. Dit had tot gevolg dat er meer aan BTR-premies is uitbetaald dan bij de EU kon worden gedeclareerd.

Beheren EHS

Een deel van de uitgaven voor de Subsidiereregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN)-regeling ganzen (circa 5 mln.) wordt door de EU vergoed. Hierbij was in de raming geen rekening gehouden. Bovendien komt circa 2,5 mln. pas in 2011 tot betaling.

Bevorderen duurzame productiemethoden

De lagere uitgaven worden voornamelijk veroorzaakt door onderstaande ontwikkelingen:

- Er zijn in 2010 geen uitgaven gedaan in het kader van de vervroegde en willekeurige afschrijvingen milieu-investering (VAMIL). De reden is dat de verplichtingen voortvloeiend uit de aanvragen van 2010 worden aangegaan in 2011. De uitgaven vinden daarom ook pas in 2011 plaats (6 mln.)

- Bij de Stimuleringsregeling Duurzame Glastuinbouw is slechts één van de drie projecten voor duurzame glastuinbouw gerealiseerd. De overige twee projecten voldoen niet aan de bestaande regelgeving (2,2 mln.)
- Een aantal grote meerjarige projecten voor energietransitie hebben vertraging opgelopen (1 mln.)
- Bij het project Cliënt zijn de ontwikkelingskosten van de pilot Elektronische Exportcertificering lager uitgevallen dan begroot (0,9 mln.)

Dienst Regelingen

De hogere bijdrage aan DR is voornamelijk toe te schrijven aan herstelwerkzaamheden perceelsregistratie.

Fusiekosten Voedsel en Warenautoriteit

De bijdrage aan de nVWA is verhoogd, voornamelijk in verband met hogere fusiekosten.

Knelpunten Natuur en Landschap

Er was in 2010 sprake van een knelpunt op het terrein van Natuur en landschap. Dit tekort is met name veroorzaakt door:

- hogere uitvoeringskosten Programma Beheer en Implementatiekosten van het nieuwe (provinciale) subsidiestelsel Natuur- en landschapsbeheer (25,7 mln.)
- kosten voor programma's Biodiversiteit en Leren voor Duurzame Ontwikkeling (3,3 mln.)
- een tekort op de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer, onderdeel ganzen (1,8 mln.)
- schouw- en WOZ-kosten gronden en terreinen van SBB (1,1 mln.)
- restant subsidietaakstelling op de ILG-onderdelen (1,0 mln.)

Migratiekosten outsourcing kantoorautomatisering

De kantoorautomatisering van LNV is uitbesteed aan een externe leverancier. Voor deze migratie zijn additionele kosten gemaakt die onder andere samenhangen met vervanging van de hardware.

Ramingsbijstelling reconstructie

Op het budget voor reconstructie zandgebieden is voor 2010 een ramingsbijstelling doorgevoerd. Dit deed geen afbreuk aan de met provincies afgesproken doelen in het kader van het Investeringsbudget Landelijk Gebied.

Regelingen glastuinbouw

Bij de glastuinbouwregelingen Marktintroductie Energie-Innovatie (MEI) en de Investeringsregeling energiebesparing (IRE) is sprake van vertragingen in de uitfinanciering op kasbasis. Dit wordt veroorzaakt doordat ondernemers voor de aanvraag van energieregelingen glastuinbouw het project in twee jaar dienen af te ronden, waarbij de praktijk is dat de aanvrager pas in het laatste jaar de aanvraag tot uitbetaling indient. Hierdoor is in 2010 een deel van het budget niet besteed, maar zal in latere jaren wel tot besteding komen.

Daarnaast is een ramingsbijstelling doorgevoerd. Als gevolg van de economische crisis is de investeringsbereidheid getemporeerd (zie beleidsmatige mutaties).

Grondgebonden landbouw

In het kader van het versneld afwikkelen van oude lopende landinrichtingsprojecten doen zich op jaarbasis fluctuaties voor in de uitgaven / ontvangsten van deze projecten. Tegenover de hogere uitgaven staan ook hogere ontvangsten.

Tarieven Voedsel- en Warenautoriteit

Als gevolg van het uitstel van de tariefstijging VWA naar 1 januari 2011 en de gedeerde inkomsten als gevolg van het roodvleesconvenant is de bijdrage aan de VWA verhoogd.

Verliesdeclaraties garantstellingen

LNV heeft in 2010 meer uit moeten betalen aan verliesdeclaraties van banken op grond van de regeling garantstelling landbouw. De financiering vindt plaats door een onttrekking uit de interne begrotingsreserve (zie ook bij technische mutaties). Deze middelen zijn vanuit de interne begrotingsreserve overgeheveld naar de LNV-begroting. Uiteindelijk is bij realisatie gebleken dat de uitbetalingen lager uitvielen dan oorspronkelijk was verwacht.

Apurement

Om toekomstige financiële correcties vanuit de EU op te vangen, is een reeks aan de LNV-begroting toegevoegd. Dit betreft correcties op Nederlandse declaraties bij Europese fondsen voor die gevallen, waarbij de uitvoering naar de mening van de Commissie niet conform Europese regelgeving heeft plaatsgevonden.

Bijdrage VROM voor bodemsanering

De bijdragen van VROM voor bodemsanering wordt in 2011 ontvangen. Hierdoor zijn in 2010 zowel de uitgaven als ontvangsten lager uitgevallen. De uitgaven maken deel uit van het ILG.

CAO-middelen

Vanaf 2010 heeft de doorwerking van de loonkosten van de bestaande CAO Rijk geleid tot structureel hogere uitgaven. Bij begroting 2010 is hiervoor structureel een reservering op de LNV-begroting gecreëerd, die hiervoor wordt ingezet. Omdat de loonbijstellingstranche 2009 op basis van marktconformiteit is toegedeeld en de loonbijstellingstranche 2010 niet is toegedeeld, heeft dit geleid tot uitvoeringsproblematiek op de LNV-begroting.

Natuurprojecten Amerikaanse ambassade

Ter compensatie van natuurprojecten rond de nieuwe Amerikaanse ambassade in Den Haag/Wassenaar is 5 mln. beschikbaar gesteld. Het betreft hier het realiseren c.q. verbeteren van de ecologische structuur, het versterken van de cultuurhistorische en recreatieve waarden van de landgoederen en het verbeteren van de recreatieve voorzieningen. Uiteindelijk is in 2010 2 mln. uitgegeven. Het restant wordt in latere jaren uitgegeven.

Prijsbijstelling

De prijsbijstelling is ingezet om een deel van de tekorten op de LNV-begroting op te vangen.

Q-koorts

Om verdergaande verspreiding van de Q-koorts tegen te gaan zijn besmette drachtige melkschapen en melkgeiten geruimd. De LNV begroting is met 36 mln. verhoogd voor ruimings- en uitvoeringskosten. LNV draagt zelf de kosten voor vaccinatie, onderzoek en een vergoeding aan besmette bedrijven voor inkomensverliezen als gevolg van moeilijkheden bij het herbevolken van het bedrijf. Hiertoe is de eindejaarsmarge 2009/2010 ingezet.

ILG Schiphol en omgeving

LNV heeft op grond van de actuele bestuursovereenkomst Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), afspraken gemaakt met de provincie Noord-Holland over de realisatie van 500 hectare groen in de Haarlemmermeer (zie ook ontvangstenkant).

Mooi en Vitaal Delfland

Vanuit het Nota Ruimte budget (FES) zijn middelen toegekend voor het project Mooi en Vitaal Delfland. Met dit project wordt de schaarse ruimte slimmer gebruikt, worden verspreid liggende kassen op enkele plekken geconcentreerd en komt 120 hectare vrij voor nieuwe natuur en recreatie en 2000 duurzame woningen (koppeling energienetwerk aan kassen, hergebruik afvalwater).

Zandmaas (ILG)

Vanuit de begroting van V&W zijn middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van natuur- en gebiedsontwikkeling rond de Maas in Limburg. De bijdrage valt onder het Investeringsbudget Landelijk Gebied.

Ontvangsten RGD-facturen

De hogere ontvangsten houden verband met gefactureerde bedragen voor de RGD uit 2009. Deze zijn pas in 2010 ontvangen.

Recreatie in en om de stad

Vanuit het Groenfonds zou in 2010 12,9 mln. worden ontvangen voor kosten voor het Plan van Aanpak Schiphol en Omgeving (PASO). Deze ontvangst is niet gerealiseerd en wordt in 2011 ontvangen.

Retributies visakten en verhuur mosselpercelen

De ontvangsten 2009 voor retributies visakten en verhuur mosselpercelen zijn pas in 2010 gerealiseerd.

Landbouwheffingen

Door afname van de wereldhandel als gevolg van de economische crisis vallen de landbouwheffingen ook lager uit.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	27 059,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 10,7
Sociale zekerheid	
Bijstand zelfstandigen	47,8
Nominale ontwikkeling	104,9
Reïntegratie Wajong	23,6
Toeslagenwet	20,1
Wajong volume	42,1
Diversen	23,6
	251,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	6,0
Sociale Zekerheid	
Bekostiging Wajong naar voren halen	43,0
Financieringsschuif reïntegratie Wajong	- 19,0
Inburgering	- 18,5
Inzet oude loon- en prijsbijstelling	- 19,6
Vrijval uitvoeringskosten UWV	17,4
Diversen	- 13,6
	- 4,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 2,0
Sociale Zekerheid	
Kadercorrectie WBB	- 424,4
Diversen	- 24,3
Niet tot een ijklijn behorend	
Rijksbijdragen Sociale Fondsen	2183,4
Diversen	8,0
	1 740,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	1 987,8
	29 047,3
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	29 047,3
Totaal Internationale Samenwerking	0,7
Totaal Stimuleringspakket	88,3
	29 136,3
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	29 136,3

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	1 119,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	1,5
Sociale zekerheid	
Aanpassing reserveringsregeling W-deel	- 60,0
Restituties bemiddeling en reïntegratie	19,4
Diversen	24,3
	- 14,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	3,9
Sociale zekerheid	
Inburgering	- 18,5
Diversen	23,2
	8,6
Technische mutaties	
Sociale zekerheid	
Diversen	28,7
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	1,0
	29,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	23,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	1 143,3
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	1 143,3

Bijstand zelfstandigen

De voorlopige realisaties van gemeenten over 2009 lieten een hogere gemiddelde prijs zien dan eerder geraamd. Hierdoor is het budget in 2010 bijgesteld.

Nominale ontwikkeling

Dit was een overboeking van het begrotingshoofdstuk «koppeling uitkeringen» naar de begroting van SZW. Hiermee werden de begrotings-gefinancierde uitkeringen op de begroting van SZW op prijspeil 2010 gebracht.

Reïntegratie Wajong

In 2010 was sprake van een tegenvaller bij de voorzieningen Wajong. Daarnaast vonden er verschuivingen plaats tussen reïntegratie trajecten Wajong en de overige arbeidsongeschiktheidsregelingen en tussen loonkostensubsidies WW, Wajong en de overige arbeidsongeschiktheidsregelingen.

Toeslagenwet

De uitgaven aan de toeslagenwet bewegen mee met de volumes in de moederregelingen (WW, WAO, WIA e.d.). Als gevolg van sterke daling van het WW-volume in 2010 is het totaaleffect op de Toeslagenwet een meevaller. Stijgingen in de AO-regelingen dempten dit effect.

Wajong volume

De stijging van het volume in 2010 werd veroorzaakt door de doorwerking van een toename van het aantal aanvragen eind 2009. Door onzekerheid over de werking van de «nieuwe» Wajong per 1 januari 2010 kozen veel aanvragers ervoor nog een aanvraag te doen onder de «oude» Wajong.

Bekostiging Wajong naar voren halen

Ter intertemporele dekking van de SZW-problematiek werd 43 mln. van de bekostiging Wajong verschoven van 2011 naar 2010.

Financieringsschuif re-integratie Wajong

Bij de financiering van reïntegratie Wajong heeft een schuif plaatsgevonden tussen premiefinanciering en begroting.

Inburgering (zowel uitgaven als ontvangsten)

Bij Voorjaarsnota 2010 is er een korting geboekt op het aantal inburgeringstrajecten in 2010. Dit loopt begrotingstechnisch via de begroting van SZW vanwege het participatiefonds.

Inzet oude loon- en prijsbijstelling

Loon- en prijsbijstelling uit voorgaande jaren die nog niet was toebedeeld aan de verschillende begrotingsartikelen, is ter dekking van de uitvoeringstegenvallers op de SZW-begroting ingezet.

Vrijval uitvoeringskosten UWV

Deze maatregel maakt onderdeel uit van het gehele pakket, waarmee de SZW-uitvoeringsproblematiek in 2010 werd opgelost.

Kadercorrectie wbb

Op basis van uitvoeringsinformatie en ontwikkelingen van de werkloosheid zijn de ramingen van de uitgaven aan de WW en de bijstand neerwaarts bijgesteld. Conform afspraak uit het Aanvullend Beleidsakkoord van het vorige kabinet zijn de kaders voor deze uitgaven gecorrigeerd.

Rijksbijdragen sociale fondsen

De mutatie slaat hoofdzakelijk neer bij de Rijksbijdrage ouderdomsfonds en is veroorzaakt door een extra afrekening over voorgaande jaren. Dit resulteerde in een extra nabetaling uit het ouderdomsfonds waardoor het tekort in het fonds groter werd en er een hogere Rijksbijdrage nodig was.

Aanpassing reserveringsregeling W-deel

Op de terugontvangsten van het W-deel in het kader van de reserveringsregeling was een tegenvaller. Volgens uitvoeringsgegevens in 2010 realiseerden gemeenten een kleinere onderuitputting van het W-deel dan aanvankelijk was verondersteld.

Restituties bemiddeling en re-integratie

Deze mutatie bestaat voornamelijk uit restituties van gemeenten op het W-deel. Wanneer een gemeente minder besteed dan bevoorschot wordt dit teruggestort.

Sociale Zekerheid

SOCIALE ZEKERHEID: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010	63 608,5
Mee- en tegenvallers Sociale Zekerheid	
AOW volume	33,8
Bijstand zelfstandigen	47,8
Brutokosten deeltijd WW	- 220,3
Inverdieneffect deeltijd WW	172,0
IVA volume	27,4
Onwerkbaar weer	25,0
Vangnet ZW prijs	50,8
Vangnet ZW volume	55,3
Wajong volume	42,1
WAO volume	114,7
WGA prijs	- 44,3
WGA volume	72,3
Diversen	23,0
	399,6
Beleidsmatige mutaties Sociale Zekerheid	
Bekostiging Wajong naar voren halen	43,0
Invulling in=uit-taakstelling	54,2
Kasschuif vernieuwing UWV	- 35,0
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 54,2
Vrijval loonbijstelling 2010	- 57,7
Diversen	- 107,4
	- 157,1
Technische mutaties Sociale zekerheid	
Kadercorrectie wbb	- 1 273,5
Nominale ontwikkeling	- 137,3
Diversen	- 5,9
	- 1 416,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 1 174,0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	62 434,5

SOCIALE ZEKERHEID: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010	1 316,8
Mee- en tegenvallers	
Sociale Zekerheid	
Aanpassing reserveringsregeling W-deel	- 60,0
Diversen	41,7
	- 18,3
Beleidsmatige mutaties	
Sociale Zekerheid	
Diversen	4,7
	4,7
Technische mutaties	
Sociale Zekerheid	
Diversen	27,2
	27,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	13,5
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	1 330,3

AOW volume

Het aandeel onvolledige AOW-uitkeringen groeide in 2010 minder snel dan eerder werd verondersteld, waardoor de uitgavenraming naar boven is aangepast.

Bijstand zelfstandigen

De voorlopige realisaties van gemeenten over 2009 lieten een hogere gemiddelde prijs zien dan eerder was geraamd. Hierdoor is het budget in 2010 bijgesteld.

Brutokosten deeltijd-WW

Er is in 2010 minder gebruik gemaakt van de deeltijd-WW dan geraamd. Daarom is de raming naar beneden bijgesteld.

Inverdieneffect deeltijd-WW

Omdat er minder gebruik werd gemaakt van de deeltijd-WW, was de besparing op de reguliere WW als gevolg van het bestaan van de deeltijd-WW (het inverdieneffect) kleiner dan geraamd.

IVA volume

De instroom in de IVA steeg harder dan eerder verwacht. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door een hogere doorstroom vanuit de WGA.

Onwerkbaar weer

Door streng winterweer was de instroom in de WW hoger dan verwacht (vorst-WW).

Vangnet ZW prijs

Op basis van uitvoeringsnota's is de gemiddelde daguitkering ZW in 2010 opwaarts bijgesteld. Oorzaak van de opwaartse bijstelling van de prijs was dat de relatief dure groep zieke werklozen een groter aandeel in het ZW-volume voor rekening nam dan eerder was verwacht.

Vangnet ZW volume

In 2010 is de raming voor het volume van vangnet ZW naar boven bijgesteld. Dit komt voornamelijk doordat de groep eind-dienstverbanders was gestegen. Deze groep reageerde vertraagt op de economische crisis en bleef sinds het begin van de crisis toenemen. Samen met de groep uitzendkrachten behelsde deze groep ongeveer de helft van het ZW-volume.

Wajong volume

De stijging van het volume in 2010 werd veroorzaakt door de doorwerking van een toename van het aantal aanvragen eind 2009. Door onzekerheid over de werking van de «nieuwe» Wajong per 1 januari 2010 kozen veel aanvragers ervoor nog een aanvraag te doen onder de «oude» Wajong.

WAO volume

De instroomraming is verhoogd op basis van realisatiecijfers (herlevingen). Daarnaast viel de uitstroom lager uit dan verwacht.

WGA prijs

De gemiddelde daguitkering is neerwaarts bijgesteld.

WGA volume

De instroom in de WGA was hoger dan eerder geraamd op basis van demografie en ingroeieffecten, deze instroomontwikkeling wordt geanalyseerd. Dit effect wordt enigszins gedempt door de hogere doorstroom van de WGA naar de IVA.

Bekostiging Wajong naar voren halen

Ter intertemporele dekking van de SZA-problematiek is 43 mln. van de bekostiging Wajong verschoven van 2011 naar 2010.

Kasschuif vernieuwing UWV

Het UWV heeft in verband met temporisering een deel van de middelen uit het Vernieuwingsbudget UWV van 2010 naar 2012 en 2013 verschoven.

Vrijval loonbijstelling 2010

In 2010 werd er geen loonbijstelling overgemaakt naar de departementale begrotingen. Het gereserveerde bedrag voor loonbijstelling 2010 is hierdoor vrijgevallen.

Diversen Beleidsmatige mutaties

Deze post bestaat hoofdzakelijk uit:

- Korting op inburgering (onderdeel participatiebudget): Bij Voorjaarsnota 2010 is er een korting geboekt op het aantal inburgeringstrajecten in 2010. Dit betreft voor SZA zowel inkomsten als uitgaven.
- Inzet oude loon- en prijsbijstelling: Loon- en prijsbijstelling uit voorgaande jaren die nog niet was toebedeeld aan de verschillende begrotingsartikelen, is ter dekking van de uitvoeringstegenvallers op de SZW-begroting ingezet.
- Uitboeken taakstellende onderuitputting in verband met compenserende maatregel: Bij Voorjaarsnota is op de AOW tegemoetkoming een taakstellende onderuitputting ingeboekt om de problematiek van augustusbesluitvorming 2009 te dekken.

Kadercorrectie wbb

Op basis van uitvoeringsinformatie en ontwikkelingen van de werkloosheid zijn de ramingen van de uitgaven aan de WW en de bijstand neerwaarts bijgesteld. Conform afspraak uit het Aanvullend Beleidsakkoord van het vorige kabinet zijn de kaders voor deze uitgaven gecorrigeerd.

Nominale ontwikkeling

Ten opzichte van de vorige Miljoenennota werd de loon- en prijsontwikkeling lager geraamd door het CPB. Deze ontwikkeling volgde uit de macro-bijstellingen.

Aanpassing reserveringsregeling W-deel

Op de terugontvangsten van het W-deel in het kader van de reserveringsregeling was sprake van een tegenvaller. Volgens uitvoeringsgegevens in 2010 realiseerden gemeenten een kleinere onderuitputting van het W-deel dan aanvankelijk was verondersteld.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	15 206,00
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Onderuitputting diversen	- 25,9
Invulling taakstellende onderuitputting	32,3
Uitvoeringskosten aanpak wanbetalers	- 17,0
Zorgkosten illegalen	- 34,7
Subsidieregeling Landelijk Schakelpunt	16,9
Tegemoetkoming Buitengewone Uitgaven	18,4
Diversen	- 28,5
Zorg	
Algemene tegemoetkomingen WTCG	20,1
Diversen	- 7,2
	- 25,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Inzet eindejaarsmarge	- 25,3
Uitgaven griepvaccins	137,4
Loonbijstelling tranche 2010	30,0
Herschikking binnen de begroting	- 19,5
Uitdelen eindejaarsmarge	29,8
Diversen	81,5
Zorg	
Algemene tegemoetkomingen Wtgc	- 36,9
Diversen	15,3
	212,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 38,4
Zorg	
Diversen	- 3,5
Niet tot een ijklijn behorend	
Afwikkeling algemene kas Ziekenfondswet	5 773,60
Zorgtoeslag	635,6
Diversen	- 25,6
	6 341,70
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	6 528,40
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	21 734,0
Totaal Internationale Samenwerking	13,4
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	21 747,4

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	108,0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	32,4
Zorg	
Ontvangsten opleidingsfonds	53,0
Opleidingfonds	20,4
	105,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	21,2
	21,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 21,7
Niet tot een ijklijn behorend	
Zorgtoeslag	635,6
	613,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	740,9
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	848,8
Totaal Internationale Samenwerking	0,1
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	848,9

Onderuitputting diversen

De post onderuitputting diversen geeft de opgetreden onderuitputting op beleidsartikel 41 weer. Het gaat hierbij onder meer om vrijgevallen middelen binnen de budgetten van het Nederlands Vaccin Instituut (- 14,9 mln.) en de antivirale middelen (- 3,9 mln.). Het restant omvat een breed scala aan diverse kleine posten.

Invulling taakstellende onderuitputting

Deze (sluit)post betreft een taakstelling binnen de begroting van VWS in 2010 ter dekking van de algehele uitvoeringsproblematiek. De taakstelling komt bovenop de eerdere ingeboekte taakstellingen en wordt ingevuld met de optredende onderuitputting als gevolg van de tijdelijke verplichtingenstop op de begroting van VWS

Bij de Voorjaarsnota's 2006 tot en met 2010 zijn op de VWS-begroting taakstellingen ingeboekt, die gedurende het jaar worden ingevuld uit de opgetreden onderuitputting gedurende het begrotingsjaar. Om de taakstelling in te vullen is onder meer onderuitputting op beleidsartikel 41 (zie vorige post «onderuitputting diversen»), op het dossier wanbetalers (zie volgende post «ruimte uitvoeringskosten wanbetalers») en op het dossier «zorgkosten illegalen» (zie volgende post «ruimte zorgkosten illegalen») ingezet.

Uitvoeringskosten wanbetalers

Binnen het budget voor de aanpak van wanbetalers is sprake van een meevaller van circa 17 mln. door lagere uitvoeringskosten dan geraamd. Daar tegenover staan lagere opbrengsten in het kader van deze aanpak.

Zorgkosten illegalen

Er is een meevaller van circa 35 mln. op de zorgkosten voor illegalen en andere onverzekerden.

Subsidieregeling Landelijke Schakel Punt (LSP)

Kort voor het verstrijken van de indieningstermijn van subsidieverzoeken op basis van de regeling LSP is medio 2010 een groot aantal aanvragen binnengekomen. Dit heeft geleid tot een onvermijdelijke overschrijding van het beschikbare budget met 16,9 mln.

TBU

Door vertraging in de uitbetaling van de Tegemoetkoming Bijzondere Uitgaven (TBU) in 2009 is dit budget in 2010 tot besteding gekomen.

Algemene tegemoetkomingen WTCG

De uitgaven voor algemene tegemoetkomingen in het kader van de Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten (WTCG) zijn lager uitgevallen dan eerder geraamd als gevolg van vertraging in het uitbetalen van de forfaits.

Uitgaven Griepvaccins

Het gaat hier op de eerste plaats om de voor 2010 voorziene uitgaven (86 mln.) voor de aanschaf van griepvaccins (ten behoeve van de Nieuwe Influenza A). Daarnaast is een deel van de voor 2009 geplande griepvacinleveringen pas in 2010 betaald (72 mln.). Tegenover deze uitgaven staan de minderuitgaven als gevolg van een overeenkomst met GlaxoSmithKline (GSK) over het niet afnemen van een restant deel van de vaccins (21 mln.). Tot slot is in 2010 ook een deel van de vaccinatie werkzaamheden betaald (8,5 mln.).

Loonbijstelling tranche 2010

Als gevolg van de rijksbrede inhouding van de loonbijstelling tranche 2010 heeft VWS geen loonbijstelling ontvangen. Omdat VWS op grond van afspraken in het convenant «overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling» (OVA) gehouden is een vergoeding voor de loonkosten te verstrekken heeft dit geresulteerd in een extra uitgave van 30 mln.

Herschikking binnen de begroting

Deze post betreft gereserveerde ruimte op verdeelartikel 99. De gereserveerde ruimte komt voort uit eerdere herschikkingen binnen de begroting van VWS in begrotingsjaar 2009 en is niet volledig ingezet voor de uitvoeringsproblematiek binnen de VWS begroting 2010.

WTCG

Vanaf 2010 is 50 mln. structureel beschikbaar gesteld om de afbakening van de doelgroep WTCG (Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten) te verbeteren (voorstellen Commissie Linschoten). Het grootste deel van de verbeteringen is per 2010 ingegaan. De maatregelen hebben een geleidelijke ingroei, waardoor in 2010 een deel van de 50 mln. niet is benut.

Diversen (ontvangsten technische mutaties)

De post diversen bestaat uit één grote technische mutatie en diverse kleinere technische mutaties. De grote mutatie betreft een schuif van 20,9 mln. van het Budgettair Kader Rbg-eng naar het Budgettair Kader Zorg ten behoeve van de aanpak van wanbetalers Zvw. De uitgaven die gemoeid zijn met de aanpak van wanbetalers, worden gedekt uit de opslag (30

procent) in de bestuursrechterlijke premie die aan wanbetalers wordt opgelegd. Deze inkomsten lopen in het Zorgverzekeringsfonds. Omdat er in 2010 geen juridische basis was om de ontvangsten opslag aan het Zorgverzekeringsfonds te onttrekken is in 2010 de ontvangstenraming op de begroting VWS overgeheveld naar hoofdstuk 41 (Budgettair Kader Zorg).

Afwikkeling Algemene Kas Ziekenfondswet

Bij de invoering van de Zorgverzekeringswet (Zvw) op 1 januari 2006 is tevens de Invoerings- en aanpassingswet Zorgverzekeringswet van kracht geworden. Deze wet bepaalt dat de Ziekenfondswet (Zfw) wordt ingetrokken en dat het saldo van de Algemene Kas Ziekenfondswet naar de situatie op 1 januari 2010 ten bate of ten laste van 's Rijks schatkist komt.

Het saldo per 1 januari 2010 is uitgekomen op een bedrag van 5773,6 mln. negatief. Dit bedrag is met deze technische boeking– niet relevant en EMU-saldo neutraal – ten laste van de begroting van VWS gebracht en is via de tweede suppletore wet 2010 verantwoord. Door deze formele verantwoording via de begroting van VWS wordt invulling gegeven aan bovengenoemde wettelijke bepaling.

Het negatieve saldo van de Algemene Kas Ziekenfondswet is ontstaan in een aantal jaren voorafgaand aan 2006. Tijdens deze periode is jaarlijks het negatieve saldo ten laste van het EMU-saldo gebracht. De betaling van het Rijk aan de Algemene Kas Ziekenfondswet in 2010 is neutraal voor het EMU-saldo; het is immers een uitgave en een ontvangst van de overheid. Het is niet relevant voor de uitgaventoetsing, want het is een onderlinge betaling binnen de collectieve sector en die leidt dan ook niet tot een mutatie van de overheidsschuld. Die schuld wordt bepaald als de schuld van het Rijk plus de schuld van Algemene Kas Ziekenfondswet, en in het saldo van deze twee verandert niets.

Diversen – technische mutaties – rijksbegroting in enge zin

Deze diversenpost bestaat naast diverse (relatief kleine) mutaties tussen begrotingshoofdstukken en uit overheveling van budget van de begroting van VWS naar het Gemeentefonds (circa 30 mln. in 2010 en 8 mln. in 2011 e.v.) ten behoeven van onder andere Maatschappelijke opvang, dure woning aanpassing en het Budgettair Kader Zorg (circa 13 mln. in 2010, 20 mln. in 2011 en 2 mln. in 2012 e.v.)

Zorgtoeslag

De technische mutatie Zorgtoeslag (aan ontvangsten en uitgavenkant) betreft de vertraging in het uitbetalen van de Zorgtoeslag (niet tot een ijklijn behorend)over het jaar 2010.

Diversen (ontvangsten mee- en tegenvallers)

Bij de ontvangstenraming doen zich diverse mee- en tegenvallers voor. Het gaat hierbij met name om een tegenvallende opbrengst van de opslag in de bestuursrechterlijke premies die worden opgelegd in het kader van de aanpak van wanbetalers (– 11,9 mln.) en een meevaller (13,7 mln.) binnen het budget voor mantelzorgcomplimenten.

Ontvangstenmeevaller opleidingsfonds

In 2010 is een meevaller van 53 mln. gerealiseerd als gevolg van de definitieve subsidievaststelling van het opleidingsfonds over 2009.

Diversen – technische mutaties – rijksbegroting in enge zin

Deze diversenpost bestaat uit diverse technische mutaties als gevolg van vertraagde besteding van de beschikbaar gestelde FES-middelen voor VWS, waaronder de ontwikkeling van het RSV-vaccin en het Top Instituut Pharma.

Diversen (technische mutaties)

De post diversen bestaat uit verschillende technische mutaties waaronder diverse relatief kleinschalige overboekingen tussen verschillende begrotingshoofdstukken en een schuif van 11,1 mln. van het Budgettair Kader Zorg naar het Budgettair Kader Rbg-eng ten behoeve van de bekostiging van het functioneel leeftijdsontslag (FLO) voor de private- en B3-instellingen in de ambulancezorg.

Budgettaire Kader Zorg

ZORG: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010	59 734,5
Mee- en tegenvallers	
Zorg	
Actualisering zorguitgaven	2 172,7
Financieringsvertraging	424,4
	2 597,1
Beleidsmatige mutaties	
Zorg	
Maatregel medisch specialisten	- 137
Kasschuif medisch specialisten	33
Doorwerkig korting medisch specialisten	- 28,7
Hepatitis B	- 10,0
Farmaceutische hulp	- 158
Uitzonderingen op de PGB-stop 2010	13
Besparingsverlies EB voor functie begeleiding	12
Betere afbakening WTCG	16,1
Algemene tegemoetkomingen WTCG	30,7
Diversen	5,9
	- 223,0
Technische mutaties	
Zorg	
Correctie invoering eigen bijdrage begeleiding	- 80
Macromutaties (loon-en prijsbijstelling)	- 219,7
Diversen	- 109,8
	- 409,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	1964,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	61 699,1

ZORG: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010	2975,10
Mee- en tegenvallers	
Zorg	
Actualisering zorguitgaven	43
Ontvangsten opleidingsfonds	73,4
Diversen	- 3
	113,4
Technische mutaties	
Zorg	
Correctie invoering eigen bijdrage begeleiding	- 80
Diversen	23,7
	- 56,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	57,2
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	3 032,3

Actualisering zorguitgaven

Op basis van de gegevens van de NZa en het CVZ zijn gedurende het jaar de budgetten en de financiering geactualiseerd, dit betreft echter nog een voorlopig beeld. Uit de totale actualisering komt per saldo een tegenvaller van 2172,7 mln. Deze tegenvaller bestaat voornamelijk uit hogere uitgaven bij de huisartsenzorg (75 mln.), tandheelkundige zorg (59 mln.), paramedische zorg (113 mln.), verloskunde en kraamzorg (4 mln.), dieetadvisering (17 mln.), ziekenhuizen (384 mln.), medisch specialisten (283 mln.), ZBC's (209 mln.), hulpmiddelen (13 mln.), geneeskundige GGZ (317 mln.), grensoverschrijdende zorg (93 mln.), multidisciplinaire zorgverlening (70 mln.), ziekenvervoer (24 mln.), overige curatieve zorg (21 mln.), bovenbudgettaire vergoedingen in de AWBZ (15 mln.), zorg in natura door AWBZ-instellingen (606 mln.) en de persoonsgebonden budgetten (208 mln.). Om deze tegenvallers te compenseren zijn maatregelen getroffen, waarvan een deel vanaf 2011 reeds een besparing oplevert. Naast deze hogere uitgaven zijn onder andere de uitgaven bij de geneesmiddelen (155 mln.) gedaald en de WTCG (64 mln.) niet gerealiseerd.

Financieringsmutatie

Omdat er sprake is van een tijdsverloop tussen het moment waarop de NZa de productieafspraken van partijen heeft ontvangen, de verwerking daarvan in de budgetten en de bevoorschotting van de instellingen is het gebruikelijk dat de financiering binnen een jaargrens afwijkt van de uitgaven (budgetten) in dat jaar. Zo ontstaan financieringsachterstanden of -voorsprongen. In 2010 is ruim 400 mln. meer gefinancierd dan op grond van de budgetten 2010 verwacht zou worden.

Maatregel medisch specialisten

Om de overschrijding bij de medisch specialisten te compenseren zijn de tarieven gekort. De in 2009 aangekondigde tariefsmaatregel van 375 mln. is opgehoogd naar 512 mln. In het najaar van 2010 is voor 2011 een tariefmaatregel aangekondigd van 606 mln. op basis van het voorlopig beeld van de overschrijdingen in 2009.

Kasschuif maatregel medisch specialisten

Door de wijze waarop de NZa de korting in de tarieven medisch specialisten heeft verwerkt slaat een deel van de korting neer in 2011 in plaats van in 2010. Daarom vindt een intertemporele compensatie plaats van 33 mln. van 2010 naar 2011.

Doorwerking korting medisch specialisten

De overschrijding bij de ziekenhuizen die, op basis van NZa- en CVZ-cijfers over 2009 is geconstateerd, valt lager uit als gevolg van de korting op de honorariumtarieven van medisch specialisten in 2010. Door de korting bij de medisch specialisten hebben ziekenhuizen minder inkomsten voor hun medisch specialisten in loondienst omdat ook de tarieven voor medisch specialisten in loondienst neerwaarts zijn bijgesteld.

Hepatitis B

Als gevolg van het besluit om (uiterlijk) per 1 januari 2012 de vaccinatie tegen Hepatitis B toe te voegen aan het Rijksvaccinatieprogramma valt in 2010 10 mln. vrij.

Farmaceutische hulp

Bij de geneesmiddelen is er sprake van meevallende uitgaven als gevolg van het beperken van het gebruik van slaap- en kalmeringstabletten en het de afgelopen jaren (ook door zorgverzekeraars) gevoerde preferentie-beleid. Tegelijkertijd is de receptregelvergoeding voor apothekers wederom verhoogd, wat tot hogere uitgaven leidt.

Uitzondering op de PGB-stop

Het betreft de middelen voor uitzonderingsgevallen op het handhaven van het PGB-subsidieplafond vanaf 1 juli 2010.

Besparingsverlies eigen bijdrage voor functie begeleiding

De eigen bijdrage voor de functie begeleiding bij zorg in natura kan pas per 1 juli 2010 worden ingevoerd in plaats van per 1 januari 2010. Hierdoor is een tegenvaller van 12 mln. ontstaan.

Betere afbakening WTCG

Vanaf 2010 is eerder 50 mln. structureel beschikbaar gesteld om de afbakening van de doelgroep WTCG (voorstellen Commissie Linschoten) te verbeteren. Een deel van de verbeteringen gaat per 2010 in. De maatregelen hebben echter een geleidelijke ingroei, waardoor in 2010 een deel van de 50 mln. niet is benut.

Ramingsbijstelling WTCG

Het aantal mensen dat op grond van zorggebruik in aanmerking komt voor een algemene tegemoetkoming uit de WTCG is hoger dan eerder werd aangenomen.

Algemene tegemoetkomingen WTCG

Op basis van gegevens van het CAK is in het najaar het beschikbare bedrag voor de WTCG met ruim 30 mln. verhoogd.

Correctie invoering eigen bijdrage begeleiding

De geraamde opbrengst van de eigen bijdrage voor begeleiding is oorspronkelijk volledig geboekt aan de ontvangstenkant. Het feitelijke effect bestaat echter deels uit een gedragseffect (uitgavenkant BKZ) en deels uit hogere eigen bijdragen in de AWBZ (ontvangstenkant BKZ). Met deze technische mutatie wordt dit gedragseffect opgenomen door zowel de uitgavenraming als de ontvangstenraming te verlagen.

Macromutaties (loon en prijsbijstelling)

Macromutaties zijn de aanpassingen van de verwachte loon- en prijsontwikkeling voor de zorg. Deze verwachtingen worden tijdens het jaar aangepast op basis van de ramingen (CEP, MEV en MLT) van het Centraal Planbureau.

Actualisering zorguitgaven

Uit de actualisering van de zorguitgaven blijkt dat de eigen betalingen in de AWBZ 43 mln. hoger uitvallen dan geraamd.

Ontvangsten opleidingsfonds

Bij het opleidingsfonds is de afgelopen jaren sprake van een netto terugontvangst bij het vaststellen van de definitieve subsidiebedragen. In 2010 ging het om een bedrag van ruim 73 mln.

Correctie invoering eigen bijdrage begeleiding

De geraamde opbrengst van de eigen bijdrage voor begeleiding is oorspronkelijk volledig geboekt aan de ontvangstenkant. Het feitelijke effect bestaat echter deels uit een gedragseffect (uitgavenkant BKZ) en deels uit hogere eigen bijdragen in de AWBZ (ontvangstenkant BKZ). Met deze technische mutatie wordt dit gedragseffect opgenomen door zowel de uitgavenraming als de ontvangstenraming te verlagen.

Jeugd en Gezin

XVII JEUGD EN GEZIN: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	6 488,90
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Jeugdbescherming	- 15,0
Knelpunt kinderbijslag (AKW)	25,9
Kindgebonden budget	76,6
Diversen	- 37,9
	49,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Kindgebonden budget	104,0
Provinciale jeugdzorg	20,0
Diversen	- 0,1
	123,9
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	4,0
	4,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	177,5
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	6 666,40
Totaal Internationale Samenwerking	63,9
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	6 730,30

XVII JEUGD EN GEZIN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	14,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Kindgebonden budget	47,3
Diversen	9,7
	57
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Kindgebonden budget	167
	167
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,8
	0,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	224,8
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	239,7
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	239,7

Jeugdbescherming

De groei van de instroom lijkt in 2009 afgezwakt te zijn. Op basis van de realisaties 2009 waren voor de nieuwe raming de groeipercentages voor 2010 aangepast. Daarnaast is de raming in 2010 aangepast voor vertraging van de voorziene versnelling van de doorlooptijden. Ten opzichte van de raming leidt dit tot de huidige meevaller van 15 mln. in 2010.

Kinderbijslag (AKW)

In de raming van de kinderbijslag voor 2010 is geen rekening gehouden met achteraf vastgestelde rechten op AKW. Deze rechten zorgen voor extra uitgaven (21,3 mln.). Daarnaast waren er circa 8000 meer kinderen, waarvan ouders recht hadden op de tegemoetkoming op de AKW dan waarmee in de raming rekening is gehouden. Dit zorgt voor een tegenvaller van 4,6 mln. De totale tegenvaller bij de AKW bedraagt 25,9 mln. voor 2010.

Diversen (mee- en tegenvallers uitgaven)

Deze post bestaat uit verschillende onderliggende mutaties. De voornaamste is de budgettaire ruimte die is ontstaan door minder behoefte aan nieuw te bouwen capaciteit gesloten jeugdzorg in 2010 dan oorspronkelijk voorzien. Daarnaast is er budgettaire ruimte ontstaan door minder uitgaven voor het project Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg dan verwacht.

Kindgebonden budget (uitgaven en niet-belastingontvangsten)

Voor het kindgebonden budget (WKB) is een nieuwe ramingsmethodiek op basis van de huidige ervaringsgegevens (twee jaar) ontwikkeld. Hierbij wordt rekening gehouden met de uitgaven inclusief nabetalings- en terugvorderingen in komende jaren. Uit de ervaringscijfers van de Belastingdienst bleek de bevoorschotting aan de hoge kant met terugontvangsten als gevolg. De nieuwe ramingsmethodiek leidt aan de uitgaankant tot hogere uitgaven en aan de ontvangstenkant tot hogere ontvangsten.

Provinciale Jeugdzorg

Er is in 2009 met het Interprovinciaal overleg (IPO) een nieuw afsprakenkader gemaakt voor 2010 en 2011. Dit heeft geleid tot een eenmalige verhoging in 2010.

Diversen – beleidsmatige mutaties

Het gaat hier om meerdere posten zoals het voorzetten van de pilot campussen voor het jaar 2010 in afwachting van de uitkomsten van de evaluatie naar de effectiviteit (4 mln.). Ook is er in 2010 een meevaller geweest bij de subsidieregeling Schippersinternaten vanwege dalende kind aantallen (2,3 mln.). Daarnaast was er in 2010 een meevaller door een daling in de volumegroei bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Deze krimpende productie leidt tot frictiekosten, voornamelijk vanwege moeilijk beïnvloedbare vaste huisvestingskosten wat heeft geleid tot een tegenvaller (1,2 mln in 2010, structureel 4,7 mln.).

Gemeentefonds

B GEMEENTEFONDS: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	18 046,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Voorlopige realisatie	- 246,7
Diversen	13,6
Zorg	
Diversen	6,6
	- 226,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	8,5
Zorg	
Diversen	1,1
	9,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Bodemsanering	32,4
Knelpunten inburgering	47,5
Peuterspeelzaalwerk	35,0
Spoorse doorsnijdingen	37,3
Uitvoeringskosten inburgering	60,9
WMO compensatie pakketmaatregel AWBZ	102,0
Diversen	249,5
Zorg	
WMO compensatie pakketmaatregel AWBZ	- 102,0
Diversen	8,6
	471,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	254,3
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	18 300,9
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	80,2
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	18 381,1

B GEMEENTEFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	0,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,1
	0,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	0,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	0,1
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	0,1

Voorlopige realisatie

Het Gemeentefonds is in 2010 niet volledig uitbetaald. Dit is veroorzaakt doordat de verdeelmaatstaven niet allemaal in 2010 definitief konden worden vastgesteld waardoor niet kon worden overgegaan tot betaling aan de gemeenten.

Diversen – mee- en tegenvallers (Rijksbegroting en Zorg)

In 2009 is gebleken dat er lagere uitbetalingen zijn gedaan dan werd verwacht. De resterende uitbetalingen worden in 2010 gedaan. Het Gemeentefonds wordt daarom omhoog bijgesteld.

Diversen – beleidsmatige mutaties

Dit zijn voornamelijk middelen die overgeheveld zijn van de SZW-begroting voor decentralisatie-uitkeringen. Omdat deze middelen afkomstig zijn uit het begrotingskader SZA, worden deze onder beleidsmatige mutaties geschaard.

Bodemsanering

Een deel van het bodemsaneringsbudget wordt vanaf 2010 uitgekeerd aan gemeenten via de decentralisatie-uitkering Bodemsanering in het Gemeentefonds. Met deze middelen vanuit het Gemeentefonds kunnen de gemeenten de beleidsafspraken uit het «Convenant Bodem – ontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties» uitvoeren.

Knelpunten inburgering

Deze middelen zijn afkomstig van de begroting van WWI en gingen via een decentralisatie-uitkering naar gemeenten. De middelen waren voornamelijk bedoeld om meer mensen te interesseren voor vrijwillige inburgering.

Peuterspeelzaalwerk

In het kader van het wetsvoorstel Ontwikkelkansen door Kwaliteit en Educatie (OKE) is structureel 35 mln. overgeheveld van de begroting van OCW naar het Gemeentefonds. Door deze investering worden peuterspeelzalen in een betere positie gebracht om de laagdrempelige voorziening te kunnen behouden. De kwaliteit wordt verhoogd door het maximale aantal kinderen per leidster te verlagen en opleidingseisen te verhogen.

Spoorse doorsnijdingen

Het doel van deze middelen is het opheffen of verminderen van de barrièrewerking van het spoor. Deze middelen, afkomstig van de begroting van V&W, zijn erop gericht decentrale overheden te stimuleren om bestaande plannen op korte termijn uit te voeren.

Uitvoeringskosten inburgering

De minister voor WWI heeft de middelen voor de uitvoeringskosten voor de Wet inburgering overgeheveld naar het Gemeentefonds. Het gaat om de middelen voor 45 000 inburgeringstrajecten.

WMO compensatie pakketmaatregel AWBZ

In de integratie-uitkering WMO resteerde een bedrag van 127 mln. voor de AWBZ-pakketmaatregel. Afgesproken is dat dit beschikbaar blijft voor de gevolgen van het AWBZ-pakket, maar binnen het Gemeentefonds anders wordt verdeeld. Het gevolg hiervan is dat 102 mln. uit het BKZ is overgeheveld naar Rbg-eng.

Diversen – technische mutaties (Rijksbegroting en Zorg)

Dit betreft middelen die van departementale begrotingen zijn overgeheveld naar het Gemeentefonds, voornamelijk naar de decentralisatieuitkering. Het gaat bijvoorbeeld om middelen voor brede scholen (27,8 mln.), de bommenregeling (22 mln.), voortijdig schoolverlaten (21,8 mln.) en het Interbestuurlijk actieplan Bevolkingsdaling (16 mln.).

Provinciefonds

C PROVINCIEFONDS: UITGAVEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	1 302,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,0
	0,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Actieplan bevolkingsdaling «krimpen met kwaliteit»	14,8
Bedrijventerreinen (topper)	40,0
Bodemsanering	65,4
Regiospecifiek pakket zuiderzeelijn	29,4
Restauratie rijksmonumenten	19,0
Diversen	11,3
	179,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	179,9
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	1 482,4
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	0,2
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	1 482,6

Actieplan bevolkingsdaling «Krimpen met kwaliteit»

Met het interbestuurlijk actieplan bevolkingsdaling «Krimpen met kwaliteit» geven VNG, IPO en het Rijk richting aan een gezamenlijke beleidsaanpak van bevolkingsdaling. De middelen voor krimpregio Eemsdelta zijn uitgekeerd via het Provinciefonds.

Bedrijventerreinen (topper)

In december 2009 hebben Rijk, VNG en IPO het convenant bedrijventerreinen 2010–2020 ondertekend, waarin afspraken zijn gemaakt over nieuw bedrijventerreinenbeleid. Met betrekking tot de rijksfinanciering is in het convenant afgesproken om de Toppermiddelen van de begroting van EZ te decentraliseren via een decentralisatie-uitkering.

Bodemsanering

Een deel van het budget voor bodemsanering wordt uitgekeerd aan de provincies via een decentralisatie-uitkering Bodemsanering in het Provinciefonds. Met deze middelen kunnen de provincies de afspraken uit het Convenant Bodem nakomen.

Regiospecifiek pakket Zuiderzeelijn

In november 2007 besloot het kabinet af te zien van de aanleg van de Zuiderzeelijn. In plaats daarvan is een alternatief pakket aan investeringen in Noord-Nederland en de Noordoostpolder met een sterke infrastructurele focus samengesteld. Hiervoor ontvingen de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Flevoland in totaal 29,4 mln. in 2010.

Restauratie rijksmonumenten

Provincies en de minister van OCW hebben afspraken gemaakt over de restauratie van rijksmonumenten. Gezamenlijk investeren beide partijen 38 mln. over de periode 2009, 2010 en 2011. Het doel is het behoud van werkgelegenheid in de bouw met het oog op de economische crisis. Tegelijkertijd wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding van cultureel erfgoed. Hiervoor wordt eenmalig 19 mln. in 2010 aan het Provinciefonds toegevoegd, vanaf de begroting van OCW.

Diversen – technische mutaties

Dit betreft voornamelijk middelen voor de invoeringskosten van de Wabo (9 mln.)

Infrastructuurfonds

A INFRASTRUCTUURFONDS: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8 311,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
A10-tweede-Coentunnel	23,4
Aankoop vastgoed Ruimte voor de Rivier	20,1
Aanleg hoofdwegennet	- 105,3
HSL-zuid	- 35,7
Onderhoud en vervanging spoor	- 21,1
Diversen	- 2,6
	- 121,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanleg hoofdvaarwegennet	- 62,0
Aanleg hoofdwegennet	64,7
Aanleg spoor	- 493,3
Aanpassing rentestand contract HSA	- 18,0
Beheer en onderhoud vaarwegen	170,3
Beheer en onderhoud watersystemen	151,0
Beheer en onderhoud wegen	330,4
DBFM-projecten	- 115,5
Hoogwaterbescherming	- 73,2
Hoogwaterbescherming en verbeterprogramma waterkwaliteit	- 194,0
Indexatie westerscheldetunnel	16,8
Maasroute	- 59,6
Mandje spoor	- 230,6
Prorail	96,4
Quick scan decentraal spoor Gelderland en Amsterdam zuidas	- 18,1
Regionale infrastructuur	- 66,9
Ruimte voor de Rivier	- 156,9
Spoedaanpak aanleg wegen	333,4
Toedelen voordelig saldo 2009	477,1
Verruiming vaargeul Eemshaven	19,7
Diversen	- 73,1
	98,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing kasritme basispakket beheer en onderhoud hoofdwegennet	200,0
Betalingen aan decentrale overheden via BDU HXII	- 90,6
Indexering brede doeluitkering	- 35,9
Pakket Zuiderzeelijn	- 42,5
Tweede tranche spoorse doorsnijdingen	- 37,3
Verschuiving voordelig saldo	- 372,3
Vervroegd aflossen schulden Prorail	589,1
Diversen	- 0,1
	210,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	187,5
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	8 499,1
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	283,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	8 782,7

A INFRASTRUCTUURFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8 311,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
A2 Holendrecht-Oudenrijn	32,6
Diversen	- 9,0
	23,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijdrage regio N18 Varsseveld	132,0
Mandje spoor	- 225,0
Regionale bijdrage hoofdwegennet	- 61,4
Toedelen voordelig saldo 2009	104,8
Diversen	- 14,5
	- 64,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aanpassing kasritme basispakket beheer en onderhoud hoofdwegennet	200,0
Pakket Zuiderzeelijn	- 42,5
Verschuiving voordelig saldo	- 372,3
Vervroegd aflossen schulden Prorail	589,1
Voeding infrafonds vanuit HXII	- 216,2
Diversen	52,3
Niet tot een ijklijn behorend	
Toedelen voordelig saldo 2009	372,3
	582,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	542,3
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	8 853,8
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	283,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	9 137,5

A10-tweede-Coentunnel

Het betreft kasversnellingen voor kabels en leidingen en vastgoed ten behoeve van het project A10-tweede-Coentunnel. Het gaat om betaling aan de Coentunnel Company, uitgaven voor de termijnen 16 en 17 voor de Westrandweg en een aantal kleine betalingen.

Aankoop vastgoed Ruimte voor de Rivier

Het betrof aankoop vastgoed (bijv. Lent, Noordwaard) dat werd aangekocht t.b.v. de realisatie van de PKB-maatregelen (zie ook 16e voortgangsrapportage Ruimte voor de Rivier).

Aanleg hoofdwegennet

Deze mutatie betreft een saldopost van hoger en lager dan geraamde uitgaven aan aanlegprojecten. Aan de projecten N23 Westfrisiaweg en N35 Wythmen-Nijverdalen is circa 28 mln. minder uitgegeven, omdat de projecten in tegenstelling tot verwacht nog niet zijn opgestart. Ten slotte bleef circa 72 mln. onbesteed doordat de FES-bijdrage voor m.n. A1/6/9 hoger is vastgesteld dan voorzien, waardoor minder reguliere middelen in 2010 benodigd waren.

HSL-Zuid

Voor HSL-Zuid geplande werkzaamheden voor 2010 schuiven gedeeltelijk door naar 2011. Dit betreft voornamelijk afwikkeling van spoortechnische systemen en indienststelling van het vervoerssysteem.

Onderhoud en vervanging spoor

De lagere realisatie wordt voornamelijk veroorzaakt door de nazorgbeschikking Betuweroute. De verwachting was deze in 2010 zou worden overgeboekt naar het begrotingsartikel van de Betuweroute. Dit wordt nu 2011. Ook zijn de kasuitgaven van de maatregelen uit het Actieplan Groei op het spoor die op HXII worden verantwoord achtergebleven door minder aanvragen door decentrale overheden, waardoor er minder is overgeboekt naar HXII (7 mln.).

Aanleg hoofdvaarwegennet

Het gaat hier met name om vertraging bij de volgende projecten: het Wilhelminakanaal Tilburg, het Walradar Noordzeekanaal, verruiming Eemshaven-Noordzee, de Vaarweg Meppel-Ramspol en de subsidiebeschikking bij de Quick Wins Binnenhavens. Redenen van de vertraging zijn o.a. latere aanbesteding en het later afronden van een grondonderzoek.

Aanleg hoofdwegennet

Deze mutatie betreft een saldopost van hoger en lager dan geraamde uitgaven aan aanlegprojecten. Er is meer besteed aan de A1/A6/A9 (circa 200 mln., voornamelijk voor versnelde grondverwerving). Er is minder dan geraamd uitgegeven aan de projecten A28 Utrecht – Amersfoort, de A12 Den Haag – Gouda en Dynamisch verkeersmanagement. De saldopost bevat bovendien een budgetverlaging voor de spoedwet aanleg wegen.

Aanleg Spoor

In 2010 zijn minder uitgaven gedaan binnen het aanlegprogramma spoor, met name op het project Zuidas. De vertraging komt doordat er een rijksvertegenwoordiger is aangesteld om met betrokken partijen te onderzoeken hoe de business case van de Zuidas verbeterd kan worden. Het onderzoek is nog niet afgerond; de uitgaven zullen in latere jaren worden gedaan. Daarnaast heeft er in 2010 geen overheveling van spoorbudget plaatsgevonden ter dekking van de risico's van de Betuwe Route/HSL en heeft de gunning van contracten voor OV SAAL later plaatsgevonden dan gepland.

Er zijn hogere uitgaven gedaan op met name de projecten Vleuten–Geldermalsen 4/6 sporen, Rijswijk–Schiedam incl. spoorcorridor Delft, Sporen Arnhem en de Hanzelijn.

Aanpassing rentestand contract HSA

Doordat de rentestand voor de High Speed Alliance (HSA) lager is uitgevallen dan eerder verwacht zijn de kosten voor rente betalingen lager.

Beheer en onderhoud vaarwegen/ watersystemen/ wegen

Deze mutaties zijn een gevolg van het gelijkmatiger spreiden van de budgetten voor beheer en onderhoud (BenO) over de jaren, zodat de budgetten beter aansluiten bij de kasbehoeften. De budgetten kenden een grillig verloop. Het betreft een kasschuif; het totale BenO-budget t/m 2020 blijft gelijk, met vanaf 2011 per jaar een gelijk bedrag.

DBFM-projecten

De uitgaven aan de aanleg van de N31 bij Leeuwarden zijn uitgesmeerd over de jaren. Daarnaast zijn de beschikbare begrotingsbedragen in overeenstemming gebracht met het kasritme van de tweede-Coentunnel.

Hoogwaterbescherming

Om het Hoogwaterbeschermingsprogramma conform planning af te ronden in 2015 zijn middelen uit 2010–2011 en 2016–2020 verschoven naar de periode 2013–2015. De projecten uit het hwbp komen voort uit de tweede toetsing op de waterkeringen uit 2006.

Hoogwaterbescherming en verbeterprogramma waterkwaliteit

De lagere uitgaven in 2010 zijn ontstaan bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma, Dijkversterking/herstel steenbekleding, het verbeterprogramma waterkwaliteit, de tijdelijke regeling bestrijding regionale wateroverlast en natte natuur IJsselmeergebied. Oorzaken voor de mutaties zijn dat het kasritme van het budget in overeenstemming met de planning is gebracht, dat er minder subsidies zijn aangevraagd en verstrekt en dat er vertragingen zijn opgelopen.

Indexatie Westerscheldetunnel

Dit betrof de bijstelling naar aanleiding van nog in te passen prijsindexatie voor de Westerscheldetunnel en de N11 Alphen aan den Rijn.

Maasroute

Het Maasrouteproject heeft een Europese subsidie toegekend gekregen uit het Trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T programma). Een verschuiving van middelen naar de jaren 2011 tot 2013 is nodig om te voldoen aan de subsidievoorwaarden.

Mandje Spoor

Het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) is een project van 4,5 mld. Hiervan is 2 mld. grotendeels gevonden door een vermogensconversie (uitkering superdividend van 1,4 mld.) vanuit NS naar ProRail. In de begroting 2009 is de rentevrijval die ontstaat door schuldaflossing bij ProRail met het superdividend kasmatig ingeschat onder de noemer «mandje spoor». De uitkering van het superdividend is in het voorjaar van 2010 op de begroting van Financiën (IXB) verwerkt. Door de latere verwerking is een aanpassing van de raming nodig.

ProRail

De bijdrage aan ProRail voor beheer en instandhouding op het spoor is in de loop van 2010 verhoogd. Daarbij is aangesloten op het beheerplan vanuit ProRail en is rekening gehouden met het budgettaire effect van de verwerking van het mandje spoor.

Quick scan decentraal spoor Gelderland en Amsterdam Zuidas

De per saldo lagere uitgaven komen met name voort uit de planstudieprojecten Quick scan decentraal spoor Gelderland en de Amsterdam Zuidas WTC.

Regionale infrastructuur

Per saldo zijn er lagere uitgaven die met name worden veroorzaakt door vertragingen bij de Randstadrail ten aanzien van de ZORO-bus en de aanlanding op Den Haag CS en Rijn Gouwelijn-Oost. Bij de Noord-Zuidlijn is sprake geweest van een versnelling in 2010.

Ruimte voor de Rivier

Met deze verschuiving zijn de beschikbare middelen in lijn gebracht met de actuele planning van het project Ruimte voor de Rivier. Dit is aan de Tweede Kamer gemeld via de 14^e voortgangsrapportage. Er wordt geen vertraging in de afronding van het project in 2015 voorzien.

Spoedaanpak aanleg wegen

Mede door de crisis- en herstelwet konden spoedaanpakprojecten sneller worden gerealiseerd.

Toedelen voordelig saldo 2009

De resterende middelen van 2009 uit het Infrastructuurfonds zijn toegedeeld aan verschillende begrotingsartikelen in 2010.

Verruiming vaargeul Eemshaven

Voor de verruiming van de vaargeul bij Eemshaven is een bijdrage vanuit het FES toegekend.

Aanpassing kasritme basispakket Beheer en Onderhoud Hoofdwegennet

Om het kasritme van de Staat te optimaliseren is een uitgave van 200 mln. ten behoeve van het basispakket Beheer en Onderhoud Hoofdwegennet die voorzien was voor 2011, al in 2010 voldaan.

Betalingen aan decentrale overheden via BDU HXII

Voor verschillende projecten worden middelen overgeheveld naar decentrale overheden via de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU), wat daarom tot lagere uitgaven leidt binnen het IF. De middelen zijn onder andere bedoeld voor de OV-Chipcard, de ontwikkeling van de Superbus, de uitvoering van mobiliteitsmanagementprojecten naar aanleiding van adviezen van commissie de Waal en, in het kader van de mobiliteitsaanpak, voor de realisatie van multimodale reisinformatie en betere benutting van het onderliggend wegennet.

Indexering Brede Doeluitkering

Het betreft de in 2009 contractueel vastgelegde uitkering van loon- en prijsindexatie 2010 aan de Brede Doeluitkering (BDU). Het kabinet heeft in het voorjaar van 2010 besloten de loon- en prijsbijstelling niet uit te keren voor het jaar 2010. Om de contractuele verplichtingen toch na te komen wordt artikel 14 «Regionaal, lokale infrastructuur» van het IF met 35,9 mln. verminderd, zodat de BDU (HXII) met hetzelfde bedrag kan worden verhoogd.

Pakket Zuiderzeelijn

Er zijn middelen overgeheveld naar het Provinciefonds en het Gemeentefonds voor de regio's Groningen, Drenthe, Friesland en Flevoland in het kader van het Pakket Zuiderzeelijn.

Tweede tranche Spoorse Doorsnijdingen

In 2006 en 2009 zijn subsidieregelingen in het leven geroepen waarvoor gemeenten een aanvraag in konden dienen om de problemen rond spoorse doorsnijdingen op te lossen. Door V&W zijn voor de jaren 2010 en verder middelen naar het Gemeentefonds overgeboekt voor de tweede tranche (totaal 142 mln.).

Verschuiving voordelig saldo

In het Infrastructuurfonds is sprake van kasspanning in de planperiode t/m 2020. In de eerste jaren is sprake van spanning, in latere jaren van een overschot. De spanning is verlicht door het voordelig saldo 2009 niet te gebruiken in 2010 maar door te schuiven naar 2011.

Vervroegd aflossen schulden ProRail

Als onderdeel van het «mandje spoor», bedoeld ter financiering van het Programma Hoogfrequent Spoor, zijn schulden van ProRail vervroegd afgelost vanuit het superdividend van NS.

A2 Holendrecht-Oudenrijn

De hogere ontvangsten betreffen met name extra ontvangsten voor werkzaamheden uitgevoerd voor derden bij het project A2 Holendrecht-Oudenrijn.

Bijdrage regio N18 Varsseveld

Het betreft hier een vervroegde bijdrage van de regio voor grondverwerving. De grond is nodig voor aanleg van de N18 bij Varsseveld.

Regionale bijdrage hoofdwegennet

Dit betreft een saldopost aan versnelde en vertraagde ontvangsten van derden voor wegprojecten. Voor de A4 Burgerveen-Leiden, A15 Maasvlakte-Vaanplein en de A4 Dinteloord-Bergen op Zoom zijn de ontvangsten vertraagd en worden in latere jaren verwacht; de regionale bijdrage voor de N18 Varsseveld is in 2010 al binnengekomen terwijl dat voor later was geraamd.

Voeding Infrastructuurfonds vanuit HXII

Deze mutatie betreft het saldo van diverse overboekingen van en naar Hoofdstuk XII, waaronder de verschillende betalingen aan de decentrale overheden via de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer en de overheveling van de tweede tranche Spoorse doorsnijdingen (141 mln.), de Indexering Brede Doeluitkering (36 mln.) en een overboeking naar LNV (15 mln.).

Fonds Economische Structuurversterking

D FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	2 491,9
Technische mutaties Niet tot een ijklijn behorend	
Aanpassen kasritme NSL	- 96,8
Aanpassing kasritme innovatie KRW	- 41,7
Aanpassing kasritme luchtkwaliteit verkeersmaatregelen	- 61,8
Enveloppe	- 187,9
Infra noordvleugel	108,8
Luchtkwaliteit	69,7
Nota ruimte (diverse projecten)	130,3
Uitkeren belegde ruimte artikel 15	- 240,4
Diversen	- 267,3
	- 587,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 587,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	1 904,8
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	409,0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	2 313,8

D FONDS ECONOMISCHE STRUCTUURVERSTERKING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	3 138,6
Technische mutaties Niet tot een ijklijn behorend	
Aanpassing ontvangsten aardgasbaten	- 953,6
Afboeken ontvangsten	- 69,0
Ontvangsten uit aardgasbaten	197,8
	- 824,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 824,8
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	2 313,8
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	2 313,8

Algemeen

In het regeerakkoord is afgesproken dat de belegde ruimte in het Fonds Economische Structuurversterking (FES) van middelen op het gebied van Verkeer en Vervoer, Ruimtelijke Ordening, Milieu en Duurzaamheid en Kennis en Innovatie wordt overgeheveld naar het Infrastructuurfonds respectievelijk de departementale begrotingen. Dit betekent dat per 1 januari 2011 projecten verantwoord worden op de vakbegrotingen, en niet langer op het FES. Als sprake is van kasvertragingen/versnellingen voor 2010 in het FES, dan heeft dit tegengestelde gevolgen voor departementale vakbegrotingen in de periode 2011 en latere jaren.

Aanpassing kasritme Nationale sleutelprojecten (NSL)

De projecten uit dit programma dragen bij aan de ontwikkeling van stedelijke gebieden van nationaal belang. Het betreft middelen voor met name het project Zuid-as en diverse stationslocaties die zijn doorgeschoven uit 2010 naar latere jaren.

Aanpassing kasritme Kennis Besluit Subsidies Investerings Kennisinfrastuur (BSIK)

BSIK is een breed opgezet, nationaal stimuleringsprogramma voor onderzoek. De mutatie betreft het doorschuiven van middelen voor diverse projecten van 2010 naar latere jaren.

Aanpassing kasritme Innovatie Kaderrichtlijn Water (Innovatie KRW)

Het Innovatieprogramma Kaderrichtlijn Water richt zich op de kwaliteit van het oppervlaktewater. De mutatie betreft het doorschuiven van middelen voor diverse projecten van 2010 naar latere jaren.

Aanpassing kasritme Luchtkwaliteit verkeersmaatregelen

In het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) zijn maatregelen opgenomen die door alle overheden worden uitgevoerd om te voldoen aan de milieunormen (fijnstof en stikstofdioxide) in 2010 en 2015. De mutatie betreft het doorschuiven van middelen voor diverse projecten van 2010 naar latere jaren.

Enveloppe

Het betrof de meerjarige overboeking van middelen van artikel 15 (Projecten in voorbereiding) naar de desbetreffende uitgavenartikelen (artikelen 11 t/m 14) bij ontwerpbegroting 2011. Het gaat om budgetoverheveling voor projecten in het kader van investeren in (vaar)wegen, innovatie, kennis en onderzoek, openbaar vervoer, energie, mobiliteit en ruimte.

Infra Noordvleugel

Doordat de aanpak van het project Noordvleugel in 2010 voorspoediger verloopt (o.a. grondverwerving) dan was begroot, is de FES-bijdrage aan dit project versneld.

Luchtkwaliteit

Het betrof het doorschuiven van middelen uit 2009 naar 2010 in verband met kasvertragingen.

Nota ruimte (diverse projecten)

De mutatie is het gevolg van een meerjarige overboeking van middelen van artikel 15 (Projecten in voorbereiding) naar artikel 14 (Ruimtelijke Ordening), waarbij tevens het kasritme is aangepast. Het betreft de Nota Ruimte projecten IJsseldelta Kampen, Hart van Zuid Gemeente Hengelo, Almere Weerwaterzone en Stadshavens Rotterdam van het Ministerie van VROM, de Nota Ruimte projecten Brainport Eindhoven, Groningen centrale zone, Eindhoven A2 zone en Apeldoorn kanaalzone van het Ministerie van EZ en de Nota Ruimte projecten Westflank Haarlemmermeer en Mooi en vitaal Delfland van het Ministerie van LNV.

Uitkeren belegde ruimte artikel 15

In het regeerakkoord is besloten dat de belegde ruimte in het Fonds Economische Structuurversterking (FES) van middelen op het gebied van Verkeer en Vervoer, Ruimtelijke Ordening, Milieu en Duurzaamheid en

Kennis en Innovatie wordt overgeheveld naar het Infrastructuurfonds respectievelijke de departementale begrotingen.

Diversen

Deze post is een saldo van een aantal mutaties kleiner dan 30 mln. Het gaat om aanpassing van kasritmes voor diverse projecten.

Aanpassing ontvangsten aardgasbaten

De mutatie betreft een aanpassing van de voeding van het FES die nodig is vanwege het nieuwe kasritme van de FES-uitgaven.

AOW-spaarfonds

E AOW-SPAARFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	5 087,8
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 4,3
	- 4,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 4,3
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	5 083,5
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	5 083,5

Diversen

De post diversen bestaat uit mutaties als gevolg van wijzigingen in de rente bij macro-economische ramingen (CEP en MEV). Hiervoor is de rentebijdrage over het AOW-spaarfonds aangepast.

Diergezondheidsfonds

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 0,4
	- 0,4
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Lagere uitgaven Q-koorts	- 16,0
Q-koorts	47,0
Diversen	16,0
	47,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	46,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	55,3
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	55,3

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8,7
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Q-koorts	47,0
Diversen	4,3
	51,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	51,3
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	60,0
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	60,0

Lagere uitgaven Q-koorts

De lagere uitgaven worden voornamelijk veroorzaakt doordat uitgaven voor de bestrijding van Q-koorts 18,8 mln. lager zijn uitgevallen in 2010. Voor de bestrijdingsmaatregelen van overige dierziekten is sprake van een overschrijding van 2,8 mln. en dit is het gevolg van extra uitgaven voor maatregelen bij verdenkingen van dierziekten.

Q-koorts

Om verdergaande verspreiding van de Q-koorts tegen te gaan zijn besmette drachtige melkschapen en melkgeiten geruimd. Hiertoe heeft LNV 36 mln. in het DGF gestort voor de ruimings- en uitvoeringskosten en 5 mln. voor een vergoeding aan besmette bedrijven voor inkomensverliezen als gevolg van moeilijkheden bij het herbevolken van het bedrijf. Daarnaast is 6 mln. gestort voor de vaccinatiekosten.

Diversen

Het positief eindsaldo 2009 van het Diergezondheidsfonds (DGF) is aan de DGF-begroting toegevoegd.

BTW-compensatiefonds

G BTW-COMPENSATIEFONDS: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	2 670,4
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Voorlopige realisatie	139,1
Diversen	- 20,1
	119,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	119,0
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	2 789,4
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	2 789,4

Voorlopige realisatie

De jaarbeschikkingen over 2009, de ingediende voorschotverzoeken over 2010 en de uitbetaalde BTW-bedragen in de eerste helft van het jaar 2010 zijn aanleiding geweest om het BTW-compensatiefonds met circa 139 mln. te verhogen bij Miljoenennota 2011.

Diversen

In de post diversen komen drie boekingen terug:

- een neerwaartse bijstelling in verband met de bestuurlijke afspraak uit 2008 over het terugdraaien van de taakstelling bestuurskosten voor gemeenten en provincies;
- een neerwaartse bijstelling in verband met het inwerkingtreden van de Wet op de Veiligheidsregio's per oktober 2010;
- een opwaartse bijstelling i.v.m. voorlopige eindejaarscijfers van de Belastingdienst.

Waddenfonds

H WADDENFONDS: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	40,5
Technische mutaties Niet tot een ijklijn behorend	
Kasschuif waddenfonds	- 29,4
Onderuitputting 2010	- 28,0
Overheveling eindsaldo 2009	23,0
Diversen	0,2
	- 34,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 34,2
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	6,3
Totaal Internationale Samenwerking Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	6,3

H WADDENFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	33,9
Technische mutaties Niet tot een ijklijn behorend	
Leenconstructie waddenfonds	- 29,4
	- 29,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 29,4
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	4,5
Totaal Internationale Samenwerking Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	4,5

Kasschuif Waddenfonds/Leenconstructie Waddenfonds

Om de interne problematiek VROM te dekken in 2010 en 2011, is gebruik gemaakt van een kasschuif met het Waddenfonds. In 2010 is de toekenning van middelen aan het Waddenfonds verlaagd. Het Waddenfonds wordt hiervoor in de periode 2013–2015 gecompenseerd. Deze kasschuif komt overeen met de liquiditeitsbehoefte van het Waddenfonds.

Onderuitputting 2010

In 2010 is voor een totaalbedrag van 5,2 mln. aan voorschotverzoeken gehonoreerd. Omdat er in 2007 wel een storting in het Waddenfonds heeft plaatsgevonden, maar geen tender heeft plaatsgevonden en gehonoreerde projectvoorstellen over het algemeen een doorlooptijd hebben van enkele jaren, is het uitgavenbudget voor een belangrijk deel (circa 28 mln.) niet aangewend. Overeenkomstig de fondssystematiek wordt dit niet aangewende deel van het uitgavenbudget meegenomen naar latere jaren.

Overheveling eindsaldo 2009

In 2009 zijn subsidies toegekend voor diverse projecten (o.a. Noordelijke Elfstedenvaarroute, Bezoekerscentrum Nieuwe Stijl Schiermonnikoog, Verkweldering Bildtpolen, Ecologisch herstel en natuurvriendelijke inrichting Pieterbuursemaar). De uitvoering van deze projecten ligt achter op schema, omdat de vergunningverlening en beroepsprocedures meer tijd kosten dan verwacht. De gereserveerde middelen voor deze projecten zijn doorgeschoven van 2009 naar 2010. Gesubsidieerde projecten kunnen na toekenning, voorschotten aanvragen op grond van hun projectvoortgang in enig kalenderjaar.

Homogene Groep Internationale Samenwerking

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: UITGAVEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010	5 728,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 0,7
	- 0,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Apparaatsuitgaven	55,1
Armoedevermindering	110,8
Bescherming ambassades (naar defensie)	- 16,1
BNP aanpassing	121,8
Eindejaarsmarge HGIS	79,4
HGIS Joint Implementation	- 28,2
Humanitaire hulpverlening	25,5
Kasschuif ODA budget	50,0
Koersverschillen	28,0
Nominaal en onvoorzien	- 30,7
Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	- 108,3
Onderuitputting CDM	- 58,0
Participatie civil society	19,5
Reproductieve gezondheid	- 27,9
Schuldkwijtschelding	- 48,3
Technische aanpassing ODA-toerekening asiel	- 253,3
Uitdeling eindejaarsmarge non-ODA naar departementen	- 81,6
Voorziening crisisbeheersingsoperaties	44,4
Vrijval budget voorziening crisisbeheersingsoperaties	- 56,6
Diversen	- 56,3
	- 230,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 8,5
	- 8,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 240,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	5 487,9

**HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING:
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN**

	2010
Stand Miljoenennota 2010	133,3
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 1,0
	- 1,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diverse ontvangsten	15,1
Diversen	13,9
	29,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 8,5
	- 8,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	19,5
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	152,8

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is een aparte budgettaire constructie waarin de uitgaven aan Internationale Samenwerking van de verschillende departementen worden gebundeld. Het uitgavenniveau van de HGIS wordt aangepast voor macro-economische ontwikkelingen. Het ODA-deel van het HGIS budget is gekoppeld aan het Bruto Nationaal Product (BNP) en wordt gecorrigeerd voor veranderingen van het BNP. Het non-ODA deel van de HGIS wordt gecorrigeerd voor prijsveranderingen. Het merendeel van de HGIS-uitgaven wordt via de begroting van Buitenlandse Zaken verantwoord.

Apparaatsuitgaven

De opwaartse mutatie is een saldo van diverse verhogingen en verlagingen. De verlaging wordt voornamelijk veroorzaakt door aangepaste personeelskosten als gevolg van een lagere bezetting en lagere uitgaven voor huisvesting. De belangrijkste verhoging is het gevolg van koersverlies op betalingen in buitenlandse valuta. Binnen de administratie worden uitgaven in buitenlandse valuta tegen een vooraf vastgestelde koers geboekt. Deze koers wordt in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld.

Armoedevermindering

In overleg met betrokken organisaties is het betalingsritme voor multilaterale schuldverlichtingsinitiatieven gewijzigd. Verder is de structurele bijdrage aan IFAD (International Fund for Agricultural Development) verhoogd.

Bescherming ambassades (naar Defensie)

In verband met de investering van de persoonsbeveiliging op ambassades in hoog-risico landen aan de Koninklijke Marechaussee is budget overgeheveld naar Defensie.

BNP Aanpassing

Als gevolg van macro-economische ontwikkelingen is de omvang van de HGIS bijgesteld.

Eindejaarsmarge HGIS

De onderuitputting in 2009 is via de eindejaarsmarge doorgeschoven naar 2010. De onderuitputting HGIS bestond uit een overschrijding van circa 40 mln. op ODA en een onderschrijding van circa 120 mln. op non-ODA.

HGIS Joint Implementation

De uitfinanciering van de verschillende projecten is trager verlopen dan geraamd. Deze is afhankelijk van declaraties van derden en zal in latere jaren plaatsvinden.

Humanitaire hulpverlening

De mutatie wordt met name veroorzaakt door een aanpassing van het budget als gevolg van met de aardbeving in Haïti (12 mln.) en de watersnoodramp in Pakistan (7 mln.).

Kasschuif ODA budget

Ter dekking van budgettaire problematiek in 2010 is vanuit het ODA-budget 50 mln. van 2011 naar 2010 geschoven.

Koersverschillen

De mutatie wordt veroorzaakt door koersverlies op programma-uitgaven als gevolg van een hogere dollarkoers. Vanwege het grote aantal US Dollar-transacties binnen de ODA-uitgaven is een aanzienlijk deel van de tegenvaller ODA.

Nominaal en Onvoorzien

De verlaging op dit artikel betreft middelen die niet werden ingezet voor loon- en/of prijsbijstelling en onvoorzien.

Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden

De mutaties binnen dit subartikel zorgen per saldo voor lagere uitgaven. De bijdragen aan het ORET programma werden, vanwege een aantal ontwikkelingen in de ORET-projectenportefeuille en de mogelijkheid om restanten van programmavoorschotten uit eerdere jaren in te zetten, aanzienlijk verlaagd. De ramingen opgenomen in de begroting 2010 stammen af van ramingen opgesteld in 2008/2009. In totaal bedroeg het verschil in de uitgaven in 2010 ten opzichte van de ramingen uit 2008/2009 76 mln. Daarnaast is er in diverse partnerlanden waaronder Benin, Mali, Rwanda en Zambia sprake van vertraging in de uitvoering van lopende activiteiten op het gebied van ondernemingsklimaat of zijn de lokale omstandigheden nog niet optimaal voor de identificatie van geschikte projecten. Dit leidde tot een onderuitputting. Op het thema marktontwikkeling is minder uitgegeven dan begroot wegens een lagere liquiditeitsbehoefte van onder meer het Initiatief Duurzame Handel. Ten slotte zijn voor financiële sectorprogramma's en voor activiteiten op het gebied van kennis en vaardigheden de uitgaven verlaagd als gevolg van vertragingen en een neerwaartse bijstelling van de kasramingen.

Onderuitputting CDM

Bij het *Clean Development Mechanism (CDM)* is sprake van een onderuitputting van circa 58 mln. door met name vertragingen en uitvallende projecten.

Participatie civil society

Bij ontwerpbegroting 2011 werd uitgegaan van lagere uitgaven, met name voor MFS-I (Medefinancieringsstelsel). Deze lagere uitgaven zijn niet gerealiseerd, waardoor nu weer sprake is van een verhoging.

Reproductieve gezondheid

De uitgaven aan de landenprogramma's op het gebied van (reproductieve) gezondheid zijn meerjarig verlaagd. Daarnaast zijn in 2010 de uitgaven voor het centrale algemene gezondheidszorg programma verlaagd.

Schuldkwijtschelding

Op basis van de laatste inzichten is de raming voor schuldkwijtschelding in 2010 verhoogd met 48 mln. Omdat schuldkwijtschelding meetelt voor de ODA-prestatie van 0,8 procent BNP in 2010, is de ruimte voor overige uitgaven binnen het budget voor ontwikkelings samenwerking verlaagd.

Technische aanpassing ODA-toerekening asiel

Conform de geldende OESO/DAC-criteria voor Official Development Assistance (ODA) worden de kosten voor eerstejaarsopvang van asielzoekers in Nederland toegerekend aan het ODA-budget. De mutatie wordt veroorzaakt doordat met ingang van het begrotingsjaar 2010 de ODA-uitgaven aan eerstejaarsopvang asielzoekers niet langer verantwoord worden op de begroting van Buitenlandse Zaken. De belasting ten laste van de ODA-begroting van de kosten van de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit DAC-landen blijft bestaan; echter deze wordt begrotingstechnisch een toerekening in plaats van een uitgaven-post op de begroting van Buitenlandse Zaken. In plaats van de bestaande bijdrageconstructie vanuit de begroting van Buitenlandse Zaken wordt het ODA-deel van de asieluitgaven toegerekend aan het ODA-budget en verantwoord in de HGIS-nota en het HGIS jaarverslag. Deze wordt jaarlijks tegelijk met de departementale begrotingen en jaarverslagen aangeboden aan de Tweede Kamer.

Uitdeling eindejaarsmarge non-ODA naar departementen

Er wordt vanuit de HGIS verspreid over meerdere jaren eindejaarsmarge uitgedeeld aan de departementen. Dit gaat onder meer naar Defensie (36 mln. t.b.v. crisisbeheersing), VROM (17 mln. voor Clean Development Mechanism), EZ (23 mln., met name voor buitenlands economische betrekkingen) en Buitenlandse Zaken (38 mln.).

Voorziening crisisbeheersingsoperaties

De voorziening crisisbeheersingsoperaties is in het voorjaar van 2010 verhoogd ten behoeve van de Redeployment uit Afghanistan. Dit gebeurt deels door budget uit de voorziening van 2011 naar 2010 te schuiven.

Vrijval budget voorziening crisisbeheersingsoperaties

Op de voorziening crisisbeheersingsoperaties is onderuitputting ontstaan doordat de kosten van de Redeployment Afghanistan lager uitvielen dan verwacht. Dit hangt met name samen met het feit dat er minder materieel terug hoeft naar Nederland dan waar eerder rekening mee is gehouden. Hierdoor vielen de kosten voor personeel en transport in 2010 mee.

Prijsbijstelling/indexering Wet Studiefinanciering

PRIJSBIJSTELLING/INDEXERING WSF: UITGAVEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010	522,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Vrijval tranche 2010	- 303,7
Sociale zekerheid	
Diversen	- 3,9
Zorg	
Diversen	- 10,2
	- 317,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Nominale ontwikkeling	- 162,9
Diversen	- 0,7
Sociale zekerheid	
Diversen	- 17,1
Zorg	
Diversen	1,3
Niet tot een ijklijn behorend	
Vrijval tranche 2010	- 33,4
Diversen	8,5
	- 204,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 522,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	0,0

Prijsbijstelling

Op de Aanvullende Post Prijsbijstelling worden de middelen gereserveerd die worden gebruikt om de prijsgevoelige uitgaven op de diverse begrotingen te compenseren voor de prijsontwikkeling. Deze compensatie wordt jaarlijks van de Aanvullende Post overgeboekt naar de departementale begrotingen. In het voorjaar is besloten de prijsbijstelling tranche 2010 in het jaar 2010 niet uit te keren, maar in te zetten ter dekking van de budgettaire problematiek. De indexering van de prijsbijstelling wordt aangepast aan de macro-economische ontwikkeling.

Indexering WSF

Op de Aanvullende Post Indexering WSF wordt de prijsbijstelling over de uitgaven voor de studiefinanciering, WTOS en les gelden gereserveerd. Het betreft uitgaven die voor een deel relevant en voor een deel niet-relevant zijn voor het uitgavenkader. Gedurende het begrotingsjaar wordt de indexering van de uitgaven voor de studiefinanciering aangepast aan de macro-economische ontwikkelingen. In het voorjaar is besloten de prijsbijstelling tranche 2010 in het jaar 2010 niet uit te keren.

Arbeidsvoorwaarden

ARBEIDSVORWAARDEN: UITGAVEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	822,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Vrijval loonbijstelling 2010	- 552,9
Diversen	- 0,8
Sociale Zekerheid	
Vrijval loonbijstelling 2010	- 57,7
Zorg	
Diversen	- 10,4
	- 621,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Nominale ontwikkeling	- 165,0
Sociale Zekerheid	
Diversen	- 25,3
Zorg	
Diversen	- 9,6
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 1,0
	- 200,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 822,6
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	0,0

Vrijval loonbijstelling 2010

In 2010 is er geen loonbijstelling overgemaakt naar de departementale begrotingen. Het gereserveerde bedrag voor loonbijstelling 2010 is hierdoor vrijgevallen.

Nominale ontwikkeling

Als gevolg van nieuwe inzichten op basis van ramingen van het CPB over de ontwikkeling van de lonen en de sociale werkgeverslasten is de uitgavenraming voor de loonbijstelling bijgesteld.

Koppeling uitkeringen

KOPPELING UITKERINGEN: UITGAVEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	128,1
Mee- en tegenvallers	
Sociale zekerheid	
Nominale ontwikkeling	- 105,3
Diversen	0,0
	- 105,3
Technische mutaties	
Sociale zekerheid	
Diversen	- 22,9
	- 22,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 128,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	0,0

KOPPELING UITKERINGEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	8,4
Mee- en tegenvallers	
Sociale zekerheid	
Diversen	- 8,0
	- 8,0
Technische mutaties	
Sociale zekerheid	
Diversen	- 0,4
	- 0,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 8,4
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	0,0

Nominale ontwikkeling (Mee- en tegenvallers)

Deze mutatie bestaat voornamelijk uit overboekingen waarmee de begrotingsgefinancierde uitkeringen op de begroting van SZW op prijspeil 2010 zijn gebracht.

Nominale ontwikkeling (Technische mutaties)

Als gevolg van nieuwe ramingen van het CPB is de nominale ontwikkeling van diverse uitkeringen lager ingeschat dan eerder was geraamd ten tijde van Miljoenennota 2010.

Aanvullende Post Algemeen

ALGEMEEN: UITGAVEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	453,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diverse vrijval	- 30,4
Doorschuif enveloppenmiddelen	- 89,3
Invulling in=uit-taakstelling	342,3
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 291,4
Schuldsanering Antillen	- 835,0
Sociaal flankerend beleid	- 28,6
Vernieuwing Rijksdienst	- 37,8
Diversen	- 6,6
Sociale zekerheid	
Invulling in=uit-taakstelling	54,2
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 54,2
Diversen	- 6,9
Zorg	
Diversen	- 8,0
	- 991,7
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Invulling in=uit-taakstelling	1 098,1
Ramingstechnische veronderstelling in=uit	- 550,0
Diversen	- 9,8
	538,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	- 453,4
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	0,0

Diverse vrijval

Op de Aanvullende Post worden middelen per definitie tijdelijk «geparkeerd». Het gaat hierbij om middelen waarvan op het moment van reserveren nog niet kan worden aangegeven op welke begroting(en) zij uiteindelijk worden verantwoord, of waarvan de exacte omvang nog niet bekend is. Deze middelen zijn gedurende het jaar vrijgevallen ten gunste van het generale beeld. Een gedeelte van deze middelen zal in latere jaren tot besteding komen.

Doorschuif enveloppenmiddelen

De tranche 2010 van de Coalitieakkoord (Balkenende IV) enveloppen die nog op de Aanvullende Post stonden gereserveerd, zijn met een jaar vertraging uitgekeerd.

Invulling in=uit-taakstelling + Ramingstechnische veronderstelling in=uit
Bij Voorjaarsnota 2010 is de eindejaarsmarge uitgekeerd aan de departementale begrotingen. Als tegenhanger hiervan is de ramingstechnische veronderstelling in=uit op de Aanvullende Post verwerkt. Daarnaast stond er reeds een in=uit taakstelling voor de HGIS middelen (50,9 mln.) op de Aanvullende Post. Bij Najaarsnota 2010 is de gehele in=uit-taakstelling ingevuld.

Schuldsanering Antillen

Door kabinet Balkenende III is een start gemaakt met een traject dat moet leiden tot herziening van de staatkundige verhoudingen binnen het Koninkrijk, verbetering van het financiële beheer en oplossing van de schuldenproblematiek. Daarvoor was op aanvullende post een reservering opgenomen voor de schulden van de Antillen te saneren. In het begin van 2010 zijn hiervoor nog middelen naar de begroting van Koninkrijksrelaties overgeheveld (302,9 mln.) en met het oog op de transitie op 10 oktober 2010 is de schuldsanering Antillen afgerond en landt het restant in de Nederlandse staatschuld. Het effect op de Nederlandse schuld van de verwerking van de schuldsanering van de Antillen is minimaal. De hoogte van de vrijval op de Aanvullende Post (532,1 mln.).

Sociaal flankerend beleid

Voor de vernieuwing van de Rijksdienst zijn in het Coalitieakkoord Balkenende IV voor de periode 2007–2011 middelen ten behoeve van Sociaal Flankerend Beleid gereserveerd. Het restant van deze middelen is in 2010 overgeheveld naar de departementale begrotingen.

Vernieuwing Rijksdienst

Voor de vernieuwing van de Rijksdienst zijn in het Coalitieakkoord Balkenende IV voor de periode 2007–2011 investeringsmiddelen gereserveerd. Deze incidentele middelen waren bedoeld voor de benodigde investeringen (bijvoorbeeld in ICT) die bijdragen aan het realiseren van de taakstelling. De resterende investeringsmiddelen zijn in 2010 overgeheveld naar de departementale begrotingen.

Invulling in=uit-taakstelling + Ramingtechnische veronderstelling in=uit (Sociale Zekerheid)

Dit betreft de verwerking van in=uit-taakstelling alsmede de afboeking van de taakstelling op de sociale zekerheid middelen.

Invulling in=uit-taakstelling + Ramingtechnische veronderstelling in=uit (Niet tot een ijklijn behorend)

Dit betreft de verwerking van in=uit-taakstelling alsmede de afboeking van de taakstelling op de niet-kaderrelevante middelen. Er stond reeds een in=uit taakstelling uit hoofde van het Aanvullende Beleidsakkoord (548,1 mln.) op de Aanvullende Post.

Consolidatie

CONSOLIDATIE: UITGAVEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	- 9 894,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Afboeken consolidatie	1 107,1
	1 107,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	1 107,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	- 8 787,0
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	- 8 787,0

CONSOLIDATIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2010
Stand Miljoenennota 2010 (excl. IS & Stim. Pakket)	- 9 894,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Afboeken consolidatie	1 107,1
	1 107,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2010	1 107,1
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010 (subtotaal)	- 8 787,0
Totaal Internationale Samenwerking	
Totaal Stimuleringspakket	
Stand Financieel Jaarverslag van het Rijk 2010	- 8 787,0

De post Consolidatie wordt gebruikt voor het corrigeren van de Rijksbegroting voor dubbeltellingen die ontstaan door het «bruto-boeken» van bijdragen. Het «bruto-boeken» houdt in dat zowel het departement dat bijdraagt, als het departement dat ontvangt de uitgaven op zijn begroting opneemt. Het ontvangende departement raamt daarnaast de te ontvangen bijdragen ook aan de ontvangstenkant van de begroting. Hierdoor wordt het rekenkundig niveau van de totale rijksuitgaven en de rijksontvangsten hoger dan het feitelijk niveau. Door de post Consolidatie wordt hiervoor gecorrigeerd. De hoogte van de post wordt in belangrijke mate bepaald door de bijdragen via de begrotingen van Verkeer en Waterstaat en het FES aan het Infrastructuurfonds.

Bijlage 6: Staatsbalans 2010 en toelichting op de afzonderlijke balansposten

1.1. Inleiding Staatsbalans

De bijlage Staatsbalans omvat de balans van de Staat der Nederlanden ultimo 2010 die is afgezet tegen de balans ultimo 2009, zoals gepubliceerd in het Financieel Jaarverslag van het Rijk (FJR) 2009.

Met de Staatsbalans kan inzicht worden verkregen in:

- omvang en samenstelling van het vermogen van de Staat;
- de wijzigingen in de vermogensbestanddelen in het afgelopen jaar;
- de oorzaken van deze wijzigingen.

Als waarderingsstelsel wordt het Europees Stelsel van nationale en regionale rekeningen gebruikt (ESR 1995), dat op grond van Europese vereisten ook wordt gebruikt voor de vaststelling van EMU-saldo en EMU-schuld. De staatsbalans beperkt zich tot de bezittingen, vorderingen en schulden van het Rijk. De staatsbalans is geen instrument waarmee informatie over toekomstige ontwikkelingen van de overheidsfinanciën kan worden gegeven. Voor analyses over de houdbaarheid van de overheidsfinanciën ligt de focus op de toekomstige ontwikkeling van overheidsfinanciën. Dat betekent dat een inschatting nodig is van toekomstige uitgaven- en inkomstenstromen, gegeven de huidige budgettaire positie. Dit zijn geen balansgrootheden. Houdbaarheid wordt vervolgens geanalyseerd aan de hand van een houdbaar schuldniveau op lange termijn. Het CPB gebruikt daarbij de methode van generational accounting.

De afgelopen jaren zijn de toelichtingen in de staatsbalans sterk uitgebreid. Ook in voorliggende staatsbalans is extra aandacht aan de toelichtingen besteed. Tijdens het Verantwoordingsdebat 2010 is via de motie-Van Geel aandacht gevraagd voor de Staatsbalans. Tijdens dat debat is onder andere stilgestaan bij de interventies van de Staat in de financiële sector. Ook dit jaar zal daarom bij deze interventies, waar zij terugkomen in de staatsbalans, een uitgebreidere toelichting dan bij andere posten worden opgenomen.

1.2. Staatsbalans per 31 december 2010

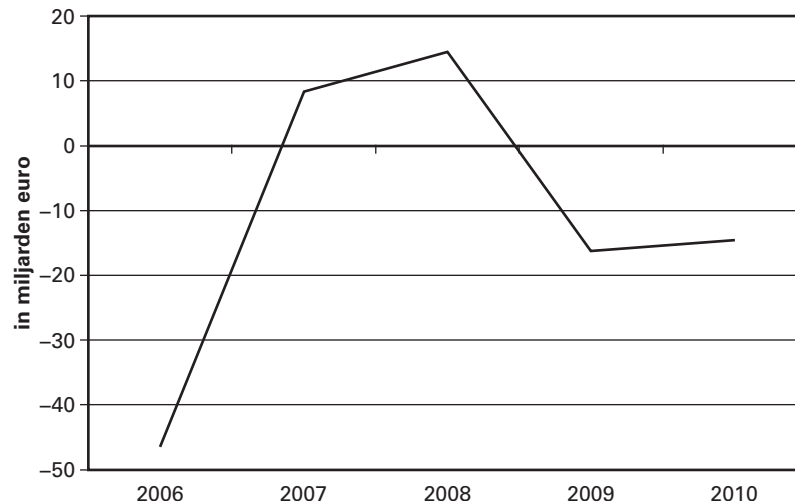
De ontwikkeling van het staatsvermogen

Het staatsvermogen is toegenomen van 18,5 miljard euro negatief in 2009 tot 14,5 miljard euro negatief in 2010. Hoewel in 2010 de staatschuld verder is toegenomen tot 62,7 procent bbp, laat de ontwikkeling van het staatsvermogen een lichte stijging zien. Ten opzichte van 2009 is het totaal van niet-financiële activa fors gestegen, de totale vorderingen zijn licht gestegen en de totale schulden zijn sterk toegenomen (ca. 24 miljard euro)

De grootste mutaties betreffen de volgende posten. De winstrechten minerale reserves zijn gestegen als gevolg van herwaarderingen. De waarde van de aandelen, securities en overige deelnemingen zijn gestegen als gevolg van volumeveranderingen, mutaties in de reserves en

mutaties in het eigen vermogen. Ook de waarde van de staatsobligaties is sterk gestegen (34 miljard euro) als gevolg van volumemutaties (28,6 miljard euro) en prijsmutaties (5,8 miljard euro). Voor een uitgebreidere toelichting op de afzonderlijke balansposten wordt verwezen naar hoofdstuk 2 van deze staatsbalans.

Figuur 1. Ontwikkeling staatsvermogen

In Tabel 1 is de ontwikkeling van het vermogen van de Staat weergegeven, uitgesplitst naar de drie verklarende factoren: de mutatie van het EMU-saldo, de mutatie als gevolg van herwaardering van balansposten en de mutatie in netto financiële transacties.

Tabel 1 ontwikkeling staatsvermogen

(in miljarden euro)

1. Staatsvermogen ultimo 2009	- 18,5
2. Mutatie door EMU-saldo Rijk	- 23,1
3. Mutatie door herwaarderingen	26,6
- waarvan minerale reserves	26,8
- waarvan reserves deelnemingen	3,3
- waarvan staatsobligaties	- 5,8
- waarvan niet-financiële vaste activa	2,3
4. Mutatie door netto financiële transacties en overig	0,5
5. Staatsvermogen ultimo 2010 (5= 1+2+3+4)	- 14,5

Deze posten kunnen als volgt worden toegelicht.

Het EMU-saldo van de overheid in 2010 bedroeg - 5,4 procent bbp, circa 32 miljard euro negatief. Het rijksdeel van het EMU-saldo liet over 2010 een negatief saldo van bijna 23,1 miljard euro zien.

De mutatie van de herwaarderingen met circa 26,6 miljard euro betreft het saldo van vier posten, te weten: de minerale reserves, reserves van deelnemingen, staatsobligaties en niet-financiële vaste activa. De

herwaardering van de minerale reserves is de resultante van hogere olieprijsen en hogere dollarkoers en is inclusief nieuwe zout, gas- en olievelden. De toename van de reserves circa 3,3 miljard euro is geconcentreerd bij De Nederlandsche Bank (met 2,6 miljard euro). De herwaardering van de staatsobligaties bedraagt bijna 5,8 miljard euro negatief. De mutatie van de netto financiële transacties en overig bedraagt 0,5 miljard euro. Dit is de resultante van diverse posten.

Samenstelling van het staatsvermogen

Tabel 2 Overzicht van activa en passiva (in miljoenen euro)		
	2009	2010
A Niet-financiële activa:	164 904	190 676
A1 Winstrechten minerale reserves	86 600	108 900
A2 Overige niet-financiële activa	78 304	81 776
B Vorderingen	167 494	169 583
B1 Chartaal geld en deposito's	389	340
B2 Langlopende effecten	16 076	13 540
B3 Financiële derivaten	- 216	2 038
B4 Verstrekte kortlopende leningen	19 055	16 076
B5 Verstrekte langlopende leningen	29 029	28 259
B6 Aandelen en overige deelnemingen	67 310	72 804
B7 Handelskredieten en transitorische posten	35 851	36 526
C Schulden	350 940	374 765
C1 Chartaal geld en deposito's	1 404	468
C2 Kort lopende waardepapieren	57 565	53 228
C3 Staatsobligaties	223 435	257 812
C4 Kortlopende leningen	20 071	20 294
C5 Langlopende leningen	27 179	22 603
C6 Handelskredieten en transitorische posten	21 287	20 360
D Staatsvermogen (A+B-C)	- 18 544	- 14 507

De afzonderlijke balansposten worden toegelicht in hoofdstuk 2 van de staatsbalans. Meer in het algemeen springt de aanzienlijke afname van de verstrekte kortlopende leningen en kortlopende waardepapieren in het oog. De Garantierегeling voor bancaire leningen van 200 miljard euro is niet geactiveerd op de balans. Garanties hebben het karakter van een contingent liability (voorwaardelijke verplichting) en mogen volgens ESR 95 regelgeving als zodanig niet geactiveerd worden op de balans. In bijlage 6 van het Financieel Jaarverslag van het Rijk is een overzicht van alle garantierегelingen opgenomen.

Segmentering van het vermogen

Onder segmentering van het staatsvermogen wordt verstaan in hoeverre het vermogen van de staat als het ware al een specifieke bestemming heeft gekregen in de vorm van positieve saldi van de fondsen van de rijksbegroting, zoals het Infrastructuurfonds, het Waddenfonds en het Diergezondheidsfonds. Positieve saldi van begrotingsfondsen kunnen beschouwd worden als een soort van geoormerkt staatsvermogen. Bij een negatief staatsvermogen, zoals in 2010 het geval is, geeft segmentering inzicht hoeveel negatief het niet-vastliggende staatsvermogen bedraagt. Ultimo 2010 bedroeg het saldo van de begrotingsfondsen 450 miljoen euro positief. Tabel 3 bevat een overzicht van de opbouw van dit saldo.

Gegeven het negatief vermogen ultimo 2010 van 14,5 miljard euro, bedraagt het niet-vastliggend staatsvermogen 15 miljard euro negatief.

Tabel 3. Saldi van begrotingsfondsen van de rijksbegroting per 31 december 2010 per fonds (in miljoenen euro)

Naam Fonds	Saldo
Infrastructuurfonds	355
Fonds Economische Structuurversterking	0
Waddenfonds	81
BTW-Compensatiefonds	0
Gemeentefonds	0
Provinciefonds	0
Diergezondheidsfonds	14
Subtotaal	450
	45 511
Totaal ultimo 2010	45 961

De ontvangsten van de begrotingsfondsen met het vermogen nul worden ieder jaar gelijk gesteld aan de uitgaven van deze begrotingsfondsen. Het vastliggen van vermogen in begrotingsfondsen blijkt met een omvang van bijna 0,5 miljard euro beperkt van omvang te zijn. Daarbij is het saldo van het AOW-spaarfonds niet meegeteld, gezien het afwijkende karakter van dit saldo. Het AOW spaarfonds is het enige fonds waar alleen ontvangsten op worden geboekt en waar verder geen uitgavenmutaties in plaatsvinden.

1.3. Opstelling Staatsbalans volgens ESR 1995

De Staatsbalans wordt opgesteld volgens het Europees Stelsel van nationale en regionale rekeningen in de Gemeenschap (ESR 1995). Aangezien de Staatsbalans is gebaseerd op het ESR 1995 kunnen de waarderings- en afbakeningsvraagstukken worden opgelost volgens een internationaal aanvaarde methodologie. De consolidatiekring is beperkt tot de Staat der Nederlanden. De omschrijving van de overheid is in het ESR 1995 ruimer dan de rechtspersoon van de Staat der Nederlanden; ofwel de gemeenten, provincies en overige decentrale overheden blijven buiten beschouwing. In het ESR 1995 is een economische invalshoek gekozen.

Wat betreft de waarderingsgrondslag is in het ESR 1995 gekozen voor een waardering op basis van de marktwaarde in plaats van een waardering op basis van de nominale of historische waarde en voor lineaire afschrijvingen. Waar geen marktwaarde voorhanden is wordt deze geraamd. In voorkomende gevallen wordt dit toegelicht bij de betreffende balanspost.

Consolidatiekring

De financiële gegevens van de Centrale administratie van 's Rijks schatkist (CAR) en van de ministeries, de begrotingsfondsen en de batenlastendiensten zijn integraal geconsolideerd. De interne schuldverhoudingen zijn in de consolidatie geëlimineerd.

Toelichtingen in internetbijlage

In de gedrukte versie van het FJR is van de bijlage Staatsbalans uitsluitend het algemene deel opgenomen (paragrafen 1.1 tot en met 1.3). Het volledige document, inclusief de toelichting op de afzonderlijke balansposten, is opgenomen als internetbijlage bij het FJR.

2. Toelichting op de afzonderlijke balansposten

Zoals aangegeven is het Staatsvermogen in 2010 toegenomen van 18,5 miljard euro negatief naar 14,5 miljard euro negatief. De belangrijkste mutaties in de verschillende balansposten worden hierna afzonderlijk toelicht, onderverdeeld naar niet-financiële activa, vorderingen en schulden.

A Niet-financiële activa

A1 Winstrechten minerale reserves

Conform het ESR 1995 is de netto contante waarde berekend van de toekomstige winstrechten van de Staat, samenhangend met de gas-, olie- en zoutwinning. De waarde ervan bedraagt ultimo 2010 109 miljard euro. Ten opzichte van 2009 zijn de toekomstige winstrechten samenhangende met de gas-, olie en zoutwinning met 22 miljard euro toegenomen. Deze toename van de winstrechten van minerale reserves wordt in het onderstaande overzicht uitgesplitst. Voor de berekening van het aardgas wordt uitgegaan van een verwacht productievolume voor de komende 25 jaar (plan gasafzet loopt niet verder dan 25 jaar). In de berekening zijn de aardgasbaten exclusief vennootschapsbelasting verwerkt. Dit is in lijn met ESR 1995 om geen toekomstige belastinginkomsten op de staatsbalans te activeren. Voor de periode 2011–2016 zijn de nominale ramingen volgens de meerjarencijfers contant gemaakt tegen de lange rente op staatsobligaties. Voor de jaren 2017 en verder zijn de gasbaten contant gemaakt tegen een reële disconteringsvoet van 4%.

Tabel A1.1 Mutatie in de winstrechten uit minerale reserves in 2010

in miljoenen euro

stand ultimo 2009	86 600
Volumemutatie	
a) aardgas verkocht 2010	- 7 658
b) nieuwe velden winbaar geworden	3 200
Prijsmutatie	
c) herwaardering aardgas	26 758
winstrechten 2010	108 900

Toelichting bij de bovenstaande cijfers:

De toename van de winstrechten uit minerale reserves komt vooral door een hogere prijsraming ultimo 2010. Onder «nieuwe velden winbaar geworden» is ook een hogere productie uit het Groningenveld in 2010 en 2011 dan eerder geraamd meegerekend.

Prijsontwikkeling van de minerale reserves

Aan de raming van de minerale reserves ultimo 2010 liggen veronderstellingen voor een hogere olieprijs en lagere dollarkoers ten grondslag. De veronderstellingen voor 2011 en 2012 zijn ontleend aan het Centraal Economisch Plan (CEP) 2011 en die voor 2013 – 2015 aan de middellange termijnverkenning (MLT) van het Centraal Planbureau. De jaren daarna zijn eenvoudige extrapolaties van het jaar 2015. De olieprijzen gelden voor Brentolie, in dollars per vat. De onderstaande tabel laat deze veronderstellingen zien.

Tabel A1.2 Prijsveronderstellingen raming minerale reserves

Prijsveronderstellingen raming minerale reserves	Staatsbalans 2009	Staatsbalans 2010
Dollarkoers voor 2010	1,49	1,33
Dollarkoers voor 2011	1,45	1,34
Dollarkoers voor 2012	1,45	1,34
Dollarkoers voor 2013	1,45	1,30
Dollarkoers voor 2014	1,45	1,33
Dollarkoers voor 2015–2035	1,45	1,35
Olieprijs voor 2010	77	79,5
Olieprijs voor 2011	65	97,3
Olieprijs voor 2012	65	97,3
Olieprijs voor 2013	65	78,0
Olieprijs voor 2014	65	79,5
Olieprijs voor 2011–2033	65	81,0

Volume mutatie minerale reserves

Ultimo 2010 bedroeg het volume van de aardgasvoorraad 54 miljard kubieke meter lager dan ultimo 2009. Deze afname is de resultante van twee tegenovergestelde bewegingen. Aan de ene kant nam de voorraad af met het gasverbruik in 2010. Aan de andere kant nam de voorraad toe door toename van de winbare velden. In de post «Toename winbare voorraad» is ook de verandering van de verwachte productie uit het Groningenveld in de periode 2010–2034 opgenomen. De onderstaande tabel laat de volumeontwikkeling zien.

Tabel A1.3. Ontwikkeling gasvolume 2010

	x miljarden kubieke meter
1) Staatsbalans ultimo 2009	1 111
2) Verbruik 2010	84
3) Toename winbare voorraad	30
4) Staatsbalans ultimo 2010 (4=1-2+3)	1 057

A2 Overige niet-financiële activa

De rijkseigendommen zijn van zeer uiteenlopende aard. Het gaat bijvoorbeeld om:

- goederen van culturele aard, dit zijn kunstwerken in de musea. Opgemerkt zij dat in Rijksmusea ook veel kunst hangt dat eigendom is van derde partijen en derhalve buiten de consolidatiekring van de

- staatsbalans valt. Zo is de Nachtwacht in het Rijksmuseum eigendom van de gemeente Amsterdam;
- gebouwen in bezit van de Staat. Deze gebouwen zijn te splitsen in:
    - gebouwen in het buitenland, dit zijn de ambassades en ambtswoningen die in bezit zijn van de Staat;
    - gebouwen die de Rijksgebouwendienst (RGD) in eigendom heeft waaronder burgerlijke rijksgebouwen. Dit zijn bijvoorbeeld de kantoorpanden van de ministeries die in rijkseigendom zijn;
    - militaire gebouwen.
  - militaire terreinen;
  - landbouwgronden in eigendom van de Staat. Deze landbouwgronden zijn in bezit bij Rijksvastgoed en ontwikkelingsbedrijf (voorheen Domeinen), bij Bureau Beheer Landbouwgronden en Staatsbosbeheer.
  - kanalen, rivierwerken, zee- en oeververbindingen, waterwegen, de Afsluitdijk, primaire waterkeringen en de Hogesnelheidslijn-Zuid;
  - diverse vaartuigen, computers, inventaris, installaties, software (ook de roerende zaken van de baten-lastendiensten zijn hierin opgenomen).

De algemene principes van de waarderingsgrondslagen van niet-financiële activa zijn als volgt:

De grondslag voor de bepaling van de afschrijving is voor iedere groep van activa de geschatte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een restwaarde. De vaststelling van de gebruiksduur en de bepaling van de (rest)waarde geschieden steeds in overeenstemming met CBS-regels in overleg met deskundigen van de ministeries, waaronder deze activa ressorteren.

Op de uitgaven voor de verharding van wegen wordt in het jaar van investering 50% afgeschreven. Op gebouwen en waterbouwkundige werken bedragen de afschrijvingen 1% per jaar, waarbij rekening wordt gehouden met een geschatte residuwaarde. Op gronden wordt niet afgeschreven.

De goederen zijn conform ESR 1995 gewaardeerd tegen marktprijzen. In het merendeel van de gevallen is voor de benadering hiervan uitgegaan van de historische kostprijs. Deze worden door middel van indexcijfers herleid tot de vervangingswaarde. In sommige gevallen wordt om doelmatigheidsredenen een globale methode gehanteerd (kantoorinventarissen, bibliotheken, automatiseringsmiddelen, telefooncentrales, gereedschappen, e.d.).

Tabel A2.1 Mutatie in de overige niet-financiële activa in 2010

(in miljoenen euro)	
stand ultimo 2009	78 304
aankopen niet- financiële activa 2010	3 282
verkopen niet- financiële activa 2010	- 287
afschrijvingen niet- financiële activa 2010	- 1 934
herwaardering niet- financiële activa 2010	2 410
stand ultimo 2010	81 776

De samenstelling van het bedrag 81,8 miljard euro en de mutaties van de materiële activa zijn meer specifiek in tabel A2.2. weergegeven.

Tabel A2.2. Mutatie van de materiële activa naar belangrijkste gebruikers in 2010 (in miljoenen euro)

	waarde per 31-12-2009	Investerings – verkopen in 2010	Afschrijvingen in 2010	herwaar dering in 2010	Waarde per 31-12-2010
Ministerie van Defensie	3 012	328	472	39	2 907
Ministerie van Infrastructuur en Milieu	58 472	1 968	741	1 579	61 278
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	1 625	– 209	0	21	1 437
Ministerie van Buitenlandse Zaken	517	10	52	10	486
Baten-lastendiensten	14 138	889	656	754	15 124
– waarvan burgerlijke rijksgebouwen	11 142	571	327	759	12 145
– waarvan rijksvastgoed en ontwik.bedr.	1 384	– 31	0	– 26	1 327
– waarvan diverse baten lasten diensten	1 612	348	329	21	1 653
Diversen	540	9	13	7	543
Totaal	78 304	2 995	1 934	2 410	81 776

Het bedrag 81,8 miljard euro per 31 december 2010 kan als volgt worden onderverdeeld naar onroerende en roerende goederen:

Tabel A2.3. Samenstelling van de materiële activa per 31 december 2010 (in miljoenen euro)

Onroerende goederen		79 986
– Ministerie van Infrastructuur en Milieu	61 255	
– Burgerlijke rijksgebouwen	12 145	
– Ministerie van Defensie	2 814	
– Rijksvastgoed en Ontwikkelingsbedrijf	1 327	
– Landbouwgronden	1 437	
– Gebouwen buitenland	473	
– Baten-lastendiensten	536	
Roerende goederen		1 790
– Goederen van culturele aard	324	
– Baten-lastendiensten	1 117	
– Overige	348	
Totaal		81 776

B Vorderingen

B1 Chartaal geld en deposito's

Tabel B1.1 Samenstelling van de balansbedragen Chartaal geld en deposito's

(in miljoenen euro)	2009	2010
De Nederlandsche Bank N.V.	26	6
Overige saldi	55	334
Deposito U/G	0	0
Buy/Sellback transacties	308	0
Totaal	389	340

Toelichting op de post chartaal geld en deposito's

De chartale en girale betaalmiddelen bestaan uit de saldi van De Nederlandsche Bank N.V. en de andere banken, zoals ABN AMRO, Rabobank, ING bank etc, waar bij het Ministerie van Financiën op 31 december 2010 een saldo op de rekeningen staat. Verder worden er door het Agentschap van het ministerie van Financiën ook deposito's zoals deposito's u/g en buy/sellback transacties afgesloten op de geldmarkt.

Toelichting op de post mutatie chartaal geld en deposito's.

De post overige saldi is in 2010 afgenomen met 50 miljoen euro. Deze afname wordt veroorzaakt door de afname van de buy/sellback transacties per 31 december 2010.

De stand van de buy/sellback transacties was in eind 2009 0,3 miljard euro. De stand per ultimo 2010 is nihil.

Een buy en sellback transactie is een contante aankoop van een hoeveelheid stukken in combinatie met een gelijktijdig afgesloten termijnverkoop van dezelfde stukken (bijvoorbeeld staatsobligaties of DTC's). In de tussenliggende periode wordt de facto een bedrag in de geldmarkt uitgezet, waarover een rentevergoeding wordt ontvangen. De tijdelijk uitgezette gelden (deposito U/G) zijn in 2010 evenals 2009 nihil. Dit zijn leningen voor zeer korte termijn (1 dag tot enkele weken). De deposito's worden gebruikt voor de dekking van de dagelijkse tekorten van de schatkist. Banken, overheden en grote bedrijven verstrekken elkaar deze deposito's. De tarieven voor het in- en uitlenen van geld komen op de geldmarkt tot stand via contacten per telefoon en via elektronische systemen. Ter beperking van het kredietrisico bij deposito's wordt alleen aan kredietwaardige partijen geld uitgeleend en is het uitgeleende bedrag per partij beperkt tot een maximum dat afhankelijk is van de kredietwaardigheid van de desbetreffende partij.

Tabel B1.2 Mutatie in chartaal geld en deposito's in 2010

(in miljoenen euro)

stand ultimo 2009	389
verkopen Buy/Sellbackgelden 2010	- 308
toename kasgelden 2010	259
stand ultimo 2010	340

In tabel B1.2 zijn de hierboven toegelichte mutaties uitgesplitst in verkopen Buy/sellbackgelden (ca 0,3 miljard euro) en toename van kasgelden 2010 (0,3 miljard euro).

B2 Langlopende effecten

De post langlopende effecten m.u.v. aandelen (exclusief financiële derivaten) omvat alle transacties in effecten m.u.v. aandelen met een lange oorspronkelijke looptijd. Dit zijn effecten m.u.v. aandelen die de houder het onvoorwaardelijke recht geven op een vast of contractueel vastgelegd variabel inkomen in geld in de vorm van couponbetalingen (rente) en/of een afgesproken vast bedrag op een bepaalde datum of bepaalde data, dan wel vanaf een datum die bij de emissie is vastgelegd.

Tabel B2.1 Samenstelling van de balansbedragen langlopende effecten

(in miljoenen euro)	2009	2010
– Alt-A Hypotheken portefeuille ING	15 546	12 761
– Mandatory convertible notes ABN AMRO (MCN)	530	0
– Leningen lopende inschrijving Curaçao	0	658
– Leningen lopende inschrijving Sint Maarten	0	121
Totaal	16 076	13 540

In 2009 is met ING een Illiquid Assets Back-up Facility (IABF) overeengekomen. Als gevolg daarvan is de Nederlandse Staat economisch eigenaar geworden van 80% van de Alt-A portefeuille van ING. Deze post is opgenomen onder B2 lang lopende effecten. De opbouw van de balanswaarde per 31 december 2010 kan als volgt worden toegelicht¹:

Tabel B2.2 Opbouw balanswaarde IABF 2010

(in miljoenen euro)	
Portefeuille (nominaal)	16 085
–/– Buffer in de IABF transactie (na verwerking resultaat 2010)	3 324
Balanswaarde Alt-A portefeuille (IABF)	12 761

Tegenover deze portefeuille staat een verplichting van de Staat aan ING, die ultimo 2010 12,8 miljard euro bedroeg. Dit bedrag is opgenomen onder C5, langlopende leningen.

Daarnaast is er voor de IABF sprake van nog te ontvangen en nog te betalen bedragen, deze posten zijn opgenomen onder B7.a en C6.a.

De mandatory convertible notes zijn in 2010 t.b.v. ABN AMRO bij separatie geconverteerd in aandelenkapitaal en zijn opgenomen onder B6, aandelen en overige deelnemingen.

De Nederlandse Staat heeft in oktober 2010 voor 0,8 miljard aan leningen (het betreft obligatieleningen) verstrekt aan Curaçao en Sint Maarten. Deze komen voort uit de verplichting die Nederland op grond van de Rijkswet Financieel toezicht heeft, om tegen het actuele rendement op staatsleningen in te schrijven op geldleningen die de nieuwe landen Curaçao en Sint Maarten aantrekken (op 10 oktober 2010 is het land Nederlandse Antillen opgehouden te bestaan).

¹ Een uitgebreide toelichting is gegeven in kamerstuk 2009–2010 31 371 nr 327 Tweede Kamer

Tabel B2.3 Mutatie langlopende effecten 2010

(in miljoenen euro)

stand ultimo 2009	16 076
afname lang lopende effecten 2010	- 3 315
toename leningen lopende inschrijving Curaçao en Sint Maarten	779
stand ultimo 2010	13 540

B3 Financiële Derivaten

Vanaf 2007 worden de financiële derivaten in de staatsbalans opgenomen. Financiële derivaten zijn beleggingsinstrumenten die hun waarde ontleen aan een ander goed. De voornaamste financiële derivaten die de Staat in bezit heeft, zijn renteswaps. Renteswaps worden ingezet voor risicomanagement. Een renteswap is een overeenkomst tussen twee partijen waarmee gedurende de looptijd een vaste rente wordt geruild tegen een variabele rente. Daar alleen de rentedelen worden geruild, vindt er op het moment van afsluiten geen kasstroom plaats.

Tabel B3. Mutatie Financiële derivaten in 2010

(in miljoenen euro)

stand ultimo 2009	- 216
mutatie Financiële derivaten 2010	2 254
stand ultimo 2010	2 038

Toelichting op de post mutatie financiële derivaten

Het bedrag van de per balansdatum 31 december 2010 uitstaande vordering uit hoofde van Financiële derivaten bedraagt 2,3 miljard euro. De renteswaps hebben per ultimo 2010 een positieve marktwaarde voor de Staat. De marktwaarde van een swap is de contante waarde van de toekomstige rentebetalingen en renteontvangsten.

B4 Verstrekte kortlopende leningen

Verstrekte kortlopende leningen omvatten alle verstrekte kredieten waarvan de oorspronkelijke looptijd maximaal één jaar, en in uitzonderlijke gevallen maximaal twee jaar bedraagt.

Tabel B4.1 Samenstelling balansbedragen kortlopende leningen in 2010

(in miljoenen euro)

	2009	2010
College voor Zorgverzekeringen	13 635	10 419
Uitvoering Werknemersverzekering	1 735	2 299
Diverse leningen en rc RWTS	3 685	3 358
Totaal	19 055	16 076

Toelichting op de post kortlopende leningen

De kortlopende leningen betreffen alle debetsaldi van de rekening-courant en de verstrekte leningen aan de Rechtspersonen met een Wettelijke Taak (RWT's) en Sociale Fondsen bij het ministerie van Financiën zoals geregeld in de Wet geïntegreerd middelenbeheer (Stb. 1997, nr. 908). Zie voor verdere uitleg bij C4.

B4.2 Mutatie van de verstrekte kortlopende leningen in 2010

(in miljoenen euro)

stand ultimo 2009	19 055
afname leningen en negatief rekening courantsaldo 2010	- 327
afname rekening courant saldo College voor Zorgverzekeringen 2010	- 3 216
toename rekening courant saldo Uitvoering Werknemersverzekering 2010	564
stand ultimo 2010	16 076

Toelichting op de post mutatie verstrekte kortlopende leningen

Deze post is ten opzichte van 2009 afgenomen met € 3 miljard. Deze mutatie afname wordt voornamelijk veroorzaakt door de afname van de negatieve rekening-courantstand van het College van Zorgverzekeringen.

B5 Verstrekte langlopende leningen

De verstrekte langlopende leningen worden onderverdeeld in diverse vorderingen en leningen aan Nederlandse ondernemingen in verband met deelnemingen. De verstrekte langlopende leningen omvatten alle verstrekte kredieten die niet het karakter dragen van deposito's en waarvan de oorspronkelijke looptijd gewoonlijk langer is dan één jaar.

Tabel B5.1 Samenstelling en mutatie Verstrekte langlopende leningen

(in miljoenen euro)	2009	2010
a. Diverse vorderingen		
– Studievoorschotten	15 375	16 924
– Lening aan Griekenland	0	1 248
– Lening ABP voor VUT fonds	500	430
– Voorschotten inzake landinrichtingprojecten	565	450
– Op derden te verhalen ruil- en herverkavelingskosten	383	376
– Vorderingen Dienst der Domeinen	694	558
– Vordering op ondernemingen aan wie risico-kapitaal verstrekt is voor de handel met ontwikkelingslanden	431	488
– Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden N.V. (inzake leningen aan diverse landen)	268	261
– Ontwikkelingskredieten aan industrie en handel	211	195
– NIO begrotingslening	0	200
– Depositogarantiestelsel (DGS)	0	93
– HSA beheer N.V.	0	89
– Vordering op de Nederlandse Antillen en Aruba met betrekking tot het leninggedeelte van de ontwikkelingshulp	88	28
– Vordering op de Internationale Ontwikkelingsassociatie terzake van de special action account	13	12
– Lening Railinfrabeheer	709	114
– Diverse vorderingen	1 830	2 095
Subtotaal	21 067	23 561
b. Leningen aan Nederlandse ondernemingen in verband met deelnemingen		
– Fortis Bank Nederland	7 825	4 575
– Internationale Nederlanden Groep N.V.	118	59
– Kliq B.V.	0	45
– Centrale Organisatie voor Radioactief Afval N.V.	18	18
– NIB Capital Bank N.V.	1	1
Subtotaal	7 962	4 698
Totaal generaal	29 029	28 259

a. Toelichting op de post diverse vorderingen

Het totaal van de verstrekte langlopende leningen is in 2010 met 0,8 miljard euro toegenomen. De diverse vorderingen zijn per saldo met 2,5 miljard euro toegenomen. Deze toename wordt voor een belangrijk deel verklaard door een toename van de studievoorschotten (1,5 miljard euro). In het afgelopen jaar is het aantal studerende dat gebruik maakt van de leenfaciliteit sterk toegenomen. Daarnaast is er in 2010 met het oog op het behoud van de financiële stabiliteit in de eurozone voor Griekenland een leningenprogramma gestart. Er is in 2010 voor 1,2 miljard euro aan leningen verstrekt.

b. Toelichting op leningen aan Nederlandse ondernemingen in verband met deelnemingen

De leningen aan Nederlandse ondernemingen i.v.m. deelnemingen zijn met 3,3 miljard euro afgenomen. Deze afname wordt verklaard door de aflossing van 3,3 miljard euro van de aan Fortis verstrekte lening.

In het jaarverslag van begrotingshoofdstuk IXB zijn de kapitaalverstrekkingen aan ING, Aegon en SNS REAAL opgenomen onder de extracomp-tabele vorderingen. Echter volgens ESR 1995 methodologie, die bij de Staatsbalans wordt gevolgd, zijn dit geen vorderingen maar securities in de betreffende ondernemingen. Daarom zijn deze posten onder B6 a2, securities ING, Aegon en SNS opgenomen.

B5.2 Mutatie van de verstrekte langlopende leningen in 2010

(in miljoenen euro)

stand ultimo 2009	29 029
toename lang lopende leningen 2010	2 480
afname lang lopende leningen aan Fortis Bank Nederland	- 3 250
stand ultimo 2010	28 259

Toelichting op de post mutatie verstrekte langlopende leningen

Het overbruggingskrediet aan Fortis Bank Nederland is een langlopende lening van in totaal 4,6 miljard euro per ultimo 2010.

B6 Aandelen en overige deelnemingen

Deze post bestaat uit deelnemingen van de Staat in Nederlandse ondernemingen en deelnemingen in internationale instellingen. De securities van ING Bank N.V., Aegon N.V. en SNS Reaal NV zijn apart zichtbaar gemaakt in tabel B6.1 onder a2.

De post van in totaal 72,8 miljard euro kan als volgt worden gespecificeerd.

Tabel B6.1 Samenstelling Aandelen, securities en overige deelnemingen in 2010

(in miljoenen euro)	2009	2010
a1. Deelnemingen in Nederlandse ondernemingen		
– De Nederlandsche Bank N.V.	19 425	22 047
– Fortis Bank Nederland NV	4 084	4 506
– ASR Nederland NV	432	1 389
– Prorail B.V.	14 414	14 817
– RFS Holdings B.V.	4 769	7 580
– N.V. Nederlandse Gasunie	5 531	5 310
– N.V. NS Groep	4 249	2 871
– N.V. Luchthaven Schiphol	2 001	2 063
– N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	990	1 127
– Tennet TSO B.V.	656	719
– Havenbedrijf Rotterdam	463	480
– Ultra-Centrifuge Nederland N.V.	233	365
– Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V.	124	133
– Nederlandse Waterschapsbank N.V.	180	180
– Energiebeheer Nederland B.V.	160	158
– Connexion N.V.	50	55
– Overige deelnemingen	1 192	1 122
Subtotaal	58 953	64 922
a2. Securities ING, Aegon, SNS		
– ING Bank N.V.	5 000	5 000
– Aegon N.V.	2 000	1 500
– SNS Reaal N.V.	565	565
Subtotaal	7 565	7 065
b. Deelnemingen in internationale instellingen		
– Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling	184	199
– Europese Investeringsbank	369	369
– Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling	130	130
– Aziatische Ontwikkelingsbank	28	30
– Afrikaanse Ontwikkelingsbank	18	19
– Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank	11	12
– Internationale Financieringsmaatschappij	39	42
– Multilateraal Agentschap voor Investeringsgaranties	5	6
– Inter-Amerikaanse Investeringsmaatschappij	8	9
– European Financial Stability Facility	0	1
Subtotaal	792	817
Totaal generaal	67 310	72 804

a. Toelichting op de post deelnemingen en securities in Nederlandse ondernemingen

De deelnemingen en securities zijn gewaardeerd tegen de intrinsieke waarde (alle bezittingen van een onderneming minus alle schulden die er zijn, dit is het eigen vermogen van een onderneming) conform het ESR 1995. De intrinsieke waarde wordt berekend aan de hand van de gepubliceerde jaarrekeningen van vorig jaar van de desbetreffende onderneming, voor de Staatsbalans 2010 is dat dus de jaarrekening 2009.

Bij de eerste opname van deze deelnemingen in de Staatsbalans wordt er gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en in het jaarverslag daarna tegen boekwaarde van het eigen vermogen. Het verschil tussen de verkrijgingsprijs en de netto vermogenswaarde komt ten gunste of ten laste van het netto staatsvermogen. Bij vervreemding van deelnemingen komt het verschil tussen de balanswaarde en de opbrengst ten gunste dan wel ten laste van het netto staatsvermogen. Op de deelnemingen zijn de nog openstaande stortingsverplichtingen in mindering gebracht.

Op het moment van het opstellen van de staatsbalans zijn niet alle jaarverslagen 2010 van de Nederlandse deelnemingen gepubliceerd. Om deze reden is, evenals in voorgaande jaren, besloten om de deelnemingen te waarderen tegen de waarde ultimo 2009. Aankopen, verkopen, kapitaalinjecties die in 2010 hebben plaatsgevonden worden opgenomen tegen de contante waarde/verkrijgingsprijs. De mutaties in de waardering van de deelnemingen, die voortvloeien uit de publicaties van de jaarverslagen 2010, worden meegenomen in de staatsbalans van volgend jaar.

Het relatieve belang van de staatsdeelnemingen wordt gepubliceerd op de website van het ministerie van Financiën¹.

De toename van 5,5 miljard euro in 2010 ten opzichte van 2009 van de deelnemingen en securities in Nederlandse ondernemingen kan als volgt worden gespecificeerd:

Tabel B6.2. Mutatie van de deelnemingen en securities in Nederlandse ondernemingen in 2010

(in miljoenen euro)

Volumeveranderingen:		2 216
- RFS Holdings (MCN conversie 2010 tbv ABN AMRO)	2 600	
- RFS Holdings (ABN AMRO kapitaalplan)	490	
- RFS Holdings (tijdelijke kapitalisatie RFS, voormalig Z-share)	220	
- Aegon N.V.	- 500	
- Verkoop MTS Amsterdam, earn out regeling ADC	0	
- Aegon N.V. aflossing boete	- 42	
- Superdividend DNB 2010	- 247	
- Superdividend Structon 2010	- 155	
- Activering vliegveld Valkenburg 2010	- 150	
Netto toename van de reserves:		3 278
- De Nederlandsche Bank N.V.	2 622	
- NV NS groep	- 1 378	
- ASR Nederland NV	957	
- Overige	1 077	
Totaal		5 494

Toelichting op de mutatie van deelnemingen en securities in Nederlandse ondernemingen:

- In 2010 zijn t.b.v. ABN AMRO de mandatory convertible notes geconverteerd naar aandelenkapitaal van 2,6 miljard euro. De Staat heeft in 2010 het resterende deel van het ABN AMRO kapitaalplan uitgevoerd ad 490 miljoen euro, dit komt in de tabel terug onder de noemer van RFS Holdings. Ook de tijdelijke kapitalisatie van 220

¹ www.minfin.nl/onderwerpen/staatsdeelnemingen

- miljoen euro voor de voormalige Z-share binnen RFS Holdings valt hieronder.
- De Staat heeft in 2008 securities in ING Bank N.V., Aegon N.V. en SNS Reaal N.V. gekocht. Van deze securities is in 2010 in totaal 0,5 miljard euro afgelost door de instellingen.
  - De reserves van de deelnemingen zijn met een totaal van 2,7 miljard euro toegenomen. Een groot gedeelte van deze toename wordt verklaard door de toename (€ 2,6 mrd) van de reserve van De Nederlandsche Bank. Bij de NV NS groep is er in 2009 voor 1,4 miljard euro aan superdividend uitgekeerd aan de aandeelhouder, de Staat.
  - In 2010 hebben de volgende verkopen plaatsgevonden: Activering vliegveld Valkenburg, superdividend Structon en verkoop MTS Amsterdam.

De kapitaalverstrekkingen aan ING, Aegon en SNS REAAL moeten volgens ESR 1995 methodologie onder securities worden verantwoord.

Toelichting staatsdeelnemingen in Fortis Bank Nederland NV, RFS Holdings en securities in 2010

Op 3 oktober 2008 heeft de Staat een deelneming genomen in de Nederlandse activiteiten van Fortis, inclusief ABN AMRO. Concreet verwierf de Staat een 97,8 procent-belang in Fortis Bank Nederland (FBN), een 100 procent belang in ASR Nederland NV (ASR), en een 100 procent belang in Fortis Corporate Insurance NV (FCI). Voor deze aandelen is een prijs betaald van 16,8 miljard euro. Daarnaast heeft de Staat op 24 december 2008 het door FBN aangehouden 33,8-procent-belang in RFS Holdings (RFS) (het door Fortis Bank Nederland gekochte deel van ABN AMRO) overgenomen. Dit is verrekend tegen langlopend vreemd vermogen, uitgegeven door de Staat ad 6,54 miljard euro. Zo ontstond er een »separate» staatsdeelneming, RFS Holding BV.

Conform de bestendige gedragslijn van de waardering in de Staatsbalans (en binnen de kaders van ESR 1995) worden deelnemingen gewaardeerd tegen boekwaarde eigen vermogen (BW EV). Bij het verschijnen van het Financieel Jaarverslag van het Rijk zijn nog niet alle jaarverslagen van de deelnemingen beschikbaar en daarom wordt in het FJR (over jaar t) steeds volstaan met de BW EV van een jaar eerder (ultimo t-1) voor deelnemingen in niet-beursgenoteerde organisaties. Kapitaalinjecties en aankopen in 2010 worden ook meegenomen in de waarde in het FJR 2010.

Gedurende het jaar 2010 hebben zich verschillende gebeurtenissen voorgedaan die invloed hebben op het eigen vermogen van de deelneming in RFS Holdings. Het laatste deel van het kapitaalplan in ABN AMRO was 490 miljoen euro en is in 2010 geëffectueerd. Verder is er in 2010 een tijdelijke kapitalisatie van de voormalige Z-share in RFS Holdings van 220 miljoen euro geweest. De mandatory convertible notes, 2,6 miljard euro, zijn in 2010 t.b.v. ABN AMRO bij separatie geconverteerd in aandelenkapitaal.

In tabel 6.3 wordt inzichtelijk gemaakt hoe de aanpassing van de waardering in de praktijk uitpakt.

Tabel B6.3 – Aanpassing waardering tussen FJR 2009 en FJR 2010

(in miljoenen euro)	FJR2009	BW EV Jaarverslag 2009	+	Mutatie BW EV 2010	=	FJR2010
						Boekwaarde Eigen Vermogen zonder pakketbenadering
- ASR	0,43	1,39		0		1,39
- FBN ¹	4,08	4,51		0		4,51
- RFS (N-share & staatsdeel Z-share) ²	4,77	4,27		3,31		7,58
Totaal	9,29	10,17		3,31		13,48

¹ FBN boekwaarde eigen vermogen gecorrigeerd voor boekwaarde eigen vermogen Fortis Preferred Investments waarin de Staat alleen zeggenschap heeft.

² De verandering in boekwaarde eigen vermogen na balansdatum 31-12-2009 is door de volgende items tot stand gekomen:

i) het laatste deel van het kapitaalplan ad € 490 miljoen groot.

ii) de tijdelijke kapitalisatie van RFS ad € 220 miljoen.

iii) de conversie van de mandatory convertible notes op separatie ad € 2,6 miljard.

In het FJR 2009 zijn ASR, FBN en RFS voor waarde eigen vermogen opgenomen, zijnde 9,29 miljard euro. In 2010 is de boekwaarde eigen vermogen van ASR, FBN en RFS gestegen naar 10,17 miljard euro. Verder wordt er in 2010 voor 3,31 miljard euro aan boekwaarde bijgekomen door overheidsinstrumenten (kapitaalplan ABN AMRO, tijdelijke kapitalisatie RFS Holding en conversie MCN's) waardoor de waarde (eigen vermogen) voor het FJR 2010 voor ASR, FBN en RFS uit komt op 13,48 miljard euro.

Toelichting waardering securities ING Bank N.V., Aegon N.V., SNS REAAL N.V.:

Met betrekking tot de kredietcrisis zijn er aan Aegon, ING, en SNS Reaal in aandelen converteerbare securities verstrekt in het kader van kapitaalinjecties door de Staat. De securities zijn op aanschafwaarde gewaardeerd, verminderd met de aflossingen die er in 2009 en 2010 hebben plaatsgevonden. Er is hier voor waardering van de securities op aanschafwaarde gekozen omdat het hier gaat om tijdelijke kapitaalverstrekkingen.

b. Toelichting op deelnemingen in internationale instellingen

De bedragen van deze deelnemingen zijn opgenomen voor de nominale waarde.

Het betreft een categorie activa in vreemde valuta, waarvan de balanswaarde wordt omgerekend naar Euro's met behulp van de koersen van de desbetreffende valuta per balansdatum 31 december 2010.

B7 Handelskredieten en transitorische posten

Tabel B7.1 geeft inzicht in de samenstelling van de handelskredieten en transitorische posten. Vervolgens wordt per post een toelichting gegeven op de verschillende balansbedragen.

Tabel B7.1 Samenstelling balansbedragen handelskredieten en transitorische posten in 2010

(in miljoenen euro)	2009	2010
a. Overlopende activa	5 180	6 269
b. Vorderingen uit hoofde van contracten e.d., waartegenover verplichtingen staan	10 634	9 324
c. Vorderingen verband houdende met vooruitbetalingen inzake langlopende projecten	1 210	1 227
d. Overige vorderingen	18 827	19 706
Totaal	35 851	36 526

*a. Overlopende activa***Tabel B7.2 Samenstelling van de overlopende activa in 2010**

(in miljoenen euro)	2009	2010
Inkomsten uit aardgas NAM	696	2 128
Inkomsten uit aardgas EBN	240	311
Vordering IJslandse DGS	1 403	1 380
Nog te ontvangen rente vlottende schuld/leningen	299	285
Nog te ontvangen bedragen IABF	342	344
Diverse vorderingen	2 200	1 822
Totaal	5 180	6 269

Toelichting op de post overlopende activa

Onder overlopende activa worden baten gerubriceerd, die zijn toegerekend aan de verslagperiode, maar waarvan de feitelijke ontvangst valt in een andere verslagperiode.

In het jaarverslag van begrotingshoofdstuk IXB is de vordering op IJslandse Deposito Garantiestelsel (DGS) onder de extra comptabele vorderingen. Echter volgens ESR 1995 methodologie vallen deze posten onder de overlopende transitoria, daarom zijn deze posten hier in de Staatsbalans opgenomen onder B7.a.

Tabel B7.3. Mutatie van de overlopende activa in 2010

(in miljoenen euro)	
stand ultimo 2009	5 180
toename inkomsten uit aardgas 2010	1 502
afname vordering IJslandse DGS 2010	- 23
afname te ontvangen bedragen vlottende schuld/leningen	- 12
afname diverse vorderingen o.a. van baten lasten diensten 2010	- 378
stand ultimo 2010	6 269

Toelichting bij de post mutatie overlopende activa:

- de inkomsten uit aardgas NAM en EBN zijn ontvangsten die nog betrekking hebben op het jaar 2010 en die pas in het jaar 2011 binnen gaan komen. De inkomsten uit aardgas (NAM) betreffen de eindafrekening over 2010. Deze is relatief hoog doordat de productie in 2010 hoger uitviel dan eerder geraamd. Zo was de productie in december door het koude weer hoger dan geraamd. Ook is de prijs in de loop van het jaar aangetrokken.
- de Nederlandse Staat heeft de uitkeringen uit hoofde van het IJslandse Deposito Garantie Stelsel aan depositohouders bij het Nederlandse bijkantoor van de IJslandse bank Landsbanki (Icesave) voorgefinancierd. Als gevolg hiervan is er een vordering ontstaan op het IJslandse DGS. De hoofdsom bedraagt o.b.v. het nieuwe akkoord 1329,2 miljoen euro en de rente 50,7 miljoen euro.
- De post te ontvangen rente betreft hoofdzakelijk nog te ontvangen rente op de vlottende schuld.
- In de balans 2010 van de Illiquid Assets Back-up Facility (IABF) is voor 344 miljoen euro aan nog te ontvangen bedragen opgenomen. Aan de creditzijde, onder C6.a, staat eenzelfde bedrag aan nog te betalen bedragen. Zie voor verdere uitleg bij B2, langlopende effecten.
- de post diverse vorderingen bestaat uit de vorderingen die de ministeries hebben op derden. Een grote post (0,6 miljard euro) is hier het Ministerie van Veiligheid en Justitie met de vorderingen die voortvloeien uit de batenlastendienst Centraal Justitieel Incasso Bureau. Deze vorderingen betreffen voornamelijk de strafrechtelijke boetes, de vorderingen Mulderfeiten en de vorderingen ontnemingszaken. Verder hebben de batenlastendiensten voor 0,7 miljard euro aan vorderingen uitstaan op derden.

b. Vorderingen uit hoofde van contracten e.d., waar tegenover verplichtingen staan

Het onderdeel vorderingen uit hoofde van contracten e.d., waar tegenover verplichtingen staan, zijn de opgenomen bedragen van langlopende contracten inzake aanschaf van duurzame activa en de uit te voeren werken. De posten B7.b en C6.b bestaan uit twee onderdelen, namelijk vorderingen van het Ministerie van Defensie (4,5 miljard euro) en vorderingen van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (4,8 miljard euro).

c. Vorderingen verband houdende met vooruitbetalingen inzake langlopende projecten

De reeds gedane uitgaven inzake langlopende projecten zijn op de posten B7.b en C6.b in mindering gebracht en opgenomen onder post B7.c.

d. overige vorderingen

Tabel B7.4. Samenstelling van de overige vorderingen in 2010

(in miljoenen euro)	2009	2010
Vordering belastingdienst	17 399	18 591
Metaalwaarde munten in omloop	24	46
Centrale inning van lesgelden	119	127
Diverse vorderingen	1 285	942
Totaal	18 827	19 706

Toelichting bij de post overige vorderingen

Onder overige activa zijn de bedragen opgenomen, die niet overlopend zijn of niet onder andere specifieke omschreven balanshoofden gerubriceerd kunnen worden, zoals saldi van nog te verrekenen posten in het betalingsverkeer.

Tabel B7.5. Mutatie van de overige vorderingen in 2010

(in miljoenen euro)	
stand ultimo 2009	18 827
toename belastingvordering 2010	1 192
afname diverse vorderingen ministeries 2010	- 314
stand ultimo 2010	19 706

Toelichting bij de post mutatie overige vorderingen:

- de vordering op de belastingdienst zijn de belastingen die in januari 2011 zullen worden ontvangen maar volgens ESR nog moeten worden toegerekend aan december 2010. De vordering van de belastingdienst per ultimo 2010 is 1,2 miljard euro (bijna 7 procent) hoger dan per ultimo 2009. Deze toename is gelegen in de relatief hoge belastingontvangsten in januari 2011. Een groot deel van deze ontvangsten moeten volgens het ESR namelijk worden toegerekend aan 2010. Met name de omzetbelasting, de loonbelasting en de energiebelasting kennen in januari een hoge opbrengst, ten opzichte van januari 2010.
- de metaalwaarde van de munten in omloop is verdubbeld in 2010. Deze stijging komt door de sterk gestegen zilverprijs, zie voor verdere uitleg bij C1.
- de centrale inning van lesgelden is in 2010 ongeveer gelijk gebleven.
- de diverse vorderingen zijn de nog te ontvangen betalingen van derden door de ministeries. Deze post is in 2010 met 0,3 miljard euro afgenomen.

C Schulden

C1 Chartaal geld en deposito's

Tabel C1.1 Samenstelling van chartaal geld en deposito's in 2010

(in miljoenen euro)	2009	2010
Munten in omloop	526	451
Sell/buybacktransacties	878	17
Totaal	1 404	468

Toelichting op de post chartaal geld en deposito's

De post Chartaal geld en deposito's is in 2010 in totaal met 936 miljoen euro afgenomen. Deze post omvat de nominale schuld uit hoofde van in circulatie gebrachte munten en de sell en buybacktransacties.

Een sell-en-buyback transactie is een verkoop van een hoeveelheid stukken in combinatie met een gelijktijdig afgesloten termijn aankoop van dezelfde stukken (bijvoorbeeld staatsobligaties of DTC's). In de tussentijdse periode wordt de facto een bedrag in de geldmarkt opgenomen, waarover een rentevergoeding wordt betaald.

Bij de in circulatie gebrachte munten is het bedrag exclusief de munten in handen van De Nederlandsche Bank N.V. en de munten van de Staat in het muntdepot. Niet geconsolideerd is er voor de munten in de kassen van de ministeries. Deze maken deel uit van balanspost B1 Chartaal geld en deposito's.

Met de toepassing van het ESR 1995 zijn de verzamelaarsmunten niet langer als schuld opgenomen. De metaalwaarde van de munten, in deze post opgenomen, is op de balans opgenomen onder B7.d.

Tabel C1.2. Mutatie van chartaal geld en deposito's in 2010

(in miljoenen euro)	
stand ultimo 2009	1 404
afname munten in omloop 2010	- 75
afname sell/buybacktransacties 2010	- 861
stand ultimo 2010	468

Toelichting op de post mutatie chartaal geld en deposito's

De sell/buybacktransacties zijn in 2010 met 861 miljoen euro afgenomen ten opzichte van 2009. De munten in omloop zijn in 2010 t.o.v. 2009 met 75 miljoen euro afgenomen. Dit komt omdat de muntverwerkers in 2010 voor 65,7 miljoen euro munten hebben afgestort bij de Nederlandse Bank.

C2 Kortlopende waardepapieren

Tabel C2.1. Samenstelling van de kortlopende waardepapieren in 2010

(in miljoenen euro)	2009	2010
Dutch Treasury Certificates	52 106	47 812
Commercial Paper	5 459	5 417
Totaal	57 565	53 228

Toelichting op de post kortlopende waardepapieren

Onder de kortlopende waardepapieren vallen de Dutch Treasury Certificates (DTC's) en de Commercial Papers (CP's). De totale afname van deze post betreft 4,3 miljard euro.

Tabel C2.2. Mutatie van de kortlopende waardepapieren in 2010

(in miljoenen euro)	
stand ultimo 2009	57 565
afname Dutch Treasury Certificates 2010	- 4 294
afname Commercial Paper 2010	- 42
stand ultimo 2010	53 228

Toelichting op de post mutatie kortlopende waardepapieren

Het bedrag van de per balansdatum 31 december 2010 uitstaande schuld uit hoofde van DTC's bedraagt 47,8 miljard euro. In de balans is de disconto van de schuld in mindering gebracht.

DTC's zijn kortlopend schatkistpapier dat de Staat gebruikt om een deel van de financieringsbehoefte op te vangen. De DTC's worden vooral gebruikt om een groot negatief schatkistsaldo, dat zich over een periode van meerdere maanden voordoet, te dekken. Meestal hebben deze een looptijd van 3 tot 12 maanden. De omvang van ieder programma wordt afgestemd op de ontwikkeling van het schatkistsaldo. DTC's worden uitgegeven en verhandeld op discountobasis. Dit houdt in dat ze door de Staat worden geveild tegen minder dan 100% van de hoofdsom die aan het einde van de looptijd wordt afgelost. Het verschil tussen aankoopwaarde en hoofdsom vertegenwoordigt voor de belegger het behaalde rendement. Voor de Staat is dit verschil het betaalde rendement, ofwel de kosten die worden gemaakt voor het lenen van geld.

Het bedrag van de per balansdatum 31 december 2010 uitstaande schuld uit hoofde van Commercial Papers (CP's) bedraagt 5,4 miljard euro. In de balans is de disconto van de schuld in mindering gebracht.

Sinds 2007 maakt het Agentschap van het Ministerie van Financiën ook gebruik van CP's. Dit zijn schuldbewijzen met een korte looptijd, variërend van een week tot enkele maanden, die worden ingezet om tijdelijke kastekorten van het Rijk te financieren. CP is een geldmarktinstrument dat wordt uitgegeven en verhandeld op discountobasis. CP kent flexibele

uitgiftemomenten en looptijden. CP dient als «brug» tussen de kortlopende deposito's en de langer lopende DTC's.

C3 Staatsobligaties

Tabel C3.1. Samenstelling van de staatsobligaties

(x € miljoen)	2009	2010	Vershil
1. Waardering tegen marktprijs	223 435	257 812	34 377
2. Waardering tegen nominaal	211 809	240 368	28 559
3. Verschil (1-2)	11 626	17 444	5 818

Toelichting op de post staatsobligaties

De staatsobligaties zijn conform ESR 1995 gewaardeerd tegen marktprijzen.

De waardeverandering van 34,4 miljard euro is opgebouwd uit een volumecomponent van 28,6 miljard euro en een prijscomponent van 5,8 miljard euro. Om in 2010 te voorzien in de financieringsbehoefte van de Staat is een groter beroep op de kapitaalmarkt gedaan. Hierdoor is de omvang van de staatsobligaties gestegen met 28,6 miljard euro (volumecomponent). De prijsmutatie heeft geen gevolgen voor de EMU-schuld. De EMU-schuld luidt in ESR-categorieën, doch uitdrukkelijk is bepaald dat voor de excessieve-tekortenprocedure over de schuld in nominale termen gerapporteerd dient te worden. Voor de EMU-schuld is dus het bedrag van 240,4 miljard euro relevant.

C4 Kortlopende leningen

Tabel C4.1. Samenstelling van de kortlopende leningen in 2010

(in miljoenen euro)	2009	2010
Deposito O/G	3 096	3 265
Collaterals	1 062	2 356
Sell/Buyback transacties	0	17
Uitvoering Werknemersverzekeringen	9 988	6 949
Sociale Verzekeringsbank	1 860	2 472
Investeringsfaciliteit voor Oost Europa	112	99
Diverse deposito's en rc RWT's	3 953	5 136
Totaal	20 071	20 294

Toelichting op de post kortlopende leningen

Kortlopende leningen omvatten alle ontvangen kredieten waarvan de oorspronkelijke looptijd maximaal één jaar, en in uitzonderlijke gevallen maximaal twee jaar bedraagt. Hieronder vallen deposito's O/G, sell en buyback transacties, rekening courantkredieten, voorschotten en voorfinancieringen.

Tabel C4.2. Mutatie van de kortlopende leningen in 2010

(in miljoenen euro)

stand ultimo 2009	20 071
toename sell/buybackgelden 2010	17
toename deposito 2010	169
toename collaterals 2010	1 294
afname positief rekening courantsaldo 2010	- 1 257
stand ultimo 2010	20 294

Toelichting op de post mutatie kortlopende leningen

De tijdelijk opgenomen gelden (deposito O/G) zijn in 2010 ten opzichte van 2009 toegenomen met € 0,2 miljard euro. Dit zijn leningen voor zeer korte termijn (1 dag tot enkele weken). De deposito's worden gebruikt voor de dekking van de dagelijkse tekorten van de schatkist. Banken, overheden en grote bedrijven verstrekken elkaar deze deposito's. De tarieven voor het in- en uitlenen van geld komen op de geldmarkt tot stand via contacten per telefoon en via elektronische systemen.

De waarde van de collaterals is in 2010 ten opzichte van 2009 met 1,3 miljard euro toegenomen. Collaterals zijn onderpanden (geld) die bij het Agentschap van het ministerie van Financiën worden afgegeven als dekking voor positieve markwaarde van derivaten.

Een sell en buybacktransactie is een contante verkoop van een hoeveelheid stukken in combinatie met een gelijktijdig afgesloten termijnaankoop van dezelfde stukken (bijvoorbeeld staatsobligaties of DTC's). In de tussentijdse periode wordt de facto een bedrag in de geldmarkt opgenomen, waarover een rentevergoeding wordt betaald.

De rekening-courantstanden met een credit (tegoed) saldo op de rekening courant en uitgezette deposito's staan onder de post kortlopende leningen. De Rwt's en sociale fondsen met een debet (tekort) saldo van de rekening-courant staan onder B4.

In 1998 is de Wet geïntegreerd middelenbeheer in werking getreden. Gevolg hiervan is dat de Sociale Verzekeringsbank, de Uitvoering Werknemersverzekeringen en het College voor zorgverzekeringen geen zelfstandig middelenbeheer meer voeren. Dit middelenbeheer, ook wel schatkistbankieren genoemd, is geïntegreerd in de schatkist door middel van een rekening-courant verhouding. Uit dien hoofde is ultimo 2010 een schuld opgenomen aan de Uitvoering Werknemersverzekeringen van per saldo circa 7 miljard euro. De schuld aan de Sociale Verzekeringsbank bedraagt 2,5 miljard euro.

C5 Langlopende leningen

Tabel C5.1. Samenstelling van de langlopende leningen in 2010

(in miljoenen euro)	2009	2010
Verplichting Alt-A hypotheekportefeuille ING	15 546	12 762
Onderhandse Floating Rate Note (FRN) lening voor Fortis	10 000	7 000
Onderhandse Staatsleningen	1 395	2 684
div. voorfinancieringen via I&M	12	6
Overige	226	151
Totaal	27 179	22 603

Toelichting op de post langlopende leningen

De verstrekte langlopende leningen omvatten alle verstrekte kredieten die niet het karakter dragen van deposito's en waarvan de oorspronkelijke looptijd gewoonlijk langer is dan één jaar en in uitzonderlijke gevallen minimaal meer dan twee jaar. Hieronder vallen de verplichting Alt-A hypotheekportefeuille ING (zie voor verdere uitleg over dit onderwerp bij onderdeel B2), onderhandse lening voor Fortis, onderhandse staatsleningen en diverse langlopende rekening-courantkredieten.

Tabel C5.2. Mutatie van de langlopende leningen in 2010

(in miljoenen euro)	
stand ultimo 2009	27 179
Aflossing Floating Rate Note 2010	- 3 000
afname Alt-A hypotheekportefeuille ING 2010	- 2 785
toename onderhandse staatsleningen 2010	1 283
afname overige langlopende leningen 2010	- 75
stand ultimo 2010	22 603

Toelichting op de post langlopende leningen

- De post Onderhandse Floating Rate Notes (FRN) is de onderhandse lening die geplaatst is bij Fortis Bank SA/NV (Brussel) om een deel van het overbruggingskrediet dat de Staat aan Fortis Bank Nederland verstrekt heeft te financieren. In 2010 is er door de Staat 3 miljard afgelost op de Floating Rate Notes.
- De langlopende schuld Alt-A hypotheekportefeuille ING is in 2010 met 2,8 miljard afgenomen. Zie voor een toelichting onderdeel B2.
- Conform ESR 1995 zijn de onderhandse staatsleningen tegen de nominale waarde gewaardeerd. De Staat heeft direct geld geleend bij geldgevers en de afspraken over deze leningen zijn onderling gemaakt. De balansmutatie in 2010 is een toename van 1,3 miljard euro. De Nederlandse Staat heeft per 10 oktober 2010 Antilliaanse schuldtitels overgenomen ten bedrage van 1,3 miljard euro. De nog resterende looptijd van de schuldtitels varieert van minder dan een jaar tot circa 20 jaar.
- De overige leningen op lange termijn zijn in 2010 afgenomen met 75 miljoen euro. De post diverse voorfinancieringen via I&M zijn de langlopende leningen die het ministerie van Infrastructuur en Milieu

heeft gekregen van derden. Er is van Stichting Geluidsisolatie Schiphol 3,1 miljoen euro en van NV Luchthaven Schiphol 2,7 miljoen euro geleend. Deze leningen zijn verstrekt als voorfinanciering van de isolatiekosten Schiphol. De overige leningen zijn, van de Wet geïntegreerd middelenbeheer deelnemers, rekening-courant tegoeden die in de schatkist voor langere periode worden aangehouden.

C6 Handelskredieten en transitorische posten

Tabel C6.1 geeft inzicht in de samenstelling van de handelskredieten en transitorische posten. Vervolgens wordt per post een toelichting gegeven op de verschillende balansbedragen.

Tabel C6.1. Samenstelling van de handelskredieten en de transitorische posten in 2010

(in miljoenen euro)	2009	2010
a. Overlopende passiva	9 662	10 013
b. Verplichtingen uit hoofde van contracten e.d., waartegenover vorderingen staan	10 634	9 324
c. Overige schulden	991	1 023
Totaal	21 287	20 360

a. Overlopende passiva

Tabel C6.2. Samenstelling van de overlopende passiva in 2010

(in miljoenen euro)	2009	2010
Lopende interest van de staatsschuld	5 702	6 218
Commissie van de Europese Gemeenschappen	621	418
Te betalen rente vlottende schuld	110	128
Nog te betalen bedragen IABF	342	344
Diverse schulden	2 887	2 905
Totaal	9 662	10 013

Toelichting op de post overlopende passiva

Onder overlopende activa zijn lasten gerubriceerd, die zijn toegerekend aan de verslagperiode, maar waarvan de feitelijke betaling valt in een andere verslagperiode. Toelichting bij de post overlopende passiva:

Tabel C6.3. Mutatie van de overlopende passiva in 2010

(in miljoenen euro)

stand ultimo 2009	9 662
toename lopende interest van de staatsschuld 2010	516
afname rekening courant Comm. van de Eur. Gem. 2010	- 203
toename te betalen bedragen o.a. rente 2010	20
toename diverse schulden van o.a. de baten lasten diensten 2010	18
stand ultimo 2010	10 013

Toelichting op de post mutatie overlopende passiva

- Lopende interest van de staatsschuld zijn de rentekosten die al in de uitgaven van 2010 van begrotingshoofdstuk IXA zijn opgenomen maar nog in 2011 betaald moeten worden.
- De Commissie van de Europese Gemeenschappen heeft bij het ministerie van Financiën een rekening-courant waar hun tegoed bij de Nederlandse Staat wordt aangehouden.
- De rente die in 2011 nog betaald moet worden over het vlottende gedeelte van de schuld.
- In de balans 2010 van de Illiquid Assets Back-up Facility (IABF) is voor 344 miljoen euro aan nog te betalen bedragen opgenomen. Aan de debetzijde, onder B7.a staat eenzelfde bedrag aan nog te ontvangen bedragen. Zie voor verdere uitleg bij B2, langlopende effecten.
- Het saldo van de post diverse schulden bestaat voornamelijk uit de korte termijn schulden die de batenlasten diensten hebben bij derden.

b. Verplichtingen uit hoofde van contracten e.d., waartegenover vorderingen staan

Voor een toelichting wordt verwezen naar balanspost B7.b.

*c. overige schulden***Tabel C6.4. Samenstelling van de overige schulden in 2010**

(in miljoenen euro)

stand ultimo 2009	991
afname diverse schulden ministeries 2010	32
stand ultimo 2010	1 023

Toelichting op de post overige schulden

De post «overige schulden» is in 2009 in totaal 110 miljoen euro toegevoegd. Onder overige passiva zijn de bedragen opgenomen, die niet overlopend zijn of niet onder andere specifieke omschreven balanshoofden gerubriceerd kunnen worden, zoals saldi van nog te betalen posten.

Tabel C6.5. Mutatie van de overige schulden in 2010

(in miljoenen euro)

stand ultimo 2009	991
afname diverse schulden ministeries 2010	32
stand ultimo 2010	1 023

Toelichting op de post mutatie overige schulden

De diverse schulden bestaan uit de ontvangsten buiten begrotingsverband van de ministeries. De kleine toename in 2010 wordt veroorzaakt door iets meer ontvangsten buiten begrotingsverband bij diverse ministeries.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen**Tabel C7 Niet uit de balans blijvende verplichtingen in 2010**

(in miljoenen euro)

	2009	2010
a. Militaire pensioenen	6 800	7 460
b. vakantieaanspraak ambtenaren	279	286
Totaal	7 079	7 746

In aansluiting op ESR 1995 zijn de posten schulden militaire pensioenen en vakantieaanspraak ambtenaren niet op de Staatsbalans opgenomen en worden ze hier afzonderlijk opgenomen. Het betreft hier de via een omslagstelsel gefinancierde militaire pensioenen. Het deel van de militaire pensioenen dat via kapitaaldekking gefinancierd maakt onderdeel uit van de balans van het ABP.